

ECTS ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ 2015

A low-angle, upward-looking photograph of numerous black graduation caps (mortarboards) with tassels being thrown into the air. The caps are scattered across the frame, creating a sense of movement and celebration. The background is a clear, bright blue sky. The overall image has a blue color cast.

ECTS ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ 2015

Ուղեցույցի հայերեն թարգմանությունը վերախմբագրվել է և պատրաստվել է հրատարակության **Էրազմուս+** ծրագրի Բարձրագույն կրթության բարեփոխումների փորձագետների Հայաստանի թիմի կողմից

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն	6
Մաս 1. ECTS-ի հիմնական հատկանիշները	9
Մաս 2. ECTS-ը և Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքը (ԵԲԿՏ)	13
Մաս 3. ECTS-ը ծրագրերի մշակման, իրականացման և մոնիթորինգի համար	17
3.1. Ծրագրի համատեքստը	19
3.2. Ծրագրի ուղղվածության բնութագիրը	22
3.3. Ծրագրի ուսումնառության վերջնարդյունքները	24
3.4. Ծրագրի կառուցվածքը և կրեդիտների բաշխումը	25
3.5. Ուսումնառություն, դասավանդում և գնահատում	28
3.6. Կրեդիտների շնորհման մոնիթորինգը	31
Մաս 4. ECTS-ը շարժունության և կրեդիտների ճանաչման համար	33
4.1. Աստիճանային շարժունություն	34
4.2. Կրեդիտային շարժունություն	38
4.2.1. Կրեդիտային շարժունությանը նախորդող ժամանակաշրջան	39
4.2.2. Կրեդիտային շարժունությանը հաջորդող ժամանակաշրջան	40
4.2.3. Ինստիտուցիոնալ կանոններ և ընթացակարգեր	41
4.3. Գնահատականների բաշխում	44
4.4. Գնահատականների փոխարկում	48

Մաս 5. ECTS-ը և հարատև կրթությունը	49
5.1. Հարատև կրթություն – բաց կրթության հնարավորությունները	50
5.2. Նախընթաց կրթության և փորձառության ճանաչումը	53
Մաս 6. ECTS-ը և որակի ապահովումը	57
Մաս 7. ECTS-ը և աջակցող փաստաթղթերը	63
7.1. Դասընթացների տեղեկագիրք	64
7.2. ECTS և կրեդիտային շարժունությանն աջակցող փաստաթղթեր	68
7.2.1. Ուսումնառության պայմանագիր կրեդիտային շարժունության ուսման դեպքում	69
7.2.2. Ուսումնառության պայմանագիր աշխատանքի տեղավորման համար	70
7.3. Գնահատականների ներդիր	72
7.4. Աշխատանքային պրակտիկայի վկայական	74
Երախտիքի խոսք	75
Վերանայված ECTS Ուղեցույցի Հավելվածներ	77
Բառարան	78
Գնահատականների փոխարկման օրինակներ	99
Առաջարկվող գրականության ցանկ	103
Ծրագրերի ուղղվածության և ուսումնառության վերջնարդյունքների ձևակերպումների օրինակներ	109

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Կրեդիտների կուտակման և փոխանցման եվրոպական համակարգը (ECTS) եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի (ԵԲԿՏ) գործիքներից է: Այն կիրառվում է ուսումնառությունը և կրթական ծրագրերի դասընթացներն ավելի թափանցիկ դարձնելու համար՝ դրանով իսկ նպաստելով բարձրագույն կրթության որակի բարձրացմանը:

ECTS-ը մշակվել է 1989 թ. Էրագ-մուս ծրագրի շրջանակում: Ի սկզբանե այն ձևավորվել է որպես կրեդիտների փոխանցման միջոց, որի հաշվարկման հիմքում ուսանողների ծանրաբեռնվածությունը և ուսումնառության ընթացքում ձեռք բերած վերջնարդյունքներն են: Այսինքն՝ այն թույլ է տալիս ուսա-

նողներին արտասահմանում ուսանելու ընթացքում կուտակած կրեդիտները վերադառնալուց հետո փոխանցել մայր բուհ: Հետագա տարիներին, սակայն, համակարգն ընդարձակվեց և սկսեց կիրառվել նաև ուսումնական հաստատությունների կրթական կրեդիտների կուտակման համար:

ECTS համակարգի կիրառումը նպաստում է կրթական ծրագրերի կառուցմանը, նկարագրմանը և իրագործմանը: Այն հնարավոր է դարձնում ինտեգրել ուսումնառության տարբեր տեսակները հարատև կրթության հեռանկարում, ինչպես նաև դյուրացնում է ուսանողների շարժունությունը՝ հեշտացնելով որակավորումների և ուսումնառության ժամկետների ճանաչման ընթացքը: ECTS համակարգը կարող է կիրառվել բոլոր ծրագրերում՝ անկախ իրականացման եղանակից (համալսարանում, աշխատավայրում, հեռավար եղանակով) և ուսանողների կարգավիճակից (առկա կամ հեռակա): Այն կիրառելի է նաև ուսումնական բոլոր տեսակի միջավայրերում (ֆորմալ, ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ):

Ուղեցույցն առաջարկում է ուղենիշներ ECTS համակարգը կիրառելու համար, ինչպես նաև օգտակար հղումներ աջակցող փաստաթղթերին: 2012 թ. Բուխարեստում Բոլոնիայի գործընթացի անդամ երկրների նախարարները (Բուխարեստի կոմյունիկե, 2012¹) պահանջեցին վերանայել 2009 թ. մշակված ECTS ուղեցույցը: Նպատակն էր «էապես ամրապնդել ուսումնառության

վերջնարդյունքների ներդրումը» ԵԲԿՏ-ում: Ուղեցույցն առաջ է տանում նախարարների կողմից դրված խնդիրը՝ «կոչ անել հաստատություններին ամրապնդելու ուսումնական կրեդիտների կապն ուսումնառության վերջնարդյունքների և ուսանողների բեռնվածության հետ, ինչպես նաև ներառելու ուսումնառության վերջնարդյունքներին հասնելու հանգամանքը գնահատման ընթացակարգերում»:

Վերանայված այս տարբերակը վերջին տարիների ինչպես Բոլոնիայի գործընթացի շրջանակում, այնպես էլ առանձին երկրներում կատարված հիմնարար աշխատանքի արդյունք է: Այն կոչված է օժանդակելու ակադեմիական հանրությանը և բարձրագույն կրթության այլ շահակիցներին շարժվել Բոլոնիայի գործընթացի առաջադրած փոփոխությունների ուղղությամբ:

Վերանայված ուղեցույցը հաշվի է առնում Բոլոնիայի գործընթացի վերջին այնպիսի զարգացումները, ինչպիսիք են մասնավորապես՝ ԵԲԿՏ ստեղծումը, հարատև կրթության համակարգի ամրապնդումը, դասախոսակենտրոն բարձրագույն կրթության մոդելից ուսանողակենտրոնին անցում կատարելը,

¹ [http://www.ehea.info/Uploads/\(1\)/Bucharest%20Communique%202012\(2\).pdf](http://www.ehea.info/Uploads/(1)/Bucharest%20Communique%202012(2).pdf)

ուսումնառության վերջնարդյունքներով կառուցված ծրագրերի քանակի աճը, ինչպես նաև ուսումնառության և դասավանդման նոր եղանակների մշակումը:

ECTS ուղեցույցը հատուկ շեշտադրում է ծրագրերի կառուցման և իրագործման խնդիրները և հիմնվում է բուհերի՝ որակավորումների շրջանակների օգտագործման և ակադեմիական պրակտիկայում ECTS սկզբունքների կիրառման փորձառության վրա: Այն նախատեսված է բուհերի ուսանողների, ակադեմիական և վարչական կազմի, ինչպես նաև գործատուների, կրթական ծառայություններ տրամադրողների և այլ շահառուների համար:

Ընթերցումը դյուրացնելու նպատակով «ուսանող» եզրն ուղեցույցում գործածվում է բուհերի բոլոր սովորողների համար (առկա, թե հեռակա, բուհում, աշխատանքային պայմաններում կամ

հեռավար եղանակով ուսումնառողների, որակավորմանը նպատակաուղղված ծրագրերում թե առանձին կրթական միավորներում կամ դասընթացներում ներգրավված ուսումնառողների համար):

Վերանայված ուղեցույցը կազմվել են Բոլոնիայի երկրների և շահակիցների միությունների նշանակալի աշխատանքային խմբի մասնագետները: Այնուհետև այն ներկայացվել է ԵԲԿՏ երկրների և Բոլոնիայի հետամուտ խմբի փորձագետների, ինչպես նաև շահակիցների միությունների քննարկմանը: Եվրոպական հանձնաժողովը համակարգել է նախապատրաստման և քննարկման գործընթացը: Ի վերջո, 2015 թ. Երևանի նախարարական համաժողովում ուղեցույցն ընդունվել է Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի բարձրագույն կրթության նախարարների կողմից և դարձել ECTS կիրառման պաշտոնական ուղեցույց:

1

ECTS-Ի ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐԸ

ECTS-ի ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐԸ

ECTS-ը կրեդիտների կուտակման և փոխանցման սովորողակենտրոն համակարգ է՝ հիմնված ուսումնառության, դասավանդման և գնահատման գործընթացների թափանցիկության սկզբունքի վրա: Դրա նպատակն է հեշտացնել կրթական ծրագրերի պլանավորումը, տրամադրումն ու գնահատումը, ինչպես նաև ուսանողական շարժունությունը՝ ճանաչելով կրթական ձեռքբերումներն ու որակավորումները և ուսումնառության ժամանակահատվածները:

ECTS կրեդիտներն արտահայտում են ուսումնառության ծավալը՝ հիմնված սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքների և դրանց հետ կապված ծանրաբեռնվածության վրա: Այսպես, ուսանողը 60 ECTS կրեդիտ է ձեռք բերում ըստ ուսումնառության վերջնարդյունքների և մեկ ուսումնական տարվա կամ դրան համարժեք ծանրաբեռնվածությամբ ուսանելու դեպքում: Ակադեմիական տարին սովորաբար բաղկացած է մի շարք կրթական բաղադրիչներից, որոնց կրեդիտներ են հատկացվում: ECTS կրեդիտներն ընդհանուր առմամբ արտահայտվում են ամբողջ թվերով:

Ուսումնառության վերջնարդյունքները սահմանումներ են, որոնք նկարագրում են, թե ինչ գիտի, ինչ է հասկանում և ինչ է կարող անել անհատն ուսումնառության գործընթացի ավարտին: Ուսումնառության վերջնարդյունքների ձեռքբերու-

մը պետք է գնահատել հստակ և թափանցիկ չափանիշների վրա հիմնված ընթացակարգերի միջոցով: Ուսումնառության վերջնարդյունքները վերագրվում են ինչպես առանձին կրթական բաղադրիչներին, այնպես էլ ամբողջական ծրագրերին: Դրանք նաև օգտագործվում են եվրոպական և ազգային որակավորումների շրջանակներում՝ նկարագրելու առանձին որակավորման մակարդակը:

Ծանրաբեռնվածությունն այն ժամանակահատվածն է, որը սովորաբար անհրաժեշտ է անհատին ֆորմալ կրթական միջավայրում սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքները ձեռք բերելու համար: Այսինքն՝ ծանրաբեռնվածությունն ամբողջ ուսումնական գործունեությունը՝ դասախոսությունները, սեմինարները, ծրագրերը, գործնական աշխատանքը, աշխատանքային պրակտիկան² և ինքնուրույն հետազոտու-

թյունն ավարտելու համար անհրաժեշտ ժամանակի հաշվարկումն է: Հաճախ ազգային իրավական դրույթներում պաշտոնապես ամրագրված է լինում, որ առկա ուսուցմամբ մեկ ուսումնական տարվա ծանրաբեռնվածությունը համապատասխանում է 60 կրեդիտի: Մեծ մասամբ մեկ ակադեմիական տարվա ծանրաբեռնվածությունը 1500-1800 ժամ է ենթադրում, ինչը նշանակում է, որ մեկ կրեդիտը համապատասխանում է 25-30 ժամ աշխատանքի: Պետք է ընդունել, որ նշվածը ներկայացնում է տիպական ծանրաբեռնվածությունը, և որ անհատ ուսանողների համար ուսումնառության վերջնարդյունքները ձեռք բերելու փաստացի ժամանակը կարող է տարբեր լինել:

ECTS կրեդիտների բաշխումը որակավորումներին, կրթական ծրագրերին կամ առանձին կրթական բաղադրիչներին հատկացվող կրեդիտների թիվն է: Կրեդիտները հատկացվում են ամբողջական որակավորումներին կամ ծրագրերին՝ համաձայն ազգային օրենսդրության կամ ընդունված պրակտիկայի: Անհրաժեշտության դեպքում հղում է տրվում ազգային և/կամ Եվրոպական որակավորումների շրջանակներին: Կրեդիտները հատկացվում են կրթական բաղադրիչներին, ինչպես, օրինակ, դասընթացների մոդուլներին, ատենախոսություններին, աշխատանքի վրա հիմն-

ված ուսումնառությանը և պրակտիկային: Յուրաքանչյուր կրթական բաղադրիչի համար կրեդիտների բաշխումն իրականացվում է հիմք ընդունելով ուսումնառության վերջնարդյունքների ձեռք բերման համար պահանջվող աշխատանքային ծանրաբեռնվածությունը: Միևնույն ժամանակ պետք է հաշվի առնել, որ առկա ուսուցման մեկ ուսումնական տարվա համար հատկացվում է 60 կրեդիտ:

ECTS կրեդիտների շնորհումը որակավորմանը և/կամ վերջինիս բաղադրիչներին հատկացված կրեդիտներն ուսանողներին և այլ սովորողներին տրամադրելու պաշտոնական կարգն է: Կրեդիտները շնորհվում են սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքները ձեռք բերելու պարագայում: Ազգային իրավասու մարմինները պետք է նշեն, թե որ հաստատությունները կրեդիտներ շնորհելու իրավունք ունեն: Կրեդիտները շնորհվում են անհատ ուսանողներին ուսումնառության անհրաժեշտ շրջանն ավարտելուց և սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքներին հասնելուց հետո, ինչի մասին պետք է վկայի համապատասխան գնահատումը: Եթե ուսանողները և այլ սովորողները հասնում են ուսումնառության վերջնարդյունքների այլ ֆորմալ, ոչ ֆորմալ կամ ինֆորմալ ուսումնառության համատեքստերում կամ ժամկետներում, ապա կրեդիտները կարող են շնորհվել:

² Մույն Ուղեցույցն օգտագործում է «աշխատանքային պրակտիկա» կամ «պրակտիկա», «վերապատրաստում», «վերապատրաստման ժամանակաշրջան» եզրույթները որպես հոմանիշներ:

նան այդ ուսումնառության արդյունքների գնահատման և ճանաչման միջոցով:

ECTS կրեդիտների կուտակումը ֆորմալ համատեքստերում կրթական բաղադրիչների ուսումնառության վերջնարդյունքներին հասնելու համար շնորհված, ինչպես նաև ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ համատեքստերում ուսումնառության համար հատկացված կրեդիտների կուտակման գործընթացն է:

Ուսանողը³ կարող է կրեդիտներ կուտակել, որպեսզի՝

- ստանա որակավորումներ՝ համաձայն կրթական աստիճան շնորհող հաստատության պահանջի,
- փաստաթղթավորի անձնական ձեռքբերումները հարատև ուսումնառության նպատակով:

Կրեդիտների փոխանցումը որակավորում ստանալու նպատակով որևէ համատեքստում (ծրագիր, հաստատություն) արդեն իսկ շնորհված կրեդիտները մեկ այլ պաշտոնական համատեքստում ճանաչելի կլինի:

տում ճանաչելի կլինի գործընթացն է: Այսինքն՝ որևէ ծրագրում ուսանողներին արդեն իսկ շնորհված կրեդիտները կարող են փոխանցվել շնորհող հաստատության կողմից՝ կուտակվելու նույն կամ այլ հաստատության առաջարկվող մեկ այլ ծրագրում: Կրեդիտների փոխանցումն ուսումնական հաջող շարժունության կարևորագույն գրավականն է: Կրեդիտների ավտոմատ ճանաչումն ու փոխանցումը կարող են երաշխավորվել հաստատությունների, ֆակուլտետների, ամբիոնների միջև համաձայնությունների միջոցով:

ECTS փաստաթղթային փաթեթը: ECTS կրեդիտների կիրառումը դյուրացվում և որակապես բարելավվում է հիմնավորող փաստաթղթերով (դասընթացների կատալոգ, կրթական համաձայնագիր, գնահատականների ներդիր և աշխատանքային պրակտիկայի վկայական): ECTS-ը նաև նպաստում է այլ փաստաթղթերի թափանցիկությանը, ինչպես, օրինակ՝ դիպլոմի միասնական հավելվածը:

³ «Ուսանողներ», թե «սովորողներ» տերմինների օգտագործման հարցը հանգամանալից քննարկվել է աշխատանքային խմբում և շահառուների հետ: Արդյունքում ընդհանուր մոտեցմամբ ճանաչել և ողջունել են այն փաստը, որ բարձրագույն կրթությունն ընթանում է դեպի կրթական ծառայությունների ավելի ճկուն տրամադրում, և որ բարձրագույն կրթական համակարգերի մեծ մասը կազմակերպված է հստակորեն բնորոշված ուսանողական կազմին ֆորմալ ծրագրերի տրամադրման շուրջ: Չնայած ավելի վաղ ենթադրվում էր Ուղեցույցում գործածել միայն «սովորող» եզրույթը, սակայն որոշվեց գործածել «ուսանող» եզրույթը՝ համապարփակ ընդգրկելու բուհերի բոլոր սովորողներին (անկախ ուսումնառության ձևից՝ առկա, հեռակա, հեռավար, լսարանային կամ աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցում, որակավորմանն ուղղված ծրագրեր, թե առանձին կրթական միավորներ կամ դասընթացները փաստող վկայական):

2 ECTS-Ը ԵՎ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՐՉՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԸ (ԵԲԿՏ)

ECTS-Ը ԵՎ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԸ (ԵԲԿՏ)

1999 թ. Բոլոնիայի հռչակագրով ECTS-ը սահմանվեց Բոլոնիայի գործընթացի անդամ երկրների հիմնական նպատակներից մեկը: Բոլոնիայի գործընթացի շրջանակում իրականացվող բարեփոխումների միջոցով ECTS-ը դարձել է Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի (ԵԲԿՏ) առանցքային գործիք:

ԵԲԿՏ-ի երկրների մեծ մասում ECTS-ն ընդունվել է որպես ազգային կրեդիտային համակարգ: Աշխարհի այլ տարածաշրջաններում համադրելի չափանիշների միջոցով այն մեծապես կիրառվում է հաստատությունների կողմից կամ հաջողությամբ համադրվում տեղական կրեդիտային համակարգերի⁴ հետ՝ այսպիսով կարևոր դեր ունենալով կրթության համաշխարհային չափայնության համատեքստում:

ԵԲԿՏ-ի շրջանակում ECTS-ը մեծացնում է ուսումնական գործընթացի թափանցիկությունը և ընթեռնելիությունը: Սա թույլ է տալիս արդյունավետ դեր խաղալ փոփոխության և արդիականացման հարցում, ինչն էլ, իր հերթին, խրախուսում է դասախոսակենտրոն ուսուցումից ուսանողակենտրոն ուսուցմանն

անցնում: Նշենք, որ «ուսանողակենտրոն ուսուցում» (ՈՒԿՈՒ) եզրույթը ԵԲԿՏ-ի հիմնաքարային սկզբունքներից մեկն է:

Օգտագործելով ուսումնառության վերջնարդյունքները և ուսումնական ծանրաբեռնվածությունն ուսումնական ծրագիրը նախագծելիս և իրականացնելիս՝ ECTS-ն ուսանողին է դնում կրթական գործընթացի կենտրոնում: Ավելին՝ կրեդիտների կիրառմամբ ավելի հեշտ է դառնում ճկուն կրթական ուղիների կառուցումն ու փաստաթղթային հիմնավորումը: Այսպիսով, ուսանողներին ավելի մեծ ինքնավարության և պատասխանատվության հնարավորություն է տրվում:

Վերջնարդյունքների վրա հիմնված մոտեցման շնորհիվ ECTS-ի կիրառումը ծառայում է ԵԲԿՏ-ի այլ նպատակների ևս.

⁴ ECTS-ը ոգեշնչել և խթանել է այլ տարածաշրջաններում կրեդիտային համակարգերի զարգացմանը, ինչպես, օրինակ՝ Հարավարևելյան Ասիայում կամ Լատինական Ամերիկայում և բոլորովին վերջերս՝ նաև Աֆրիկայում:

NotaBene

Ուսանողակենտրոն ուսուցումն (ՈՒԿՈՒ) ուսանողների և այլ սովորողների համար կրթական միջավայրի որակական փոփոխման մի գործընթաց է: Վերջնարդյունքների վրա հիմնված մոտեցման միջոցով այն միտված է բարձրացնելու ուսանողների ինքնուրույնությունը և քննադատական մտածողությունը:

ՈՒԿՈՒ հասկացությունը կարող է ամփոփ ներկայացվել ներքոհիշյալ տարրերի միջոցով.

- ավելի ակտիվ, ոչ թե պասիվ ուսումնառության վրա հենվելը,
- քննադատական և վերլուծական ուսումնառության ու իմացության շեշտադրումը,
- ուսանողի պատասխանատվության և հաշվետվողականության աճը,
- ուսանողի ինքնուրույնության աճը,
- թե՛ ուսանողի, թե՛ դասախոսի կողմից ուսումնառության և դասավանդման գործընթացների հանդեպ հետևողական մոտեցումը:

- հեշտացնում է նախընթաց կրթության և փորձառության ճանաչումը, քաջալերում է ավարտելու ավելի բարձր մակարդակ ու հարատև կրթության մեջ ավելի լայն ներառում,
- ավելի սերտ կապ է ստեղծում կրթական ծրագրերի ու հասարակական պահանջարկի միջև և խթանում է համագործակցությունը բոլոր շահակիցների հետ՝ ներառելով աշխատաշուկան և լայն հասարակությունը,
- դյուրացնում է շարժունությունը որևէ հաստատության կամ երկրի սահ-

մաններում, հաստատությունից հաստատություն, երկրից երկիր, ինչպես նաև կրթական տարբեր հատվածների և ուսումնական համատեքստերի (օրինակ՝ ֆորմալ, ոչ ֆորմալ, ինֆորմալ և աշխատանքի վրա հիմնված ուսումնառություն) միջև՝ ճանաչման և կրեդիտների փոխանցման միջոցով:

ECTS-ի կիրառումը ազգային օրենսդրության մեջ կարող է ամրագրված լինել որպես բարձրագույն կրթության ծրագրերի կամ որակավորումների հավատարմագրման պահանջ:

3

ECTS-Ը ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ, ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ՀԱՄԱՐ

ECTS-Ը ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ, ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ՀԱՄԱՐ

Այս բաժինը նվիրված է բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների (բուհերի) կամ կրթական ծառայություններ մատուցող այլ հաստատությունների կողմից ուսումնական ծրագրերի նախագծմանը: ECTS կրեդիտների կիրառումն օժանդակում է ծրագրի նախագծմանը: Այն յուրօրինակ մի գործիք է, որը բարելավում է թափանցիկությունը և օգնում է ավել ճկուն մոտեցում ունենալ ուսումնական ծրագրի նախագծմանն ու զարգացմանը:

Ինստիտուցիոնալ տեսանկյունից ծրագրի մշակումը ենթադրում է վերջինիս, ինչպես նաև դրա բաղադրիչների արտահայտում կրեդիտներով՝ նշելով ուսումնառության վերջնարդյունքները և դրանց առնչվող ծանրաբեռնվածությունը, ուսումնական գործունեությունը և դասավանդման մեթոդներն ու գնահատման ընթացակարգերը/չափանիշները: Ինստիտուցիոնալ կրեդիտային շրջանակը պետք է բավարարի տարբեր ծրագրերի կարիքներն ու աջակցի միջառարկայական և բազմառարկայական մոտեցումներին:

ECTS-ի կիրառումը բուհերում պահանջում է թե՛ ինստիտուցիոնալ կրեդիտային շրջանակ, որը հիմնված է ինստիտուցիոնալ կանոնակարգերի վրա, թե՛ ակադեմիական անձնակազմի յուրաքանչյուր անդամի կողմից համակարգի հանգամանալից պատկերացում: Որոշ հաստատություններ խթանում են անձնակազմի իրազեկվածությունը՝ կանոնավոր վերապատրաստումներ կազմակերպելով: Հարկ է նշել, որ ծրագրի մշակման վերաբերյալ թիմային որոշումները բարձրացնում են ծրագրի միասնականությունը:

Nota Bene

Ինքնուրույն սովորողը կարող է կուտակել որակավորում ստանալու համար պահանջվող կրեդիտներն ուսումնառության տարբեր ձևերով: Նա կարող է ձեռք բերել պահանջվող գիտելիքը, հմտություններն ու կարողությունները ֆորմալ, ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ միջավայրերում: Կրթական ծրագրերի և կրեդիտների ընտրությունը կարող է լինել նպատակադրված որոշման կամ ժամանակի ընթացքում տարբեր կրթական գործունեությունների արդյունք: Սովորողը կարող է ինքնուրույն ընտրել կրթական բաղադրիչները և ժամանակի ընթացքում ստեղծել սեփական կրթական ուղին՝ առանց անմիջականորեն որոշակի ֆորմալ որակավորում ընտրելու: ECTS-ն աջակցում է այս գործընթացին, ինչպես նկարագրված է հարատև կրթությանը նվիրված Մաս 5-ում:

Ծրագրերը մշակելիս խորհուրդ է տրվում ուշադրություն դարձնել հետևյալ քայլերին:

3.1. Ծրագրի համատեքստը

Նոր կրթական ծրագիր մշակելիս նախ որոշում են շնորհվելիք որակավորման մակարդակը, որի հիմքում ազգային օրենսդրությունն ու առկա որակավորումների շրջանակներն են (Եվրոպական, ազգային, ոլորտային, ինստիտուցիոնալ):

Ակնհայտ է, որ ուսումնառության ոչ բոլոր վերջնարդյունքները կլինեն նույն մակարդակի, հետևաբար կրեդիտային համակարգի լիարժեք իրականացումը պահանջում է մակարդակի նկարագրիչների առկայություն:

Nota Bene

Գոյություն ունի Եվրոպական որակավորումների երկու շրջանակ՝ Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի որակավորումների շրջանակը (ԵԲԿՏ-ՈՇ) և Եվրոպական միության՝ հարատև կրթության համար Որակավորումների Եվրոպական շրջանակը (ՈԵՇ-ՀԿ): Երկու շրջանակներն էլ որակավորումները նկարագրելու համար կիրառում են ուսումնառության վերջնարդյունքները (օրինակ՝ բակալավր, մագիստրոս, դոկտոր) և համատեղելի են բարձրագույն կրթության մասով (ԵԲԿՏ-ՈՇ 1, 2 և 3 շրջափուլերը համապատասխանում են ՈԵՇ-ՀԿ 6, 7 և 8-ին): Երկուսն էլ ընդգրկում են որակավորումները ISCED (Կրթության դասակարգման միջազգային չափանիշներ) 6, 7, 8 մակարդակներում:

ԵԲԿՏ-ՈՇ-ում ընդունված են երեք հիմնական շրջափուլեր, ինչպես նաև «կարճաժամկետ շրջափուլ», որոնք նկարագրված են այսպես կոչված Դուբլինյան նկարագրիչների կողմից՝ գիտելիք և իմացություն, որոշումներ կայացնելու, հաղորդակցական հմտությունների, սովորելու կարողությունների: Կարճաժամկետ, առաջին և երկրորդ շրջափուլերը նաև նկարագրվում են որոշակի կրեդիտային միջակայքով:

- Կարճաժամկետ շրջափուլի որակավորումները սովորաբար ներառում են մոտավորապես 120 ECTS կրեդիտ:
- Առաջին շրջափուլի որակավորումները սովորաբար ներառում են 180 կամ 240 ECTS կրեդիտ (տե՛ս ստորև):
- Երկրորդ շրջափուլի որակավորումները սովորաբար ներառում են 90 կամ 120 ECTS կրեդիտ՝ նվազագույնը 60 ECTS կրեդիտներով:
- Երրորդ շրջափուլում ECTS կրեդիտների կիրառումը զանազանվում է:

ՈԵՇ-ՀԿ-ն ընդհանուր ուղեցույց է, որը նկարագրում է «որակավորման մակարդակները» (առանց մատնանշելու որևէ կրեդիտային տիրույթ): Այն օգտակար է ազգային որակավորումների համակարգերը, շրջանակներն ու դրանց մակարդակները համեմատելիս: ՈԵՇ-ՀԿ-ը հիմնված է ութ մակարդակների վրա:

- որպես հարատև կրթության խթանման գործիք՝ ՈԵՇ-ը ներառում է ընդհանուր և մեծահասակների կրթություն, մասնագիտական կրթություն և վերապատրաստում, ինչպես նաև բարձրագույն կրթություն,
- ութ մակարդակներն ընդգրկում են որակավորումների ամբողջ դաշտը՝ սկսած պարտադիր կրթության ավարտին ստացած որակավորումներից մինչև ակադեմիական կամ մասնագիտական և կամ միջին մասնագիտական կրթության և վերապատրաստման ու բարձրագույն մակարդակներում շնորհված որակավորումները, յուրաքանչյուր մակարդակ պետք է ինքնին հասանելի լինի մի շարք կրթական և աշխատանքային ուղիների միջոցով,
- ուսումնառության վերջնարդյունքները նշվում են երեք դասակարգերով՝ որպես գիտելիք, հմտություններ և կարողություններ: Սա նշանակում է, որ տարբեր համակցություններով որակավորումներն ընդգրկում են ուսումնառության վերջնարդյունքների լայն շրջանակ, այդ թվում՝ տեսական գիտելիքներ, գործնական և տեխնիկական հմտություններ, ինչպես նաև սոցիալական կարողություններ, որտեղ վճռորոշ է այլոց հետ աշխատելու ունակությունը:

Ինչպես արդեն նշվել էր, երկու շրջանակները համատեղելի են բարձրագույն կրթության մասով: **ԵԲԿՏ-ՈՇ**-ի տարբեր փուլերը հարում են **ՈԵՇ-ՀԿ**-ի մակարդակներին, այսպես՝

- առաջին շրջափուլի որակավորումները 6-րդ մակարդակում,
- երկրորդ շրջափուլի որակավորումները 7-րդ մակարդակում,
- երրորդ շրջափուլի որակավորումները 8-րդ մակարդակում:

Ազգային կրթական համակարգերը կարող են ներառել համընդհանուր շրջանակներից տարբերվող մակարդակներ, քանի դեռ դրանք ինքնահավաստագրված են և համաձայնեցված ԵԲԿՏ-ՈՇ-ի և ՈԵՇ-ՀԿ-ի հետ: Օրինակ, թեև ՈԵՇ-ը բաղկացած է 8 մակարդակից, մակարդակների թիվը ազգային շրջանակներում ներկայումս տատանվում է 7-12-ի միջակայքում: Ուստի այն փաստը, որ կարճաժամկետ շրջափուլի որակավորումները ներառված են ԵԲԿՏ-ՈՇ-ում, չի պարտավորեցնում երկրներին ներառել նման որակավորումներն իրենց ազգային շրջանակներում, սակայն ակնհայտորեն ճանաչում է այն փաստը, որ ազգային շատ շրջանակներ ներառում են կարճաժամկետ շրջափուլի որակավորումներ:

ԵԲԿՏ-ՈՇ-ն և ՈԵՇ-ն համընդհանուր շրջանակներ են Բոլոնիայի անդամ երկրների համար: Վերջիններիս հիման վրա են ճշգրտվում յուրաքանչյուր երկրի ազգային և ինստիտուցիոնալ շրջանակներն ու նկարագրիչները:

Ազգային շրջանակները սովորաբար ավելի մանրամասն են, քան այդ համընդհանուր շրջանակները՝ արտացոլելով երկրում առաջարկվող մի շարք այլ տիպի որակավորումներ:

ECTS համակարգը ներդնելիս բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները ինստիտուցիոնալ շրջանակ ձևավորելու կարիք կունենան: Ինստիտուցիոնալ շրջանակն իր հերթին պետք է համապատասխանի ազգային և միջազգային շրջանակներին:

Այն ցույց կտա, թե ինչպես պետք է կիրառել ECTS կրեդիտները՝ սովորաբար որևէ կրթական բաղադրիչի համար նշելով նվազագույն կրեդիտային արժեքը: Շրջանակի կիրառումը հեշտացնում է միջառարկայական/բազմառարկայական ծրագրերը (որոնք ստեղծվում են առարկաների ամբողջությունից՝ միավորելով կրթական բաղադրիչները): Եվրոպական և ազգային շրջանակները ցույց

են տալիս վերջնական որակավորման մակարդակը: Ստացված ոչ բոլոր կրեդիտներն ունեն բարդության միևնույն մակարդակը (օրինակ՝ բակալավրի աստիճանի երրորդ տարվա ուսումնառության վերջնարդյունքները ավելի բարդ են, քան առաջին տարվանը): Ուստի հաստատությունները կարող են համապատասխան նկարագրիչներով միջանկյալ կրեդիտային մակարդակներ նշել, որոնք (առաջադիմության կանոնների հետ միասին) կաջակցեն ուսանողներին իրենց ուսումնառության ընթացքում:

Նախքան ծրագիրը մանրամասն մշակելն ու այն կրեդիտային համապատասխան տիրույթում տեղադրելն անհրաժեշտ է հաշվի առնել ուսումնական հաստատության և ֆակուլտետի առաքելությունը, մասնագիտական առանձնահատկությունները (կանոնակարգեր, պահանջներ) և ինստիտուցիոնալ ակադեմիական շրջանակը:

Տվյալ ծրագրի պահանջարկը պարզելու համար խորհուրդ է տրվում իրականացնել կարիքների վերլուծություն և խորհրդակցել շահառուների հետ (գործատուներ, շրջանավարտներ, լայն հասարակություն):

3.2. Ծրագրի ուղղվածության բնութագիրը

Ուղղվածության բնութագիրը ներկայացնում է ծրագրի տարբերակիչ հատկանիշները⁶: Այն նշում է ուսման բնագավառ(ներ)ը⁷, ծրագրի մակարդակը, հիմնական նպատակը, ակնկալվող հիմնական կրթական արդյունքները, ուսումնական միջավայրը և ուսումնառության, դասավանդման և գնահատման հիմնական գործողությունները: Ծրագրի ուղղվածության արդյունավետ բնութագիրն ուսանողների և շահակիցների համար պարզ է դարձնում, թե ինչպիսի ընդհանրական և բուն առարկայական կարողություններ են զարգացվելու, և ինչպիսին են աշխատանքային հնարավորությունները: Այս նպատակով խորհուրդ է տրվում, որ ծրագրի ուղղվածության բնութագիրը սահմանել համապատասխան շահակիցների հետ քննարկման արդյունքում (ինչպիսիք են ակադեմիական և սոցիալական գործընկերները, գործատուները, շրջանավարտներն ու ուսանողության ներկայացուցիչները) և ներկայացնել հստակ և թափանցիկ ձևով:

Ծրագրի ուղղվածության բնութագիրը պետք է կազմի ծրագրի նկարագրի մասը և ներառվի դասընթացների տեղեկագրքում:

⁶ Lokhoff, J. et al (2010): A Guide to Formulating Degree Programme Profiles: Bilbao, Groningen, The Hague <http://core-project.eu/documents/Tuning%20G%20Formulating%20Degree%20PR4.pdf>

⁷ Ուսման բնագավառները կարող են ներկայացվել համապատասխան ԿԴՄՍ ծածկագրերով: https://www.stat.si/doc/sosvet/Sosvet_19/Sos19_s1925-2013.pdf

Nota Bene

ԵԲԿՏ-ում «ուսումնառության վերջնարդյունքներ» և «կարողություն» եզրույթները կիրառված են տարբեր իմաստային նրբերանգներով:

Այս Ուղեցույցում՝

Կարողություն եզրույթը նշանակում է «գիտելիքը, հմտություններն ու անձնական, սոցիալական և/կամ մեթոդաբանական ունակությունների գործածման ապացուցված ունակությունը» աշխատանքային կամ ուսումնական համատեքստերում և մասնագիտական կամ անձնական զարգացման մեջ: Որակավորումների եվրոպական շրջանակի համատեքստում կարողությունը նկարագրված է «պատասխանատվություն» և «ինքնավարություն» եզրույթներով⁸: Կարողությունները կարող են լինել ընդհանրական և բուն առարկայական: Կարողությունների խթանումը ուսումնական գործընթացի և կրթական ծրագրի նպատակն է:

Ուսումնառության վերջնարդյունքներն արտահայտում են ուսանողի ձեռք բերած կարողության մակարդակը, որը ստուգվում է գնահատման միջոցով: Դրանք սահմանումներ են, որոնք նկարագրում են, թե ինչ պետք է գիտենա, հասկանա և կարողանա անել սովորողը ուսումնառության ավարտին⁹: Դրանք ձևակերպվում են ակադեմիական կազմի կողմից՝ ներգրավելով ուսանողներին ու այլ շահակիցների: Գնահատումը դյուրացնելու նպատակով այդ սահմանումները պետք է ստուգելի լինեն:

⁸ Հավելված 1. Սահմանումներ, 2008 թ. ապրիլի 23-ին Եվրոպական խորհրդարանի և Խորհրդի հանձնարարականը շարունակական կրթության համար Եվրոպական որակավորումների սահմանագծի վերաբերյալ:

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506(01)&from=EN).

⁹ Նույն տեղում:

3.3. Ծրագրի ուսումնառության վերջնարդյունքները

Ծրագրի ուսումնառության վերջնարդյունքները հիմնված են ծրագրի ուղղվածության վրա և նկարագրում են, թե ուսանողն ինչ գիտի, ինչ է հասկանում և ինչ կարող է անել ծրագրի ավարտին:

Nota Bene

Ծրագրի ուսումնառության վերջնարդյունքների ձևակերպումը

«Ուսումնառության վերջնարդյունքներ» ձևակերպումը պահանջում է մանրակրկիտ և ուշադիր մոտեցում: Հետևյալ ոչ ամբողջական ցանկը տրամադրում է փորձի վրա հիմնված մի շարք օգտակար առաջարկություններ.

- ուսումնառության վերջնարդյունքները պետք է համարժեքորեն արտացոլեն ծրագրի համատեքստը, մակարդակը, շրջանակն ու բովանդակությունը,
- ուսումնառության վերջնարդյունքների սահմանումները պետք է լինեն հակիրճ և ոչ շատ մանրամասն,
- ուսումնառության վերջնարդյունքները պետք է փոխհամատեղելի լինեն,
- ուսումնառության վերջնարդյունքները պետք է հեշտ հասկանալի և ստուգելի լինեն՝ նկատի ունենալով ուսումնառության ավարտին ուսանողի ցուցաբերած իրական ձեռքբերումները,
- ուսումնառության վերջնարդյունքները պետք է ձեռքբերելի լինեն ուսումնական ծանրաբեռնվածության որոշակի ծավալի սահմաններում,
- ուսումնառության վերջնարդյունքները պետք է կապված լինեն ուսումնառության համապատասխան ձևերի, գնահատման մեթոդների և չափանիշների հետ,
- ծրագրային մակարդակում չկան հատուկ կանոններ ուսումնառության վերջնարդյունքների իդեալական թվի վերաբերյալ: Համաձայն փորձի՝ 10-12-ը բավարար է:

Ուսումնառության վերջնարդյունքներն ընդունված է ձևակերպել հիմնվելով երեք էական տարրերի վրա¹⁰: Դրանք են՝

- գործածելք ակտիվ բայ՝ բնութագրելու, թե ինչ է ուսանողն իմանալու և կարողանալու անել ծրագրի ավարտին: Օրինակ՝ շրջանավարտները կարող են «նկարագրել», «իրականացնել», «եզրահանգումներ անել», «գնահատել», «ծրագրավորել» և այլն,
- նշեք, թե այս վերջնարդյունքն ինչին է վերաբերում (առարկա, հմտություն, օրինակ՝ կարող է բացատրել «սարքավորման մասերի նշանակությունը», կարող է ցուցադրել «ճաշասենյակի դիզայնը»),

¹⁰ Moon 2004.

Nota Bene

- նշեք ձեռքբերած ուսումնառության վերջնարդյունքների դրսևորման ձևը: Օրինակ՝ «ներկայացնել ակնարկ էլեկտրատեխնիկական ճարտարագիտության ոլորտում առավել հաճախ օգտագործվող նյութերի վերաբերյալ», «մշակել հետազոտության պլան՝ կիրառելով ժամանակակից գիտական մեթոդներ» և այլն):

Ծրագրի ուսումնառության վերջնարդյունքները պետք է ներառվեն դասընթացների տեղեկագրքում և դիպլոմի հավելվածի մեջ:

3.4. Ծրագրի կառուցվածքը և կրեդիտների բաշխումը

Ծրագրի ուղղվածության բնութագիրը բաժանված է կրթական բաղադրիչների, որոնք կարող են բաղկացած լինել մեկ կամ մի քանի մոդուլներից, այլ տեսակի դասընթացներից, աշխատանքային և կլինիկական պրակտիկայից, հետազոտական նախագծերից, լաբորատոր աշխատանքներից և ուսումնական գործունեության համապատասխան այլ տեսակներից: Դրանք կարող են նաև ներառել սոցիալական և համայնքային գործունեություն (օրինակ՝ կրկնուսուցում և խորհրդատվություն), եթե դրանք համապատասխանում են ծրագրի ուսումնառության վերջնարդյունքներին և կուտակում կրեդիտներ:

Ուսումնառության վերջնարդյունքները և դրանց գնահատման կարգը և չափանիշները պետք է սահմանվեն յուրաքանչյուր կրթական բաղադրիչի համար:

Ծրագրի և վերջինիս կրթական բաղադրիչների ուսումնառության վերջնարդյունքների միջև փոխհամալրումը ցույց տալու համար դրանք հաճախ քարտեզագրվում են: Շատ հաստատություններ որակավորման ծրագրի ուսումնառության վերջնարդյունքները վերջինիս կրթական բաղադրիչների վերջնարդյունքների հետ հարաբերակցելու նպատակով կիրառում են մատրիցներ:

Կրթական առանձին բաղադրիչների վերջնարդյունքները

Կրթական բաղադրիչները և ծրագրերի ուսումնառության վերջնարդյունքները ձևակերպվում են միևնույն սկզբունքով: Կրթական առանձին բաղադրիչների ուսումնառության վերջնարդյունքների թիվը սահմանելու բացարձակ կանոններ չկան: Այն կախված է բաղադրիչի մակարդակից և բնույթից, ինչպես նաև հաշվարկված ծանրաբեռնվածությունից: Այնուամենայնիվ, հաջողաձև փորձը ցույց է տալիս, որ այդ թիվը պետք է սահմանափակ լինի և տատանվի 6-8-ի շուրջ:

Ուսումնառության վերջնարդյունքների վերաբերյալ առաջարկվող գրականության ցանկ կարող եք գտնել հավելվածում: Ցանկը պարունակում է համապատասխան ցուցումներ:

Ծրագրի բաղկացուցիչ մասերը որոշելուց հետո պետք է կազմել վերջինիս ամբողջական կառուցվածքը և յուրաքանչյուր միավորին հատկացվող կրեդիտները: Անհրաժեշտ է հաշվի առնել ուսումնառության վերջնարդյունքների և դրանք ձեռք բերելու հետ կապված ծանրաբեռնվածության ծավալը և այն, որ 60 կրեդիտը համարժեք է առկա ուսուցմամբ մեկ ուսումնական տարվան:

Կանոնավոր մեծության կրթական բաղադրիչները (օրինակ՝ 5, 10, 15) հաճախ անվանվում են «մոդուլներ»: Արդարացված լինելու դեպքում (օրինակ՝ ամեն կիսամյակում 4 մոդուլ) մոդուլներից (մոդուլացված կառուցվածք) կազմված ծրագրում հնարավոր է օգտագործել կես կրեդիտներ: Սակայն այլ տիպի

տասնորդական թվերից հարկ է խուսափել: Օգտակար է, երբ հաստատությունը սահմանում է հիմնական կրեդիտային միավորը՝ նկատի ունենալով բաղադրիչին հատկացվող կրեդիտների նվազագույն թիվը, քանի որ սա կհեշտացնի ուսումնական պլանի տարբեր առարկաների շուրջ ֆակուլտետների համագործակցությունը:

Ուսումնական պլանում «շարժունության պատուհաններ»-ի ներառումը կնպաստի կրթական շարժունությանը: Շարժունության պատուհանները կարող են ծրագրի նախագծման մեջ սահմանվել ինչպես բովանդակության և ժամանակային առումով, այնպես էլ կարող են անհատ ուսանողին ճկունության հնարավորություն տալ: Ցանկալի չէ, որ շարժունության պատուհան-

ներն օգտագործվեն վերարտադրելու համար այն, ինչ պետք է սովորել տանը, այլ պետք է ուսանողներին հնարավորություն տան օգուտ քաղելու տարբեր կրթական փորձառություններից այլ համատեքստերում:

Առաջադիմելու պահանջներն անհրաժեշտ է հստակ ձևակերպել, որպեսզի ուսանողները հաջողությամբ անցնեն ծրագիրը և ստանան նախատեսվող որակավորում: Առաջադիմության պահանջները կարող են, ի թիվս այլ նախադրյալների, ներառել նախապայմաններ, համապայմաններ և առաջարկություններ: Առաջընթացի կանոնները կարող են արտահայտվել կրեդիտների թվով և տարբեր փուլերում կրեդիտային տիրույթներով, որոնք պահանջվում են որևէ ուսումնական ծրագրի սահմաններում տարբեր փուլերում (օրինակ՝ մի ուսումնական տարվանից/կիսամյակից մյուսն անցնելու համար նվազագույն

թվով անհրաժեշտ կրեդիտների քանակը): Դրանք կարող են նաև ձևակերպվել մանրամասն կանոնների հիման վրա՝ թե ինչ բաղադրիչներ պետք է և/կամ կարող են ընտրվել և թե ինչ փուլում ու որ մակարդակում (օրինակ՝ պարտադիր դասընթացներ, կամընտրական դասընթացներ և նախապայմաններ):

Ֆորմալ կրթական ծրագրում ընդգրկվող ինքնուրույն սովորողները պետք է ստանան համապատասխան խորհրդատվություն/խորհուրդներ, որոնք կօգնեն նրանց բավարարելու առաջադիմության պահանջները: Հարկ եղած դեպքում այս խորհրդատվությունը պետք է ներառի նախկինում ստացած կրթության և փորձի ճանաչում: Ճկուն ծրագրերի կառուցվածքներն ուսանողներին ընտրության հնարավորություն են տալիս՝ ներառելով ուսումնառության և դասավանդման նոր եղանակների հասանելիության հնարավորությունները:

3.5. Ուսումնառություն, դասավանդում և գնահատում

Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները պետք է սահմանեն իրենց ուսումնառության և դասավանդման նպատակները, որոնք պետք է կապակցված լինեն իրենց ուսումնական ծրագրերին: Անհրաժեշտ է նաև սահմանել դրանց իրականացման և գնահատման եղանակները:

Ուսումնառության, դասավանդման և գնահատման հիմնական սկզբունքները

Ցանկացած ծրագիր իրականացնելիս ժամանակ պետք է հաշվի առնվեն ուսումնառության, դասավանդման և գնահատման որոշ հիմնական սկզբունքներ՝ անկախ ուսումնառության և դասավանդման տեսակներից:

Բաց երկխոսություն և մասնակցություն

Ուսանողակենտրոն մոտեցումը պահանջում է ուսանողների, դասախոսների և համապատասխան վարչական մարմինների միջև բաց երկխոսություն և հետադարձ կապ, որի միջոցով կարող են արտահայտվել ու քննարկվել նրանց կարիքներն ու ձգտումները: Բոլոր շա-

հակիցները պետք է ներգրավված լինեն ծրագրի մշակման ու իրականացման վերաբերյալ կառուցողական քննարկումներին: Ուսանողների ներկայացուցիչները պետք է լիարժեք ձայնի իրավունքով մասնակցեն նման քննարկումներին:

Թափանցիկություն և հուսալիություն

Դասընթացների տեղեկագիրքը պետք է տրամադրի հուսալի, արդիական, որակյալ ու վստահելի տեղեկություն կրթական աստիճանների, ինչպես նաև առանձին կրթական բաղադրիչների վերաբերյալ: Այն պետք է ապահովի կրթական աստիճանի ծրագրի ճշգրիտ նկարագրություն՝ ներառյալ բոլոր մանրամասները՝ կառուցվածքը, բաղադրիչները, ուսումնառության վերջնարդյունքները, ծանրաբեռնվածությունը, ուսումնառության և դասավանդման մեթոդները, գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները և առաջադիմության կանոնները:

Համապատասխանություն

Ծրագրի և վերջինիս բաղադրիչների իրականացման համար պատասխանատու ակադեմիական կազմը պետք է ապահովի համապատասխանություն ծրագրում նշված ուսումնառության

վերջնարդյունքների, ուսումնառության և դասավանդման գործողությունների ու գնահատման ընթացակարգերի միջև: Ուսումնառության արդյունքների, ուսումնառության ու գնահատման միջև այս կառուցողական համապատասխանեցումը¹¹ հիմնարար է կրթական ծրագրերի համար:

Ճկունություն

Ծրագրի ճկուն կառուցվածքը հնարավորություն է տալիս ուսանողներին ընտրելու և արտահայտելու իրենց պահանջները, օրինակ՝ ուսումնառության անհատական ուղիներ մշակելու հնարավորությունը և գործունեության լրացուցիչ ձևերի ընտրությունը:

Ուսումնառության, դասավանդման և գնահատման ճկուն կազմակերպումը՝ ներառյալ ժամանակացույցի ճկունությունը և ինքնուրույն ուսումնառության հնարավորությունները, կարևոր են ուսումնառության տարբեր ձևեր տրամադրելու առումով: Սա ընդլայնում է ուսումնառության և դասավանդման նյութերի և տեսակների ընտրությունը և հնարավորություններ բացում տարբեր ուղղվածություն կամ կարիքներ ունեցող ուսանողների համար (օրինակ՝ խնամող

ուսանողների կամ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար): Թվային տեխնոլոգիաների ներմուծումը բարձրագույն կրթության ասպարեզ զգալի ազդեցություն ունի ուսումնառության և դասավանդման մոտեցումների վրա:

Տեխնոլոգիաների միջոցով հնարավոր դարձած նոր մոտեցումների միջոցով տեղեկատվության տրամադրման արդյունքում ձեռքբերած կրեդիտների բաշխումն ըստ ուսումնառության վերջնարդյունքների հիմնված է նույն սկզբունքների վրա, ինչը կիրառվում է և ավանդական կրթական բաղադրիչներին կրեդիտները հատկացնելիս:

Ձեռքբերումների պատշաճ գնահատումը

Կրեդիտները հատկացվում են, երբ համապատասխան գնահատումը վկայում է, որ սահմանված ուսումնառության արդյունքները ձեռք են բերվել համապատասխան մակարդակով: Եթե ուսանողը չի հասել ուսումնառության վերջնարդյունքներին, ապա նրան կրեդիտներ չեն տրվում: Ուսումնառության վերջնարդյունքներին հասած ուսանողին շնորհվող կրեդիտների թիվը նույնն է, ինչ ուսումնական

¹¹ John Biggs: Aligning teaching for constructing learning; http://www.heacademy.ac.uk/assets/documents/resources/database/id477_aligning_teaching_for_constructing_learning.pdf

բաղադրիչին հատկացվող կրեդիտների թիվը:

Գնահատման մեթոդները ներառում են գրավոր, բանավոր և գործնական թեստերի/քննությունների, նախագծերի ու հավաքապանակների ամբողջ տեսականին: Վերջիններս գործադրվում են գնահատելու համար ուսանողի առաջընթացը և պարզելու դասընթացի միավորի կամ մոդուլի կրթական վերջնարդյունքներին հասնելու փաստը, մինչդեռ

գնահատման չափանիշները նկարագրում են, թե ինչ է ակնկալվում ուսանողից ուսումնառության վերջնարդյունքներին հասնելու համար:

Համապատասխանելու առումով՝ կրթական բաղադրիչի համար ընտրված գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները պետք է համահունչ լինեն արդեն իսկ սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքներին և ուսումնառության իրականացված տեսակներին:

Nota Bene

Դոկտորական կրթությունը փոփոխության ընթացքում է. առկա են դոկտորական աստիճանին հասնելու տարաբնույթ ճանապարհներ: Տարածված է նաև այն սկզբունքը, որ բարձրակարգ վերապատրաստումն օգտակար է երրորդ փուլի ընդհանրական (փոխանցելի) ու բուն առարկայական կարողություններ զարգացնելու համար: Որոշ երկրներում և հաստատություններում ECTS-ը նույնպես կիրառվում է երրորդ փուլում: ECTS կրեդիտները հատկացվում են դոկտորական աստիճանի ամբողջական ծրագրին կամ դրա որոշ/բոլոր կրթական բաղադրիչներին (օրինակ՝ դասավանդվող դասընթացներին):

Եթե կիրառվում է ECTS, ապա անհրաժեշտ է օգտվել Ուղեցույցի ցուցումներից՝ հաշվի առնելով այս կամ այն դոկտորական աստիճանի բնույթը: Դրան վերաբերող տեղեկությունը պետք է ներառվի դասընթացների տեղեկագրքում:

Երրորդ շրջափուլում այս կամ այն ուսումնական ժամանակահատվածների համար սահմանվող ուսումնառության վերջնարդյունքները որոշ դեպքերում կարող են իրենց ուսումն ընդհատած թեկնածուներին կրթական ձեռքբերումները հավաստող վկայագիր ստանալու հնարավորություն ընձեռել: Վկայագիրը կարող է նաև արժեքավոր լինել ապագա գործատուներին՝ ցույց տալու, թե բարձր մակարդակի ընդհանրական և բուն առարկայական ինչ կարողություններ են ձեռք բերվել ուսումնառության ընթացքում:

3.6. Կրեդիտների շնորհման մոնիթորինգը

Ծրագրի մոնիթորինգի նպատակն է պարզել, թե արդյոք կրեդիտների բաշխումը, սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքները և հաշվարկված ծանրաբեռնվածությունը ձեռքբերելի, իրատեսական և համարժեք են: Մոնիթորինգը կարող է իրականացվել տարբեր եղանակներով, օրինակ՝ հարցաշարերի, թիրախային խմբերի կամ հարցազրույցների միջոցով, ինչպես նաև ձեռք բերած արդյունքների դիտարկմամբ: Ինչ մեթոդ էլ կիրառվի, ուսանողներից, անձնակազմից և, երբ հարկ է, այլ շահառուներից ստացված արձագանքը կրեդիտների բաշխման ստուգման և վերանայման կարևորագույն տարրն է: Ավարտման ժամկետների ու ծրագրերի, ինչպես նաև դրանց բաղադրիչների գնահատման արդյունքների տվյալները նույնպես պետք է կիրառվեն:

Ճշգրիտ պատասխաններ և մասնակցության բարձր ցուցանիշ ապահովելու համար կարևոր է ուսանողներին և անձնակազմին տեղեկացնել մոնիթորինգի նպատակի և իրականացման եղանակների մասին: Եթե հավաքագրած տեղեկության միջոցով ուսանողների մեծ մասի մոտ բացահայտվում է սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքներին հասնելու համար նախատեսված ծանրաբեռնվածության և իրականում ծախսած ժամանակի միջև հակասություն, ապա հարկավոր է վերանայել ծանրաբեռնվածությունը, կրթական վերջնարդյունքները կամ ուսումնառության և դասավանդման տեսակներն ու մեթոդները: Դա կարող է նաև ներառել ուսումնական ծրագրի և վերջինիս ուսումնական բաղադրիչների վերամշակում: Վերանայումը պետք է կատարվի որքան հնարավոր է արագ՝ առանց ծրագրի մասնակիցների համար խնդիրներ ստեղծելու, և այդ մասին պետք է տեղեկացվի մոնիթորինգի մասնակիցներին, որպեսզի հաստատությունում ամրապնդվի շարունակական և համագործակցության վրա հիմնված արձագանքի մշակույթը:

4

**ECTS-Ը ՇԱՐԺՈՒՆՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ԿՐԵՂԻՏՆԵՐԻ ՃԱՆԱԳՄԱՆ ՀԱՄԱՐ**

ECTS-Ը ՇԱՐԺՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՐԵՂԻՏՆԵՐԻ ԾԱՆԱԶՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Այս բաժինը ընդհանուր առմամբ նվիրված է կրեդիտների փոխանցմանն ու ճանաչմանը, որն իրականացվում է թե՛ աստիճանային շարժունության, թե՛ կրեդիտային շարժունության ժամանակ:

Հաջող ուսումնական շարժունությունը պահանջում է ակադեմիական ճանաչում և կրեդիտների փոխանցում: Կրեդիտների ճանաչումը գործընթաց է, որի միջոցով մի հաստատությունը հավաստում է, որ մեկ այլ հաստատությունում ստացված և գնահատված ուսումնառության վերջնարդյունքները բավարարում են առաջարկվող ծրագրերից մեկի պահանջներին:

Հաշվի առնելով ծրագրերի և բուհերի բազմազանությունը՝ քիչ է հավանական, որ երկու տարբեր ծրագրերի կրեդիտներն ու ուսումնառության վերջնարդյունքները նույնը լինեն: Առավել ևս այն դեպքում, երբ ճանաչվում է այլ ուսումնական համատեքստերում

ստացած ուսումնառությունը (օրինակ՝ մասնագիտական կրթության և վերապատրաստման): Հենց այս պատճառով էլ խորհուրդ է տրվում այլ համատեքստում ստացված կրեդիտների ճանաչման համար ճկուն մոտեցում ունենալ: Նպատակահարմար է, որ ուսումնական շարժունության մոտեցումն ավելի շատ հիմնված լինի կրթական վերջնարդյունքների համադրելիության, այլ ոչ թե դասընթացի բովանդակության համարժեքության վրա: Գործնականում ճանաչումը նշանակում է, որ այլ համատեքստում ձեռք բերված համադրելի ուսումնառության արդյունքների համար շնորհված կրեդիտների թիվը կփոխարինվի համեմատելի կրեդիտների թվով:

Հաստատությունները պետք է ճանաչելի և հեշտ հասանելի դարձնեն կրեդիտների ճանաչման իրենց ընթացակարգերը:

4.1. Աստիճանային շարժունություն

Աստիճան շնորհող ծրագրերը կարող են տարբերվել ECTS կրեդիտների թվով (տե՛ս Մաս 3, Nota Bene): ECTS կրեդիտների թվի տարբերությունը խնդրահարույց չէ, երբ որակավորումների ճանաչումը հայցվում է հետագա ուսումնառության

նպատակով: Ծրագրի ուսումնառության վերջնարդյունքները պետք է լինեն հիմնական գործոն ճանաչման համար: Ասվածը նշանակում է, որ, օրինակ՝ բակալավրի համադրելի աստիճանը պետք է ճանաչվի մագիստրոսական ծրագիր ընդունվելու համար, անկախ նրանից՝ այն հիմնված է 180 կամ 240 ECTS կրեդիտների վրա, թե ոչ:

Nota Bene

Լիսաբոնի ճանաչման կոնվենցիա

Լիսաբոնի ճանաչման կոնվենցիան, որն ուժի մեջ է մտել 1999 թ.-ին, տրամադրում է իրավական շրջանակ տրանսպարենտ ակադեմիական ճանաչման համար: Կոնվենցիան սահմանում է.

«36. Գրեթե նույն մակարդակն ունեցող որակավորումները կարող են ունենալ տարբերություններ բովանդակության, ուղղվածության, ծանրաբեռնվածության, որակի և ուսումնառության վերջնարդյունքների առումով: Օտարերկրյա որակավորումների գնահատման մեջ այդ տարբերությունները պետք է դիտարկվեն ճկուն ձևով, և ճանաչման համար միայն էական տարբերությունները (օրինակ՝ ակադեմիական կամ դե ֆակտո մասնագիտական ճանաչումը) պետք է հանգեցնեն օտարերկրյա որակավորումների մասնակի ճանաչմանը կամ չճանաչմանը:

37. Օտարերկրյա որակավորումներին ճանաչում պետք է տրվի, եթե չկան էական տարբերություններ հայց ներկայացրած որակավորման և ազգային համապատասխան որակավորման միջև»:

EAR ձեռնարկը¹² տալիս է էական տարբերության հետևյալ բացատրությունը¹³. «Կենտրոնանալով հինգ առանցքային տարրերի վրա, որոնք միասին կազմում են որակավորման հենքը (մակարդակ, ծանրաբեռնվածություն, որակ, ուղղվածություն և ուսումնառության վերջնարդյունքներ) և հաշվի առնելով էական տարբերությունները՝ ճանաչման իրավասու մարմինները վերանայել են իրենց մոտեցումը՝ օտարերկրյա որակավորումներից ակնկալելով ոչ թե լինել գրեթե նույնը, ինչ առաջարկվում է իրենց երկրներում՝ այլ կենտրոնանալ «ճանաչման» վրա՝ հիմնվելով էական տարբերություններ սկզբունքի վրա»:

¹² <http://www.eurorecognition.eu/emanual/Chapter%2010/introduction.aspx>

¹³ Էական տարբերությունների վերաբերյալ հավելյալ գրականություն. E. Stephen Hunt and Sjur Bergan (eds.): Developing Attitudes to Recognition. Substantial Differences in an Age of Globalization (Strasbourg, 2010: Council of Europe Publishing. Council of Europe Higher Education Series No 13):

Էական տարբերությունները օտարերկրյա որակավորման և ազգային որակավորման միջև եղած տարբերություններն են, որոնք այնքան կարևոր են, որ ամենայն հավանականությամբ կխոչընդոտեն դիմորդին հաջողության հասնելու գործունեության ցանկալի ոլորտում, ինչպիսիք են օրինակ՝ հետագա ուսումնառությունը, հետազոտական աշխատանքները կամ աշխատանքի անցնելը:

Էական տարբերությունն ապացուցելու բեռն ընկած է հյուրընկալող երկրի՝ ճանաչում շնորհող իրավասու մարմինների վրա, որոնք պետք է առաջնորդվեն հետևյալ սկզբունքներով.

- Յուրաքանչյուր տարբերություն չէ, որ պետք է համարվի «էական»:
- **Էական տարբերության** առկայությունը չի նշանակում օտարերկրյա որակավորման պարտադիր մերժում:
- Տարբերությունը պետք է էական լինի որակավորման գործառույթի և ճանաչման ներկայացվող նպատակի առումով:

Մասնագիտական որակավորումների ճանաչում

ԵՄ 2013/55/EU հրահանգը վերանայում է **մասնագիտական որակավորումների ճանաչմանն** ուղղված 2005/36/EC հրահանգը:

Այն թույլ է տալիս, որ ECTS-ն օգտագործվի որպես լրացուցիչ միջոց՝ արտահայտելու առկա դասընթացի տևողությունը յոթ «ոլորտային» մասնագիտությունների դեպքում: Դասընթացի տևողությունն առկա ուսումնական տարվա և ժամերի ընդհանուր թվի կտրվածքով արտահայտելու պարտավորությունը կպահպանվի բժիշկների, ընդհանուր խնամքի բուժքույրերի, ատամնաբույժների և մանկաբարձուհիների համար: Անասնաբուժական վիրաբույժների, դեղագործների և ճարտարապետների համար այդ պարտավորությունը տարածվում է միայն առկա ուսուցմամբ ուսումնական տարիների վրա: Նույն ձևով ECTS-ը կարող է նաև օգտագործվել որակավորումների ընդհանուր համակարգում օգտագործվող (d) և (e) մակարդակներում, որոնք ներառում են ԵՄ-ում և Եվրոպական տնտեսական տարածքում որակավորման հենքի վրա կարգավորվող բոլոր այլ մասնագիտությունները:

Այս նոր հրահանգն ընդլայնել է իր շրջանակները՝ ընդգրկելով **աշխատանքային պրակտիկայի** ճանաչումը, որն անհրաժեշտ է կարգավորվող մասնագիտություն մուտք գործելու համար: Դրանք կարող են ձեռնարկվել ԵՄ/ԵՏԳ անդամ ցանկացած պետությունում՝ անկախ այն բանից, թե որակավորումը որտեղ է շնորհվել՝ ակնկալելով լրիվ ճանաչում: Կետ 27-ում ասվում է, որ «մեկ այլ անդամ պետությունում ստացած մասնագիտական վերապատրաստման ճանաչումը պետք է հիմնված լինի ուսումնառության նպատակների և հանձնարարված աշխատանքների հստակ գրավոր նկարագրության վրա, որոնք որոշվել են վերապատրաստվողի՝ ընդունող անդամ պետության ղեկավարի կողմից»: Հոդված 55ա-ն պահանջում է, որ իրավասու մարմինները «իրապարակեն մեկ այլ անդամ պետությունում կամ երրորդ երկրում իրականացվող մասնագիտական վերապատրաստումների կազմակերպման և ճանաչման վերաբերյալ ուղեցույցներ՝ մասնավորապես նշելով վերապատրաստման ղեկավարի դերը»:

Վերջապես՝ նոր Հրահանգը ներկայացնում է **վերապատրաստման ընդհանուր շրջանակները**՝ հիմնված «գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների համընդհանուր փաթեթի» վրա, որոնք պահանջվում են կրթության և վերապատրաստման համակարգերից և կիրառելի են անդամ պետությունների առնվազն մեկ երրորդի կողմից: Այս ծրագրերը կարող են առաջարկել ԵՄ-ում կամ ազգային մակարդակում գործող ներկայացուցչական մասնագիտական մարմինները կամ իրավասու մարմինները: Նրանք պետք է հղում կատարեն Եվրոպական որակավորումների շրջանակին և կարող են ազատորեն կիրառել ECTS-ը:

4.2. Կրեդիտային շարժունություն

ECTS-ը մշակվել է հաստատությունների միջև ուսումնառության կարճաժամկետ տևողության շարժունության («կրեդիտային շարժունություն») գործընթացը խթանելու համար: Ինչպես պարզ է դառնում այս ուղեցույցից, ECTS-ը մշակվել և ընդունվել է կրեդիտների կուտակման նպատակով, սակայն այն նաև կենսական դեր է խաղում ուսանողների շարժունության հարցում՝ խթանելով շարժուն ուսանողի տեղաշարժն ու ձեռքբերումների ճանաչումը:

ECTS-ի մի շարք լրացուցիչ հիմնավորող փաստաթղթերը նպաստում են շարժունության նպատակով կրեդիտների ճանաչմանը.

- դասընթացների տեղեկագիրք,
- ուսումնառության պայմանագիր,
- գնահատականների ներդիր,
- վերապատրաստման վկայական:

Այդ փաստաթղթերը տրամադրում են տեղեկատվություն ուսանողի ձեռք բերած ուսումնառության վերջնարդյունքների մասին, որի հիման վրա որակավորումը շնորհող հաստատությունը կարող է որոշումներ կայացնել կրեդիտների ճանաչման և փոխանցման վերաբերյալ (մանրամասների համար տե՛ս Մաս 7)¹⁴:

Nota Bene

Միջինստիտուցիոնալ պայմանագրերի շրջանակում կրեդիտային շարժունության ճանաչման ոսկե կանոն

Այլ երկրում սովորած ժամանակահատվածում կամ վիրտուալ շարժունության ընթացքում ձեռք բերած բոլոր կրեդիտները, համաձայն ուսումնառության պայմանագրի և հավաստված գնահատականների ներդիրի, պետք է անհապաղ փոխանցվեն առանց որևէ լրացուցիչ աշխատանքի կամ ուսանողի գնահատման հաշվարկվեն ուսանողի կրթական աստիճանի համար:

¹⁴ Բուիերի համար նախատեսված Եվրոպական ճանաչման ձեռնարկը տրամադրում է օգտակար սխեմա արտասահմանում ուսման ժամանակահատվածների ճանաչման համար. (http://www.ehea.info/Uploads/SubmittedFiles/3_2014/141723.pdf, էջ 134):

4.2.1. Կրեդիտային շարժունությանը նախորդող ժամանակաշրջան

Կրեդիտային շարժունությունն ու դրա ճանաչումը խթանելու համար երեք ներգրավված կողմերը՝ ուսանողը, ուղարկող հաստատությունը և հյուրընկալող հաստատությունը կամ կազմակերպությունը/ձեռնարկությունը, պետք է համաձայնության գան արտերկրում կազմակերպվող ծրագրի շուրջ: Համաձայնեցումը պետք է ձևակերպել ուսումնառության պայմանագրում, որը պետք է ստորագրեն երեք կողմերն էլ շարժունության ժամանակահատվածի մեկնարկից առաջ¹⁵: Ուսումնառության պայմանագիրը նախատեսված է ուսանողին վստահեցնելու, որ նրա կողմից շարժունության ժամանակահատվածում հաջողությամբ ստացված կրեդիտները կճանաչվեն:

Սովորաբար պարտադիր չէ, որ շարժունության ժամանակահատվածում կրթական բաղադրիչներն ընտրվեն ուղարկող հաստատությունում առաջարկվող առանձին կրթական բաղադրիչների հետ իրենց համարժեքության հիման վրա: Արտերկրում ամբողջ ծրագրի ուսում-

նառության վերջնարդյունքները պետք է համատեղելի կամ համադրելի լինեն մայր հաստատության կրթական աստիճանի ուսումնառության վերջնարդյունքների հետ, որի համար արտերկրում սովորելու ժամանակահատվածից հետո ճանաչում պետք է շնորհվի: Սա ավելի հեշտ է դարձնում հյուրընկալող հաստատությունում ստացած կրեդիտների ճկուն կերպով փոխարինումն ուղարկող հաստատության կրթական աստիճանի ծրագրի համարժեք թվով կրեդիտներով: Հնարավոր է նաև շարժունության ժամանակահատվածն արձանագրել որպես մի ամբողջություն՝ բաղադրիչ առ բաղադրիչ արձանագրելու փոխարեն:

Ուսումնառության պայմանագիրը պետք է սահմանի ընդունող հաստատությունում կրթական այն բաղադրիչների ցանկը, որոնց պետք է հաճախել, նաև այն, թե ինչպես դրանք կարող են ինտեգրվել ուղարկող հաստատության ծրագրում: Ընդունող հաստատությունում ձեռք բերած կրեդիտների թիվը պետք է համաչափ լինի արտերկրում սովորելու համար անցկացրած ժամանակին: Ուսանողից ակնկալվում է, որ

¹⁵ Էրազմուս+ ծրագիրն իրենց ծրագրին մասնակցելու համար հաստատություններին տրամադրում է ուսումնառության և վերապատրաստման պայմանագրերի ձևանմուշներ: Այն նույնպես հաստատություններին ուղղորդում է, թե ինչպես պետք է օգտագործել ձևանմուշները, և սահմանում է հատուկ վերջնաժամկետներ, որոնցով պետք է հաստատությունները շարժվեն:

նա առկա ուսուցմամբ մեկ ուսումնական տարվա ընթացքում ընտրի 60 ECTS-ին համարժեք կրթական բաղադրիչներ:

Հյուրընկալող հաստատությունը պարտավորվում է եկող ուսանողին գրանցել նախատեսված կրթական բաղադրիչներում՝ ստուգելով, թե արդյոք այդ բա-

ղադրիչները հասանելի են շարժունության նախատեսված ժամանակահատվածում:

Ուսումնառության պայմանագիրը բոլոր երեք կողմերի ստորագրումից հետո հարկ եղած դեպքում բոլոր կողմերի համաձայնությամբ կարող է փոփոխվել:

Nota Bene

SCS-ի միջոցով մատուցվող ուսումնառության նոր եղանակներն ուսանողներին հնարավորություն կտան մուտք գործել և հետևել ուսումնական հաստատության դասընթացներին («վիրտուալ շարժունություն»): Այդպիսի ուսանողներին պետք է հստակ խորհրդատվություն առաջարկվի, և «ուղարկող հաստատության» ու ուսանողի միջև ուսումնառության պայմանագիր պետք է ստորագրվի:

Համատեղ ծրագրերի պարագայում գործընկեր հաստատությունների կողմից կրեդիտների ճանաչման կանոնները ներառող համաձայնեցված շարժունության սխեմաներ պետք է ընդունվեն: Ուսումնառության պայմանագրերը պարտադիր չեն համատեղ ծրագրերի դեպքում, քանի որ գործընկեր հաստատությունում ձեռք բերած կրեդիտներն ավտոմատ ճանաչվում են, եթե համաձայնեցված կանոնների հանդեպ հետևողական են եղել, և բոլոր պայմանները բավարարվել են: Այնուամենայնիվ, ուսումնառության նախատեսված ուղին պետք է ուսանողի համար պարզ լինի, և ուսումնառության պայմանագրերի կիրառումը կարող է օգտակար լինել:

4.2.2. Կրեդիտային շարժունությանը հաջորդող ժամանակաշրջան

Ընդունող հաստատության կողմից ուսանողի արդյունքների հռչակումից հետո հյուրընկալող հաստատությունը հնարավորինս կարճ ժամանակահատվածում ուղարկող հաստատությանը և ուսանողին տրամադրում է գնահատականների ներդիր (սահմանված երկու հաստատությունների միջև):

Ուսումնառության պայմանագրում ներառված և ընդունող հաստատության ուղարկված գնահատականների ներդիրում ամրագրված կրթական բաղադրիչների փաթեթի հաջող ավարտից ուղարկող հաստատությունը պետք է լիովին ճանաչի համաձայնեցված ECTS կրեդիտների թիվը, փոխանցի դրանք ուսանողի ծրագիր և գործածի՝ բավարարելու որակավորման պահանջները: Ուղարկող հաստատությունը պետք է լիովին պարզ

դարձնի, թե արտասահմանում անցած կրթական բաղադրիչները ինչպես կինտեգրվեն մայր հաստատության կրթական աստիճանի ծրագրի մեջ: Որտեղ հարկ է, գնահատականները փոխարկվում են (տե՛ս գնահատականների բաշխման աղյուսակին նվիրված մասը): Այս ամբողջ տեղեկատվությունը պետք է արձանագրվի գնահատականների ներդիրի մեջ (կամ համարժեք փաստաթղթում/բազայում), որը հասանելի կլինի ուսանողի համար:

Եթե ուսանողները հաջող չեն ավարտել կրթական բաղադրիչներն ընդունող հաստատությունում, ապա դրանց գնահատման ինստիտուցիոնալ ընթացակարգեր պետք է սահմանվեն: Նման ընթացակարգերի մասին ուսանողները պետք է նախապես տեղեկացվեն:

Դիպլոմի հավելվածը նախատեսված է շրջանավարտներին իրենց ուսման վերաբերյալ թափանցիկ գրառում տրամադրելու համար: Հետևաբար արտերկրում հաջողությամբ ավարտված կրթական բաղադրիչները պետք է իրենց օրիգինալ անվանումներով (և դրանց թարգմանությամբ այն լեզվով (լեզուներով), որով կազմված է դիպլոմի հավելվածը) ընդգրկվեն գնահատականների ներդիրի մեջ, որը կցվում է դիպլոմի հավելվածին՝ նշելով այն հաստատությունը, որտեղից դրանք ստացվել են, ինչպես նաև շնորհված կրեդիտներն ու գնահատականները: Արտերկրում աշխատանք

քի տեղավորման դեպքում փոխանցվող կրեդիտները կփաստագրվեն աշխատանքային պրակտիկայի վկայականում և դիպլոմի հավելվածում կամ Europass-ի շարժունության վկայականում: Նոր շրջանավարտների աշխատանքի տեղավորման հարցում Europass-ի շարժունության վկայականի առկայությունը ցանկալի է, քանի որ նրանք աշխատանքի են անցնում ուսումնառության ավարտին, և վերոնշյալ մյուս փաստաթղթերն այս դեպքում նրանց համար կարևոր չեն:

4.2.3. Ինստիտուցիոնալ կանոններ և ընթացակարգեր

Փորձը ցույց է տալիս, որ հաջողած փորձին հետևելը նպաստում է կրեդիտների շարժունության և ճանաչման կառավարմանը:

Ինստիտուցիոնալ պարտավորություն

Հատուկ ինստիտուցիոնալ կանոններ պետք է մշակվեն ուսումնառության այլ փորձի ճանաչման համար, որոնք թույլ կտան տարբեր տեսակի շարժունության միջոցով կրեդիտների կուտակումն ու փոխանցումը (ներառյալ՝ «ազատ շարժվողներին», աշխատանքային փորձը, վիրտուալ ուսումնառությունը, նախընթաց և ինֆորմալ ուսումնառությունը):

Հաստատությունը կրեդիտային շարժունություն իրականացնելու և մոնիթորինգի հարցերում պետք է հստակորեն սահմանի պատասխանատվություն և ապահովի կիրառվող կրեդիտային շարժունության թափանցիկ և արդար ընթացակարգերն ու ընտրության չափանիշները, ինչպես նաև հարկ եղած դեպքում բողոքարկման մեխանիզմի առկայությունը: Յուրաքանչյուր բաժնում կամ առարկայական ոլորտում անձնակազմի մեկ անդամ պետք է նախապես նշանակվի և պաշտոնապես լիազորված լինի քննարկելու արտերկրում իրականացվելիք կրթական ծրագիրը ուսանողի հետ, ինչպես նաև լիազորված լինի ուղարկող հաստատության անունից հաստատելու և ստորագրելու ուսումնառության պայմանագիրը շարժունությունից առաջ և գնահատականների ներդիրը՝ շարժունությունից հետո¹⁶: Ուսանողներն այլ երկրում իրենց ուսումնառության ժամանակահատվածից առաջ կամ հետո չպետք է քննարկեն ակադե-

միական ճանաչմանն առնչվող հարցերն այդ լիազորություններով չօժտված աշխատակիցների կամ հանձնախմբերի հետ, ինչպես նաև ուսանողից չպետք է պահանջել ցանկացած այլ քննություններ հանձնել կամ վերադարձից հետո լրացուցիչ աշխատանք կատարել:

Գործընկեր հաստատությունների ընտրություն

Առաջարկվում է ուսանողների փոխանակման վերաբերյալ համաձայնությունների գալ հաստատությունների հետ.

- որոնք առաջարկում են իրենց ծրագրերի թափանցիկ նկարագրություններ՝ ներառյալ ուսումնառության վերջնարդյունքները, կրեդիտները, դասավանդման և ուսումնառության մոտեցումները և գնահատման մեթոդները,
- որոնց դասավանդման, ուսումնառության և գնահատման ընթացակարգերն ընդունվում են ուղարկող

հաստատության կողմից՝ առանց ուսանողից լրացուցիչ աշխատանք կամ քննություն պահանջելու,

- որոնք պատշաճ որակ են ապահովում՝ համաձայն իրենց ազգային համակարգերի:

Համաձայնագրերը պարտադիր չէ կնքել միայն նմանատիպ ծրագրեր առաջարկող հաստատությունների հետ: Հնարավոր է նաև պայմանագիր կնքել համալրող ծրագրեր առաջարկող հաստատությունների հետ:

Կրեդիտային շարժունության ինտեգրումը ծրագրերի մեջ

Կրեդիտային շարժունության ներառումն ուսումնական պլանում խթանում է ճանաչումը: Հաստատությունները կարող են.

- նշել այն կիսամյակը կամ տարին, որը շարժունության համար լավագույն ժամանակահատվածն է ծրագրի սահմաններում (շարժունության պատուհան),
- այդ կիսամյակում/տարվա ընթացքում պլանավորել ուսումնառության վերջնարդյունքներով կրթական բաղադրիչներ, որոնք հեշտորեն կարող են նաև ստացվել արտասահմանում (օրինակ՝ միջազգային կամ համեմատական դասընթացներ, լրացուցիչ/կամընտրական դասընթացներ, ատենախոսության նախապատրաստական փուլ, աշխատանքային պրակտիկա),
- գտնել գործընկեր հաստատություններ, որտեղ ուսումնառության համատեղելի/լրացուցիչ վերջնարդյունքներ կարող են ստացվել:

¹⁶ Էրազմուս+ ծրագիրը տրամադրում է ուսումնառության պայմանագրի ձևանմուշ, որում պատասխանատու անձանցից պահանջվող տեղեկությունը սահմանված է այսպես.

- Ուղարկող հաստատության պատասխանատու անձ – դասախոս, որն իրավասու է հաստատելու ներքին ուսանողների շարժունության ծրագրին մասնակցությունը (ուսումնառության պայմանագրեր), փոփոխելու դրանք բացառապես, երբ անհրաժեշտ է, ինչպես նաև երաշխավորելու նման ծրագրերի լիարժեք ճանաչումը պատասխանատու ակադեմիական մարմնի անունից:
- Հյուրընկալող հաստատության պատասխանատու անձ – դասախոս, որն իրավասու է հաստատելու շարժունության ծրագիրը ներգնա ուսանողների համար և պարտավորվում է ընդունող հաստատությունում նրանց ուսումնառության ընթացքում ակադեմիական աջակցություն տրամադրել:

Nota Bene

Էրազմուս+ ծրագրում մի քանի փաստաթղթեր, ինչպես, օրինակ՝ բարձրագույն կրթությանը նվիրված «Էրազմուս»-ի կանոնադրությունը (ինստիտուցիոնալ պարտավորություն), շարժունության համար որակի եվրոպական կանոնադրությունը, ուսանողների համար նախատեսված Էրազմուսի կանոնադրությունը (Էրազմուս+ ուսանողների հաջողած փորձի եվրոպական կանոնագիրքը), ապահովում են կրեդիտային շարժունության և ճանաչման կազմակերպման շրջանակը:

4.3. Գնահատականների բաշխում

Շնորհիվ տարբեր մշակութային և ակադեմիական ավանդույթների՝ Եվրոպական կրթական համակարգերը ոչ միայն մշակել են ազգային գնահատման տարբեր սանդղակներ, այլև միևնույն երկրի ներսում տարբեր առարկաներում և հաստատություններում դրանք օգտագործելու տարբեր ուղիներ: Թեև այդ տարբերությունները ճանաչելը կարևոր է, բայց նաև կարևոր է Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքում դրանք թափանցիկ դարձնելն այնպես, որ բոլոր երկրներում, առարկաների շրջանակներում և հաստատություններում շնորհվող գնահատականները պատշաճ կերպով հասկացվեն և ճշգրտորեն համեմատվեն:

Շատ դեպքերում ուսանողների հետագա ուսման հնարավորությունը, դրամաշնորհներ կամ այլ տեսակի արտոնություններ ստանալը կարող են կախված լինել իրենց առաջադիմության մակարդակից: Հետևաբար, երբ կրեդիտները մեկ հաստատությունից մյուսն են փոխանցվում, շարժուն ուսանողներն արդար վերաբերմունքի և իրենց

գնահատականների թափանցիկության իրավունք ունեն:

Առաջադիմության մակարդակների թափանցիկությունը հավասարապես կարևոր է իրենց սեփական կամ մեկ այլ երկրում աշխատանքի համար դիմող շրջանավարտների համար:

Անհատ ուսանողի առաջադիմության վերաբերյալ թափանցիկ և միասնական տեղեկատվություն ապահովելու համար յուրաքանչյուր բուհ պետք է, ի լրումն իրենց ազգային/ինստիտուցիոնալ գնահատման սանդղակի և դրա բացատրության, ապահովի նաև ուսանողի մասնակցած ծրագրի կամ ուսումնական առարկայի արդյունքում շնորհվող անցողիկ գնահատականների վիճակագրական բաշխման աղյուսակ (գնահատականների բաշխման աղյուսակ): Աղյուսակում պետք է նկարագրել, թե իրականում ինչպես է այդ գնահատման սանդղակը կիրառվում տվյալ ծրագրում¹⁷:

Նույնիսկ այն դեպքերում, երբ տեղական հաստատություններում կրեդիտների փոխանցումն անհրաժեշտ ակադեմիական ավանդույթ չէ, գնահատականների բաշխման աղյուսակի հաշվարկումը կնպաստի ուղար-

կող հաստատություն վերադառնալիս ներգնա ուսանողների հանդեպ արդար վերաբերմունքի: Պետք է նշել, որ նաև լավ փորձ է քննողների ներքին հանձնախմբին քննական գնահատականների վերաբերյալ մանրամասն վիճակագրական տվյալներով ապահովումը՝ այդ գործընթացն ավելի թափանցիկ դարձնելու և բացահայտելու համար այն անհամապատասխանությունները, որոնք կարող են հետագա քննարկման խնդիրներ դառնալ:

Համատեղ կրթական ծրագրերի գործընկերները պետք է նախապես համաձայնության գան իրենց կոնսոցիումի շրջանակում, թե ինչպես են իրենք պատրաստվում զբաղվել գնահատման և գնահատականների փոխանցման հարցերով:

Գնահատականների բաշխման աղյուսակները ցույց են տալիս, թե ինչպես է ազգային կամ ինստիտուցիոնալ առկա սանդղակն օգտագործվում այս կամ այն հաստատությունում, արդյո՞ք այն կիրառվում է բաց մուտքային կամ կամընտրական համակարգերում, և արդյո՞ք այն թո՞ւյլ է տալիս գնահատականների վիճակագրական բաշխման համեմատություն կատարել մեկ այլ հաստատությունում նմանատիպ թիրախային խմբի համար: Դրանք ներկայացնում են դրական գնահատականների վիճակագրական բաշխու-

մը (անցողիկ և ավելի բարձր), որոնք շնորհվում են տվյալ հաստատությունում՝ յուրաքանչյուր ոլորտում: Կարևոր է լրացուցիչ տեղեկություն տրամադրել հաջողության ցուցանիշների վերաբերյալ կուտակման նույն մակարդակում, սակայն դրանք չպետք է օգտագործվեն փոխանցման նպատակով:

Գնահատականների բաշխման աղյուսակները պետք է միևնույն առարկայական ոլորտին պատկանող կրթական ծրագրում ընդգրկված ուսանողների թիրախային խմբերի համար մշակվեն ստանդարտացված ձևաչափով: Նման խմբերը պետք է լինեն վստահելի մեծության՝ ուսանողների թվի և ուսումնառության նախատեսվող տարիների առումով:

Գնահատականների բաշխման աղյուսակի հաշվարկումը շատ հաստատություններում իրականացվում է կենտրոնացված: Բաշխման աղյուսակների ձևակերպումը չպետք է հաստատություններում անհարկի դժվարություններ ստեղծի, քանի որ անհրաժեշտ տվյալները ընդհանուր առմամբ հասանելի են ինստիտուցիոնալ տեղեկատվական համակարգերում, և տոկոսների հաշվարկը հեշտությամբ կատարվում է համակարգչային պարզ ծրագրերի օգնությամբ:

Այն պահանջում է միայն հետևյալ քայլերը:

¹⁷ Գնահատականների բաշխման աղյուսակն առաջին անգամ ներկայացվել է ECTS Ուղեցույցում 2009 թ.՝ որպես փոխարինում նախկին ECTS գնահատման ցուցիչներին (A, B, C, D, E), որոնք այլևս չեն կիրառվում:

• Ձեր հաստատությունում ընտրե՛ք թիրախային խմբեր՝ օգտագործելով օբյեկտիվ և թափանցիկ չափանիշներ, որոնք պետք է կցված լինեն գնահատականների բաշխման աղյուսակներին: Համադրելի ուսումնառության վերջնարդյունքների վրա հիմնված մեթոդների բացակայության դեպքում խորհուրդ է տրվում օգտագործել ISCED-F դասակարգումը, որն առաջարկում է ուսումնասիրության առարկաների ստանդարտացված և հիերարխիկ դասակարգում: Մեծ թիրախային խմբերը վիճակագրորեն համապատասխան դարձնելու համար խորհուրդ է տրվում «նեղ» կամ «մանրամասն» մակարդակներում օգտագործել ISCED կոդը¹⁸:

• Հաշվարկե՛ք յուրաքանչյուր թիրախային խմբին շնորհվող անցողիկ գնահատականների բացարձակ թիվը, որը նշվել է առնվազն վերջին երկու տարիների ընթացքում: Հիշե՛ք, որ հաջողության ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կարող է տրամադրվել ընդհանուր ձևով, սակայն ոչ այս հաշվարկման մեջ:

• Հաշվարկե՛ք թիրախային խմբին շնորհվող անցողիկ գնահատականների բաշխման տոկոսները, այնուհետև հաշվե՛ք գումարային տոկոսներ: Արդյունքում կստացվի գնահատականների բաշխման տոկոսների և գումարային տոկոսների աղյուսակ յուրաքանչյուր խմբի համար:

Ստորև ներկայացված է գնահատականների աղյուսակի պատկերավոր օրինակ:

Հաստատության կողմից կիրառվող գնահատականներ (ամենաբարձրից դեպի ցածր անցողիկ գնահատականներ) ¹⁹	Թիրախային խմբին շնորհվող անցողիկ գնահատականների թիվը	Յուրաքանչյուր գնահատականի տոկոսային հարաբերությունը շնորհվող ընդհանուր գնահատականների նկատմամբ	Շնորհվող գնահատականների գումարային տոկոս
10	50	5%	5%
9	100	10%	15%
8	350	35%	50%
7	300	30%	80%
6	200	20%	100%
Ընդհանուր՝	1,000	100%	

Ընդգրկվելով ուսանողների գնահատականների ներդիրի և դիպլոմի հավելվածի մեջ՝ այս աղյուսակը կխթանի շնորհված գնահատականի մեկնաբանումը, և լրացուցիչ հաշվարկման կարիք չի լինի²⁰:

¹⁸ <http://www.uis.unesco.org/Education/Pages/international-standard-classification-of-education.aspx>

¹⁹ Գնահատման համակարգերը/մոտեցումները կարող են սահմանվել ազգային մակարդակով:

²⁰ Ներկայումս ընթացող EGRACONS ծրագիրը մշակում է գնահատման աղյուսակի տեսողական ներկայացման օրինակներ:

4.4 Գնահատականների փոխարկում

Երբ հաստատությունները որոշում են փոխանցել իրենց շարժուն ուսանողների գնահատականները, կրեդիտների փոխանցման համար պատասխանատու դասախոսը պետք է համեմատի իր թիրախային խմբի գնահատականների բաշխման աղյուսակը մյուս հաստատության կողմից զուգահեռաբար թիրախավորման համար ընտրված խմբի համար մշակված աղյուսակի հետ: Գնահատականների աղյուսակներում յուրաքանչյուր գնահատականի զբաղեցրած դիրքը կարող է համեմատվել, և այս համեմատության վրա հիմնվելով՝ առանձին գնահատականները փոխարկվում են:

Սովորաբար գնահատականների տոկոսային տիրույթները համընկնում են: Գործողության նպատակը թափանցիկությունն է: Ուստի հյուրընկալող հաստատությունը պետք է նախապես որոշի, թե արդյոք իրենց համար ընդունելի է համընկնող տիրույթների նվազագույն, միջին կամ առավելագույն համեմատելի գնահատականը:

Հավելված 2-ը ներառում է գնահատականների փոխարկման պատկերավոր օրինակներ:

5

ECTS-Ը ԵՎ ՀԱՐԱՏԵՎ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ

ECTS-Ը ԵՎ ՀԱՐԱՏԵՎ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ

Այս բաժինը նվիրված է ECTS-ի ունեցած դերին հարատև կրթությունը, բաց կրթական հնարավորությունները, ինչպես նաև նախընթաց կրթության և փորձառության ճանաչման գործընթացները խթանելու հարցում:

5.1. Հարատև կրթություն – բաց կրթության հնարավորությունները

Բարձրագույն կրթության ուսումնական բնապատկերը փոխվում է կրթական հնարավորությունների ավելի մեծ բազմազանության և ճկունության արագ զարգացման արդյունքում՝ ներառելով խառը ուսուցումը, բաց առցանց ուսումնառության նոր ձևերը, զանգվածային բաց առցանց դասընթացները (MOOCs - ՋԲԱԴ), բաց կրթական ռեսուրսները (ԲԿՌ), աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցումը, ինքնուսուցումը, անհատական ուսումնառության ուղիները, մասնագիտական շարունակական զարգացումը (տե՛ս Մաս 3): Զգալիորեն աճում է առանց կոնկրետ որակավորմանը հետամուտ լինելու և «առանձին» ուսումնական միավորներ կամ դասընթացներ նախընտրող ուսանողների թիվը: Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները կանգնած են ուսանողական բազմազան խմբերի կարիքները բավարարելու, ինչպես

նաև ուսումնառության անհատական ուղիներ և տարաբնույթ եղանակներ ապահովելու անհրաժեշտության առջև: Հետևաբար շատ ուսումնական հաստատություններ բազմազանեցնում են առաջարկվող ծրագրերը և մատուցման եղանակները, նոր տեխնոլոգիաների ու բաց կրթական ռեսուրսների միջոցով առաջարկում բոլորին հասանելի, ուսումնառության և դասավանդման նորարարական եղանակներով մատուցվող կրթական բաղադրիչներ:

ECTS-ը հզոր համակարգ է, որը կարող է օգտագործվել հարատև կրթության բոլոր համատեքստերում՝ կիրառելով կրեդիտների բաշխման, շնորհման, կուտակման և փոխանցման միևնույն սկզբունքները: Այնպես, ինչպես ծրագրերի բաղադրիչ մասերին է հատկացվում կրեդիտներ, նույն կերպ կրեդիտներ բաշխվում են նաև բաց ուսումնառության և հարատև կրթության այլ մոդելներին, որոնք, որպես կանոն, անհրաժեշտ են սահմանված կրթական վերջնարդյունքներին հասնելու համար:

Բոլոր «պաշտոնապես» որակ ապահովող բարձրագույն կրթություն տրամադրող հաստատությունները (այն է՝ նույն եղանակով և նույն չափանիշները բավարարող, ինչպես և ավանդական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները), ինչպես օրինակ՝ բաց ուսումնառություն տրամադրողները, քաջալերվում են օգտագործելու ECTS-ը նույն թափանցիկ մեխանիզմների կիրառմամբ, ինչպես նկարագրված է սույն Ուղեցույցում: Սա մեծապես կդյուրացնի ուսումնառության մի եղանակից մյուսին անցնելը, դրանց ճանաչումն ու փոխանցումը և կավելացնի սովորողի ու շահակցի՝ բաց ուսումնառության վերջնարդյունքների հանդեպ վստահությունը:

Բարձրագույն կրթության բոլոր ձևերին՝ ներառյալ շարունակական և մասնագիտական կրթությունը, տրամադրվող կրեդիտները կարող են ճանաչվել և կուտակվել կամ չկուտակվել որակավորման ստացման համար՝ կախված ուսանողի ցանկությունից և/կամ որակավորում տրամադրելու պահանջ-

ներից: Որոշ անկախ սովորողներ կարող են հետաքրքրված լինել ընտրելու միայն մեկ կրթական բաղադրիչ՝ առանց որակավորում ձեռք բերելու ցանկության, սակայն կրեդիտների բաշխումն ու գրանցումը կարող են նրանց թույլ տալ ցանկության դեպքում օգտագործել դրանք ապագայում:

Կրթության տվյալ մակարդակում բոլոր ձեռքբերումների արձանագրումն ու համապատասխան թվով ECTS կրեդիտների շնորհումը հնարավոր են դարձնում ստացած կրթությունը ճանաչելու և հավաստելու թափանցիկ ճանապարհով, որպեսզի ստացած կրեդիտները համապատասխանեն ապագա որակավորմանը: Ֆորմալ կրթության վավերացման ու ճանաչման գործիքները պետք է միտված լինեն ավելի բազմազան, ճկուն կրթական միջավայրի զարգացմանը՝ ընդունելով բաց կրթության նոր ձևեր, որոնք հնարավոր են դարձել տեխնոլոգիաների շնորհիվ: ECTS-ի ճիշտ օգտագործումը մեծապես կբարելավի և կդյուրացնի այս գործընթացը:

Շարունակական մասնագիտական զարգացումը (ՇՄՁ) մեծապես կարևորվում է կանոնակարգվող մասնագիտություններով աշխատողների համար: Սա հատկապես վերաբերում է առողջապահական մասնագիտություններին: ՇՄՁ-ն ունի տրանս-ազգային չափայնություն, ինչը հատկապես կարևորվում է: Անկախ վերջինիս կամավոր կամ պարտադիր բնույթից՝ այն մասնագետների և տրամադրողների կողմից ընկալվում է նույնաբար՝ որպես հարատև կրթության եղանակ: Այն ընդգրկում է ֆորմալ, ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթությունը: Չնայած ՇՄՁ-ի տարրերը կարող են փոխարկելի լինել երկրորդ փուլի (մագիստրոսի) որակավորումներում կամ մասնագիտական դոկտորական աստիճաններում (կախված ազգային օրենսդրությունից)՝ ՇՄՁ-ն, որպես զուտ մասնագիտական պրակտիկա, ունի իր որոշակի բնույթը. այն կարող է լինել ինքնակառավարվող և գործընկերների կողմից գնահատված ինքնավերլուծություն: Հիմք ընդունելով աշխատանքային գործունակությունը, աշխատելու շարունակական իրավունքը, մասնագիտական աշխատանքի ապահովման չափանիշները, սպառողների/հասարակության պաշտպանումը և առողջապահական մասնագիտություններում հիվանդի անվտանգությունը՝ կարելի է նշել, որ դրանց հասնելը պետք է լինի չափելի, ստուգելի և հավաստագրված ճանաչված/լիազորված մարմնի կողմից: Այս ամենին հասնելու ուղիների սահմանումը ոլորտի մասնագետների քննարկման խնդիրն է: Թե՛ ՄՄՎՈԵԿԿ-ն և թե՛ ECTS-ն ընկալվում են որպես հավասարազոր կարևորություն ունեցող, քանզի ՇՄՁ-ը կարող է գտնվել եվրոպական որակավորումների շրջանակի ցանկացած ութ մակարդակներում: Այդուհանդերձ, նշված երկու համակարգերի միակցումը դեռևս բավականաչափ խորաթափանց չէ, և տարբեր մասնագիտություններ ունեն տարբերվող մշակույթներ և ազգային ենթամշակույթներ: Եվրոպական կրեդիտային համակարգերի փոխհարաբերությունների վերաբերյալ քննարկումը շարունակական է, և հուսով ենք, որ այն կհանգեցնի ՇՄՁ-ում կրեդիտների գործածման առավել պարզեցման: Մինչև այժմ ժամանակ ՇՄՁ տրամադրողները եվրոպական որակավորումների շրջանակի հինգից մինչև ութ մակարդակներում քաջալերվում են հաշվի առնել ECTS կրեդիտների համապատասխանելիությունը կրեդիտների թափանցիկության, ճանաչման, կուտակման և փոխանցման նպատակով՝ օգտագործելով այս Ուղեցույցում նշված մեթոդաբանությունը:

5.2. Նախընթաց կրթության և փորձառության ճանաչումը

Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները պետք է իրավասու լինեն ուսումնառության ֆորմալ համատեքստից դուրս աշխատանքային փորձի, կամավորական աշխատանքի, ուսանողական մասնակցության, անկախ ուսումնասիրության միջոցով ձեռք բերած ուսումնառության վերջնարդյունքների համար կրեդիտներ շնորհելու, եթե այդ ուսումնառության վերջնարդյունքները բավարարում են իրենց որակավորումների կամ դրանց բաղադրիչների պահանջները: Ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ ուսումնառության միջոցով ձեռք բերած ուսումնառության վերջնարդյունքների ճանաչմանը պետք է ավտոմատ կերպով հաջորդի ֆորմալ ծրագրի համապատասխան մասի՝ նույն թվով ECTS կրեդիտների շնորհումը: Ինչպես ֆորմալ կրթության դեպքում, կրեդիտների շնորհմանը նախորդում է գնահատումը՝ ստուգելու ուսումնառության վերջնարդյունքները: Գնահատման մեթոդները և չափանիշները պետք է կառուցված լինեն չափելու

համապատասխան մակարդակում պահանջվող ուսումնառության վերջնարդյունքների ձեռքբերումը՝ առանց հղում անելու որոշակի կրթական գործունեության կամ ծանրաբեռնվածության: Օրինակ՝ «դասարանում քննարկումների մասնակցությունը», որպես այդպիսին, այլևս չի համարվում գնահատում, մինչդեռ «խմբի հետ համագործակցելիս փաստարկների մշակման» համար համապատասխան կրթական վերջնարդյունքը կդառնա էական: Յուրաքանչյուր ամբիոնում կամ առարկայական բնագավառում համապատասխան անձնակազմ պետք է նշանակվի, որը պետք է ունենա պաշտոնական լիազորություն և անցած լինի հատուկ վերապատրաստում՝ շնորհելու կրեդիտներ ֆորմալ համատեքստից դուրս ձեռք բերած ուսումնառության վերջնարդյունքների դիմաց հաստատության կողմից սահմանված և հրապարակված թափանցիկ չափանիշների հիման վրա: Հետևյալ անձնակազմից ակնկալվում է համապատասխան ամբիոնին (ֆակուլտետին), հաստատության հանձնաժողովին հայտնել և արձանագրել իրենց որոշումները պարբերական զեկույցների միջոցով:

Գոյություն ունի նախընթաց կրթության և փորձառության ճանաչման գնահատման մեթոդների լայն ընտրանի: Գնահատման գործիքներից մեկը ուսանողի անձնական գործերի փաթեթի՝ ուսումնական հավաքապանակի մեթոդն է: Այս փաթեթները ներառում են փաստաթղթեր, որոնք սովորողները հավաքել են տարբեր ճանապարհներով ձեռք բերած անհատական հմտությունների բացահայտման նպատակով: Անձնական գործերի փաթեթը հաշվի է առնում նյութերի մի հավաքածու, որը ստուգում է ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության նախկին փորձով ձեռք բերված հմտություններն ու գիտելիքները: Այս փաթեթը ներառում է գործատուներից և ղեկավարներից երաշխավորագրեր, այն կարող է ներառել նաև կատարողականի գնահատում, կենսագրություն և այլ փաստաթղթեր: Օգտագործելով փաստաթղթերի այս փաթեթը՝ գնահատողը վերլուծում է սովորողների տրամադրած տեղեկությունների ծավալը: Սովորողները կարող են իրենց անձնական փաստաթղթերի փաթեթի պատրաստման համար օգնություն և խորհրդատվություն պահանջել:

Հաստատությունները պետք է ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության ճանաչման քաղաքականություն մշակեն: Այս քաղաքականությունները պետք է ներառեն այնպիսի տարրեր, ինչպիսիք են խորհրդատվությունը, գնահատման արդյունքների վերաբերյալ սովորողներին տրամադրվող կարծիքի և բողոքարկելու հնարավորությունը: Հաստատությունները նաև պետք է ստեղծեն ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության վերաբերյալ խորհրդատվության և ճանաչման հնարավորություններ: Դրանք կարող են ընդունել տարբեր ձևեր՝ կախված ազգային և ինստիտուցիոնալ պրակտի-

կայից (օրինակ՝ կարող են լինել առանձին բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում կամ հանդես գալ որպես մի քանի հաստատությունների համատեղ կենտրոններ): Հաստատությունների քաղաքականությունը և փորձը պետք է ակնառու ձևով հրապարակվեն իրենց կայքում:

Ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության ճանաչումն օգնում է բուհերին հասու լինել հասարակության լայն շերտերի համար: Մասնագիտական բնագավառում սովորողներին լայն հնարավորությունների ընձեռումը և ուսումնառության ոչ ավանդական միջավայրերի

Ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթությանը կրեդիտներ շնորհելու գործընթացն ունի չորս հիմնական փուլ: Դրանք են.

- սկզբնական խորհրդատվություն և ուղղորդում (թե ինչ է ծրագիրը պարունակում սովորողի համար, ոչ ֆորմալ/ինֆորմալ կրթության կրեդիտների սահմանները, ուսումնառության ծախսերը, սովորողի և դասավանդողի/խորհրդատուի դերերն ու պատասխանատվության շրջանակները և որակավորում ստանալու ուսումնառության տարբեր ուղիները),
- աջակցություն (անդրադարձ, ուսումնառության վերջնարդյունքների ընկալումը, սեփական վերջնարդյունքներ սահմանելը, փաստերի հավաքագրումը և ընտրությունը),
- ճանաչում/գնահատում (ստացված ուսումնառության վերջնարդյունքների փաստերի գնահատում և գնահատման չափանիշներ),
- կրեդիտի շնորհում (այս գործընթացի միջոցով շնորհված կրեդիտը համարժեք է ֆորմալ կրթության արդյունքում ստացած կրեդիտին):

ՄՄՎՈԵԿԿ

Միջին մասնագիտական և վերապատրաստման ոլորտների եվրոպական կրեդիտային համակարգը (ՄՄՎՈԵԿԿ) հիմնադրվել է 2009 թ.-ին Եվրոպական խորհրդարանի և Խորհրդի հանձնարարականով (2009/Գ 155/02): ՄՄՎՈԵԿԿ-ն միտված է դյուրացնելու միջին մասնագիտական և վերապատրաստման (ՄՄՎ) ոլորտում որակավորում ստանալ ցանկացողների գնահատված ուսումնառության վերջնարդյունքների փոխանցումը, կուտակումը և ճանաչումը: Ինչպես ECTS-ն, այնպես էլ ՄՄՎՈԵԿԿ-ն դյուրացնում և աջակցում է ուսանողներին հեշտությամբ հարթելու իրենց ուսումնառության սեփական ուղին կրեդիտների կուտակման միջոցով՝ անկախ այն բանից, թե ուսումնառությունն իրականացվում է որևէ կոնկրետ հաստատությունում, հաստատությունից մեկ այլ հաստատություն, երկրից

երկիր, կրթության տարբեր ենթահամակարգերի միջև և ուսումնառության տարբեր համատեքստերում (այն է՝ ֆորմալ, ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթություն)՝ օգնելով նրանց կառուցել ուսումնառության իրենց անհատական ոճն ու փորձը:

Ինչպես ECTS-ն, ՄՄՎՈՒԿԿ-ն ևս հիմնված է 60 կրեդիտների գաղափարի վրա, սակայն կրեդիտների բաշխումն այլ է: ՄՄՎՈՒԿԿ-ն հաճախ կիրառվում է գնահատված ուսումնառության վերջնարդյունքներն արձանագրելու և կուտակելու համար՝ առանց կրեդիտային միավորների փոխարկման: Այդ իսկ պատճառով կրեդիտների փոխարկման փոխարեն խորհուրդ է տրվում ուսումնառության ճանաչումը հիմնել ՄՄՎ ուսումնառության վերջնարդյունքների վրա:

6

ECTS-Ը ԵՎ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄԸ

ECTS-Ը ԵՎ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄԸ

Այս բաժինը ներկայացնում է, թե ինչպես է ECTS-ը նպաստում բուհերում որակի բարձրացմանը և տալիս ECTS-ի ներդրման գնահատման օրինակներ:

Որակի ապահովման առաջնային պատասխանատվությունը, ինչպես համաձայնեցվել է Բոլոնիայի գործընթացում ներգրավված երկրների կրթության նախարարների կողմից, կրում է յուրաքանչյուր հաստատություն²¹: Որակի ներքին ապահովումն ընդգրկում է բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների կողմից ձեռնարկվող բոլոր ընթացակարգերը, որոնք ուղղված են հավաստելու իրենց ծրագրերի և որակավորումների որակի համապատասխանությունն իրենց իսկ և այլ համապատասխան մարմինների առաջադրած պայմաններին, ինչպես, օրինակ՝ որակի ապահովման գործակալությունների: Որա-

կի ապահովման գործակալությունների կողմից ձեռնարկված որակի արտաքին դիտարկումները հաստատություններին տրամադրում են հետադարձ կարծիք, իսկ շահագրգիռ կողմերին՝ տեղեկատվություն: Որակի ապահովման սկզբունքները և գործընթացները կիրառվում են ուսումնառության և դասավանդման բոլոր եղանակներում (ֆորմալ, ոչ ֆորմալ, ինֆորմալ, ուսուցման նոր եղանակներ, դասավանդում և գնահատում): *Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքում որակի ապահովման չափորոշիչներն ու ուղենիշներն*²² աջակցում են ներքին և արտաքին որակի ապահովմանը:

²¹ *Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի իրականացում*: Բեռլինում 2003 թ. սեպտեմբերի 19-ին կայացած բարձրագույն կրթության պատասխանատու նախարարների համաժողովի կոմյունիկե:

²² [http://www.enqa.eu/files/ESG_3edition%20\(2\).pdf](http://www.enqa.eu/files/ESG_3edition%20(2).pdf)

Notabene

«ԵՎՁՈՒ-ն բարձրագույն կրթության ոլորտում ներքին և արտաքին որակի ապահովման չափորոշիչների և ուղենիշների փաթեթ է: ԵՎՁՈՒ-ն որակի չափորոշիչներ չէ, ոչ էլ պարտադրանք, թե ինչպես պետք է իրականացվեն որակի ապահովման գործընթացները. փոխարենը դրանք ուղղորդում են՝ ընդգրկելով այն ոլորտները, որոնք կենսական նշանակություն ունեն որակի հաջող ապահովման և բարձրագույն կրթության ուսումնական միջավայրերում: ԵՎՁՈՒ-ն պետք է հաշվի առնվի ավելի լայն համատեքստում, որը նաև ներառում է որակավորումների շրջանակները, ECTS-ը և դիպլոմի հավելվածը, որոնք նույնպես նպաստում են ԵԲԿՏ-ում բարձրագույն կրթության թափանցիկության և փոխադարձ վստահության խթանմանը»:
1.2, 1.3, 1.4 չափանիշները և հարակից ուղենիշները վերաբերում են ECTS-ին առնչվող ոլորտներին (հատկապես ծրագրի մշակում, ուսանողակենտրոն ուսումնառություն, դասավանդում, գնահատում և ուսանողների ընդունում, առաջխաղացում, ճանաչում և հավաստագրում):

ECTS կիրառելու հաջող փորձը կօգնի հաստատություններին բարելավել իրենց ծրագրերի որակը և իրենց կողմից առաջարկվող ուսումնառության շարժունությունը: Այսպիսով՝ ECTS կիրառումը պետք է վստահաբար որակ ապահովի համապատասխան գնահատման գործընթացների (օրինակ՝ մոնիթորինգ, որակի ներքին և արտաքին վերանայումներ, ինչպես նաև ուսանողների կարծիքների հավաքագրում) և որակի շարունակական բարելավման միջոցով: Որևէ ծրագրի արդյունավետության գնահատման համար (այդ թվում՝ ուսումնառության վերջնարդյունքները, ծանրաբեռնվածությունը և գնահատման մեթոդները) մի շարք միջոցառումներ պետք է գործի

դրվեն: Դրանք կարող են ներառել դուրս մնալու կամ ծախսողման բարձր ցուցանիշների կամ ավարտելու ավելի երկար ժամանակահատվածների խնդիրները: Ծրագիրը կարելի է արդյունավետ համարել, երբ վերջինիս նպատակներին հասել են ճիշտ ժամանակին, այսինքն՝ երբ ուսանողները հասնում են ուսումնառության սահմանված վերջնարդյունքներին, կուտակում պահանջվող կրեդիտները և ստանում որակավորում, ինչպես նախատեսված է ծրագրով: Այնուամենայնիվ, ցանկացած վերլուծություն պետք է պատշաճ իրականացվի՝ առանձին տարրերին քննադատորեն մոտենալու առումով, քանի որ դրանք կարող են նաև մատնանշել ծրագրի անարդյունավետ պլանավորում

կամ իրականացում կամ ուսանողներին աջակցելու համար իրականացվող ոչ պատշաճ միջոցառումներ:

ECTS-ի իրականացման որակը գնահատելու համար կարող են գործածվել հետևյալ ցուցիչները.

- կրթական բաղադրիչներն արտահայտված են համապատասխան ուսումնառության վերջնարդյունքների համաձայն, և հասանելի է պարզ տեղեկություն դրանց մակարդակի, կրեդիտների, իրականացման ու գնահատման վերաբերյալ,
- դասընթացներն ավարտին կարող են հասցվել պաշտոնապես դրանց հատկացված ժամանակի ընթացքում (այսինքն՝ ծանրաբեռնվածությունը, որը համապատասխանում է մեկ ուսումնական տարվան, կիսամյակին, եռամսյակին կամ մեկ առանձին բաղադրիչ դասընթացին վերաբերող աշխատանքային ծանրաբեռնվածությանը, իրատեսական է),
- տարեկան մոնիթորինգը ստուգում է ձեռքբերումների և ստացված արդյունքների ցանկացած տատանումները, ինչին հաջորդում է համապատասխան վերանայումը,

- ուսանողներին տրամադրվում է մանրամասն տեղեկատվություն և խորհրդատվություն, որպեսզի նրանք կարողանան հետևել առաջընթացի կանոններին, որակավորման համապատասխան մակարդակում օգտագործեն ճկուն ուղիներ և ընտրեն կրթական բաղադրիչները,
- ուսանողներն անմիջապես տեղեկացվում են իրենց գրանցած արդյունքների մասին:

Շարժուն ուսանողների և ճանաչման առումով սա նշանակում է՝

- կրեդիտների փոխանցման գործընթացները ներառված են մոնիթորինգի, վերանայման և վավերացման ընթացակարգերում,
- կրեդիտների ճանաչման և փոխանցման հարցերի համար պատասխանատու համապատասխան անձնակազմ է նշանակված,
- ուսումնառության պայմանագրերն ավարտին են հասցվում բոլոր դեպքերում. դրանց մշակումը և դրանց վերաբերող հետագա ցանկացած փոփոխություն ենթակա են հաստատման,

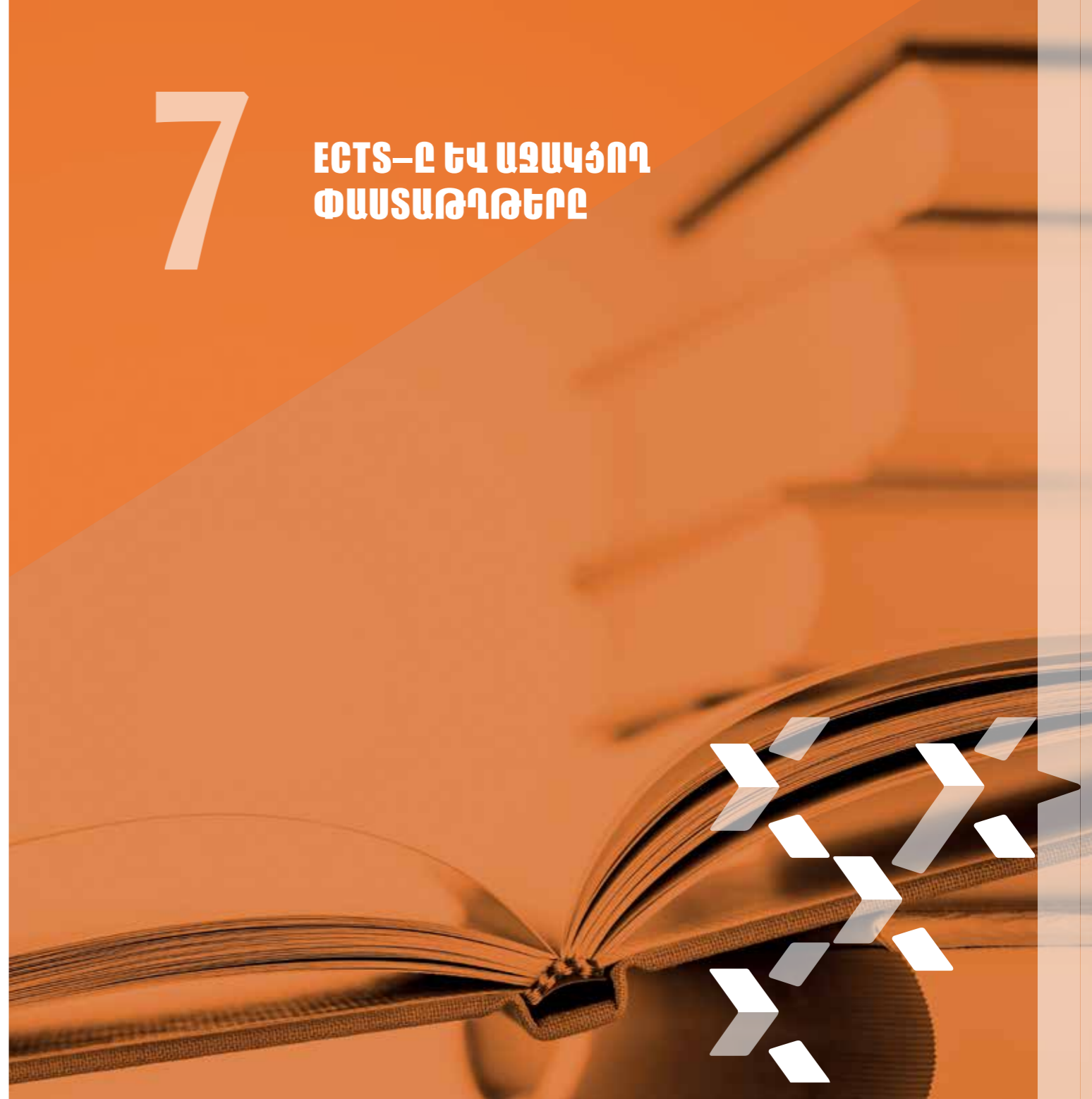
- ներգնա շարժուն ուսանողներն ընտրում են կրթական բաղադրիչները դասընթացների առկա տեղեկագրքից, նրանք գնահատվում են այնպես, ինչպես տվյալ բուհի ուսանողները,
- նրանց տրամադրվում է գնահատականների՝ մանրամասն տեղեկատվությամբ ներդիր, որը պարունակում է շնորհված կրեդիտները և գնահատականները,
- հաջողությամբ ավարտած կրթական բաղադրիչներին հատկացված բոլոր կրեդիտները ճանաչվում են որպես վերջնական տարբերակով հաստատված ուսումնառության պայմանագրի մաս. արդյունքները տրամադրվում են և անմիջապես փոխանցվում,
- ստացված գնահատականների մեկնաբանման համար գոյություն ունեն գնահատականների աղյուսակներ՝ այնպես, որ բացի կրեդիտներից, նաև գնահատականները համապատասխանորեն արտացոլվեն ցանկացած վերջնական որակավորման մեջ:

Ուսանողական ներկայացուցիչները պետք է ակտիվ ներգրավված լինեն ECTS-ի որակի ապահովման գործընթացներում.

- որակի ներքին ապահովման գործընթացում, ուսանողները տրամադրում են տեղեկատվություն (պարբերաբար պատասխանելով հարցումների, մասնակցելով ֆոկուս խմբերի), մասնակցում են հաստատությունների ինքնավերլուծության զեկույցների նախապատրաստման աշխատանքներին, ինչպես նաև ակտիվորեն ներգրավված են որակի ներքին ապահովման գործընթացներում և ECTS կրեդիտների բաշխման մոնիթորինգի պատասխանատու մարմիններում.
- որակի արտաքին ապահովման գործընթացում, ուսանողները բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների և/կամ ծրագրերի՝ արտաքին վերանայման հանձնաժողովների խմբերի անդամներ են:

7

ECTS-Ը ԵՎ ԱԶԱԿՅՈՂ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

ECTS-Ը ԵՎ ԱԶԱԿՑՈՂ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

ECTS կրեդիտների կիրառումն ապահովվում է այս Ուղեցույցում նշված սկզբունքների հիման վրա ձևակերպված փաստաթղթերով: Այս բաժինն առաջարկում է այն տարրերը, որոնք պետք է ընդգրկված լինեն այդ փաստաթղթերում, քանի որ դրանք տեղեկատվության հաղորդման լայնորեն կիրառվող և ընդունված ձևերն են, որ օգտակար են բոլոր ուսանողների (շարժուն և ոչ շարժուն ուսանողներ), ակադեմիական և վարչական անձնակազմի, գործատուների ու այլ շահառուների համար:

Ուսանողների կարիքներին ծառայելու համար հաստատությունները պետք է թափանցիկ հեշտությամբ ընկալելի եղանակով արձանագրեն նրանց ձեռքբերումները: Հենց այդ պատճառով սույն Ուղեցույցը տրամադրում է այն տեղեկատվությունը, որը պետք է ընդգրկվի շարժունության հիմնական փաստաթղթերում՝ հաստատելու տարբեր հաստատությունների և երկրների ներքին ու արտաքին շահակիցների փոխըմբռնումը:

7.1. Դասընթացների տեղեկագիրք

Դասընթացների տեղեկագիրքը ներառում է հաստատության ուսումնական միջավայրի վերաբերյալ մանրամասն, օգտագործողի համար դյուրին և արդի տեղեկատվություն, որը պետք է ուսանողներին հասանելի լինի ընդունելությունից առաջ և ամբողջ ուսումնառության ընթացքում: Սա նրանց ճիշտ ընտրության և ժամանակն արդյունավետ օգտագործելու հնարավորություն կտա: Այս տեղեկատվությունը վերաբերում է, օրինակ, առաջարկվող որակավորումներին, ուսումնառության, դասավանդ-

ման և գնահատման ընթացակարգերին, ծրագրերի մակարդակին, առանձին կրթական բաղադրիչներին և ուսումնական նյութերին: Դասընթացների տեղեկագիրքը պետք է ներառի այն մարդկանց անունները, ում կարելի է դիմել համապատասխան հարցերով:

Դասընթացների տեղեկագիրքը պետք է հրապարակվի հաստատության պաշտոնական կայքում՝ նշելով դասընթացի/առարկայի անվանումները ազգային լեզվով (կամ տարածաշրջանի համար ընդհանուր լեզվով, եթե կիրառելի է) և անգլերենով, որպեսզի բոլոր հետաքրքրված կողմերի համար այն

հասանելի լինի: Այն պետք է հրապարակվի նախապես, որպեսզի ապագա ուսանողները կարողանան ընտրություն կատարել:

Հաստատությունն ազատ է տեղեկագրի ձևաչափի ընտրության և տեղեկատվության տրամադրման հաջորդականության հարցում: Այդուհանդերձ, ստորև առաջարկվող ընդհանուր կառուցվածքը հնարավորություն է տալիս

հեշտորեն համադրելու տեղեկագրերը և բարելավում է դրանց թափանցիկությունը: Ամեն դեպքում դասընթացների տեղեկագիրքը պետք է ներառի ընդհանուր տեղեկություններ հաստատության, նրա ռեսուրսների և մատուցած ծառայությունների մասին, ինչպես նաև ներառի իր կողմից առաջարկվող ծրագրերի և առանձին կրթական բաղադրիչների վերաբերյալ ակադեմիական տեղեկատվություն:

Course Catalogue

Դասընթացների տեղեկագրի համար առաջարկվող տարրեր

Ընդհանուր տեղեկություն

- անվանում և հասցե
- հաստատության նկարագիր (ներառյալ տեսակն ու կարգավիճակը)
- նշում իրավասու ակադեմիական մարմինների մասին
- ուսումնական տարվա օրացույց
- առաջարկվող ծրագրերի ցանկ
- ընդունելության պահանջներ՝ ներառյալ լեզվական քաղաքականությունը և գրանցման ընթացակարգերը
- կրեդիտային շարժունության և նախկին կրթության (\$ֆորմալ, ոչ \$ֆորմալ և ին\$ֆորմալ) ճանաչմանն ուղղված միջոցառումներ
- ECTS կրեդիտների բաշխման քաղաքականություն (ինստիտուցիոնալ կրեդիտային շրջանակ)
- ակադեմիական խորհրդատվական միջոցառումներ

Ռեսուրսներ և ծառայություններ

- ուսանողների գործերով զբաղվող գրասենյակ
- բնակարանային տեղավորում
- սնունդ

- կեցության ծախսեր
- ուսանողներին տրամադրվող ֆինանսական աջակցություն
- բժշկական օգնություն
- ապահովագրություն
- հաշմանդամություն և հատուկ կարիքներ ունեցող ուսանողների համար նախատեսված հարմարություններ
- ուսումնառության հարմարություններ
- միջազգային շարժունության հնարավորություններ
- ներգնա շարժուն ուսանողների համար գործնական տեղեկություն
- լեզվի դասընթացներ
- աշխատանքի տեղավորման հնարավորություններ
- սպորտի և ժամանցի հարմարություններ
- ուսանողական միություններ

Ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվություն

- շնորհվող որակավորում
- ծրագրի տևողություն
- կրեդիտների քանակ
- որակավորման մակարդակ՝ համաձայն որակավորումների ազգային և եվրոպական շրջանակների
- ուսումնառության ոլորտ(ներ) (օրինակ՝ ISCED-F)
- ընդունելության հատուկ պահանջներ (առկայության դեպքում)
- նախընթաց կրթության ճանաչմանն ուղղված միջոցառումներ (ֆորմալ, ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ) (առկայության դեպքում)
- որակավորման պահանջներ և կանոնակարգեր՝ ներառյալ ուսումնառությունն ավարտելու պահանջները (առկայության դեպքում)
- ծրագրի ուղղվածություն²³
- ծրագրի ուսումնառության վերջնարդյունքներ

²³ Տե՛ս ծրագրի մշակմանը նվիրված գլուխը:

- ծրագրի կառուցվածքի կրեդիտային սխեմա (առկա ուսուցմամբ մեկ ուսումնական տարին համարժեք է 60 ECTS կրեդիտների)
- ուսումնառության եղանակ (առկա/հեռակա/էլ-ուսուցում /...)
- քննությունների կանոնակարգ ու գնահատման սանդղակ
- պարտադիր կամ կամընտրական շարժունության պատուհաններ (առկայության դեպքում)
- աշխատանքի տեղավորում (առկայության դեպքում)
- աշխատավայրում կատարվող ուսումնառություն
- ծրագրի ղեկավար կամ նրան հավասարազոր անձ
- շրջանավարտների զբաղվածության նկարագրեր
- հետագա ուսումնառության հնարավորություն

Համատեղ ծրագրերի դեպքում խորհուրդ են տրվում *որոշ լրացուցիչ տարրեր*¹

- դիպլոմի և դիպլոմի հավելվածի վերաբերյալ տեղեկատվություն (համատեղ/կրկնակի/բազմակի)
- կոնսորցիումի անդամներն ու նրանց դերակատարությունը
- ծրագրի շարժունության կառուցվածք

Առանձին կրթական բաղադրիչների վերաբերյալ տեղեկատվություն

- դասիչ
- վերնագիր
- տեսակ (պարտադիր/կամընտրական)
- փուլ (կարճաժամկետ/առաջին/երկրորդ/երրորդ)
- ուսումնառության այն տարին, որի ընթացքում դասավանդվելու է տվյալ բաղադրիչը (եթե կիրառելի է)
- բաղադրիչի դասավանդման կիսամյակ/եռամսյակ
- հատկացվող ECTS կրեդիտների քանակ
- դասախոս(ներ)ի անուններ

- ուսումնառության վերջնարդյունքներ
- իրականացման եղանակ (դեմ առ դեմ/հեռավար ուսուցում/...)
- նախապայմաններ և համապայմաններ (եթե կիրառելի է)
- դասընթացի բովանդակություն
- առաջարկվող կամ պարտադիր գրականության ցանկ և ուսումնառության ռեսուրսներ/գործիքներ
- նախատեսվող ուսումնական միջոցառումներ և դասավանդման մեթոդներ
- գնահատման մեթոդներ ու չափանիշներ
- դասավանդման լեզու

7.2. ECTS և կրեդիտային շարժունությանն աջակցող փաստաթղթեր

Ուսումնառության պայմանագիրն իրականացվելիք ամբողջ կրթական գործունեության վերաբերյալ պաշտոնական և պարտադիր պարտավորություն է ուսանողի, ուղարկող հաստատության և հյուրընկալող հաստատության/կազմակերպության/ընկերության միջև:

Ուսումնառության պայմանագրի հաստատումը և դրա փոփոխությունները հնարավոր են էլեկտրոնային ստորագրությունների կամ սկանավորված և էլեկտրոնային եղանակով ուղարկված ստորագրությունների միջոցով՝ ըստ ինստիտուցիոնալ կանոնակարգերի կամ գոյություն ունեցող պրակտիկայի:

7.2.1. Ուսումնառության պայմանագիր կրեդիտային շարժունության ուսման դեպքում

Ուսման կրեդիտային շարժունության ուսումնառության պայմանագրի համար առաջարկվող տարրեր

- ուսանողի անուն ու կոնտակտային տվյալներ
- ուղարկող և հյուրընկալող հաստատությունների ակադեմիական և/կամ վարչական կոնտակտային անձանց անուններ ու հասցեներ
- ուղարկող հաստատությունում ուսանողի ուսումնասիրության առարկա (ISCED–F կոդեր)
- ուսումնառության փուլ (կարճաժամկետ/առաջին/երկրորդ/երրորդ փուլ)
- հյուրընկալող հաստատությունում ուսումնառության ժամանակահատված (–ից/մինչև)
- արտերկրում ուսումնառության ծրագիր՝ հղում ընդունող հաստատության դասընթացների տեղեկագրքին և ընտրված կրթական բաղադրիչների ցանկին (դասիչներով և ECTS կրեդիտներով)
- ուղարկող հաստատության կրթական այն բաղադրիչները, որոնցից ուսանողը կազատվի, եթե ընտրված բաղադրիչները հաջողությամբ ավարտին հասցվեն, կամ սահմանվի, որ շարժունության ժամկետը կճանաչվի որպես մի ամբողջություն (օրինակ՝ շարժունության պատուհանների դեպքը և կրթական այն աստիճանների, որոնք ընդգրկում են պարտադիր ժամանակահատված արտասահմանում)
- երեք կողմերի ստորագրություններ (ուսանող, ուղարկող և ընդունող հաստատությունների ներկայացուցիչներ)

7.2.2. Ուսումնառության պայմանագիր աշխատանքի տեղավորման համար

Ուսումնառության պայմանագրի առկայությունը նաև կարևոր է աշխատանքի տեղավորման պարագայում՝ որպես պարտադիր փաստաթուղթ, որն ընդգծում է այն կրթական գործունեությունը, որն ուսանողի կողմից կիրականացվի տվյալ կրթական ծրագրի շրջանակում:

Ընդունող կազմակերպությունը պարտավորվում է պրակտիկայի ընթացքում ուսանողին ապահովել որակյալ աշխատատեղով՝ հստակ սահմանված ուսումնառության վերջնար-

դյունքներով՝ և աշխատավայրից վկայական տալ: Ուղարկող հաստատության պարտավորությունն է երաշխավորել պրակտիկայի համար ընտրված աշխատատեղի համապատասխանությունը և որակը, նաև վերահսկել ուսանողի առաջադիմությունը և հաջողությամբ ձեռք բերած ուսումնառության վերջնարդյունքների դիմաց շնորհել կրեդիտներ:

Աշխատանքի տեղավորման համար ուսումնառության պայմանագիրը պետք է ստորագրեն երեք կողմերի ներկայացուցիչները՝ ուսանող, ուղարկող հաստատություն և ընդունող կազմակերպություն/ընկերություն:

Course Catalogue

Աշխատանքի տեղավորվելու նպատակով մշակվելիք ուսումնառության պայմանագրի համար առաջարկվող տարրեր

- ուսանողի անուն և կոնտակտային տվյալներ
- ուղարկող և հյուրընկալող հաստատության/ընկերության կոնտակտային անձանց անուններ ու հասցեներ
- ուղարկող հաստատությունում ուսանողի ուսումնասիրության առարկան (ISCED-F կոդեր)
- ուսումնառության փուլ (կարճաժամկետ/առաջին/երկրորդ/երրորդ)
- հաստատության/ընկերության տեսակ (մասնավոր/հանրային/և այլն)
- ընդունող հաստատությունում վերապատրաստման ժամանակահատվածը (– ից/մինչև) և ECTS կրեդիտներ
- վերապատրաստման ավարտին վերապատրաստվողի կողմից անհրաժեշտ ուսումնառության վերջնարդյունքներ
- վերապատրաստման ժամանակահատվածի մանրամասն ծրագիր՝ ներառյալ առաջադրանքները/մատուցվող նյութերը
- շաբաթական աշխատանքային ժամերի քանակ
- աշխատավայրում գործածվող լեզվի հմտության մակարդակ (որն ուսանողն ունի կամ համաձայնում է ձեռք բերել ուսումնական ժամանակահատվածի սկզբին (առկայության դեպքում))
- մշտադիտարկման միջոցառումներ և գնահատման պլան
- աշխատանքի տեղավորման համար Ուսումնառության պայմանագրի դրույթներում տեղ գտած փոփոխություններ
- ուղարկող հաստատությունում ճանաչման ընթացակարգեր
- երեք կողմերի ստորագրություններ (ուսանող, ուղարկող հաստատության և ընդունող հաստատության/ընկերության ներկայացուցիչներ), ինչպես նաև դեկլարի ստորագրություն)

7.3. Գնահատականների ներդիր

Գնահատականների ներդիրն ուսանողների ուսումնառության առաջընթացի վերաբերյալ արձանագրություն է, որում ներառված է տեղեկատվություն անցած կրթական բաղադրիչների, կրեդիտների քանակի և ստացած գնահատականների վերաբերյալ:

Ներդիրը, առաջադիմությունն արձանագրելու և ուսումնառության ձեռքբերումները ճանաչելու համար կարևոր փաստաթուղթ լինելով, պետք է դրա պատրաստման և տրամադրման համար

պատասխանատու ունենա: Հաստատությունների մեծ մասը գնահատականների ներդիրը պատրաստում է իրենց ինստիտուցիոնալ տվյալների բազայի հիման վրա: Կարևոր է հաշվի առնել, որ ներդիրը կարող է նաև կիրառվել այլ համատեքստերում, ուստի տեղեկատվությունը պետք է տրամադրվի թափանցիկ, ամբողջական և հստակ:

Կրեդիտային շարժունության դեպքում ուսումնառության ավարտին ընդունող հաստատությունը բոլոր շարժուն ուսանողներին և ուղարկող հաստատությանը տրամադրում է

գնահատականների ներդիր՝ պաշտոնապես հավաստելով շարժունության ժամանակահատվածում ավարտած աշխատանքը, շնորհված կրեդիտները և գնահատականները: Սա պետք է ուղարկվի ուսանողի արդյունքների հրապարակումից հետո ողջամիտ կարճ ժամկետում²⁴:

Ուղարկող հաստատությունը ողջամիտ ժամանակահատվածում պետք է ուսանողին տրամադրի գնահատականների ներդիր (կամ համարժեք փաստաթուղթ/տվյալների բազա)՝ առանց հավելյալ պահանջների: Դա նպաստում է արտերկրում շարժունության ժամանակահատվածի ընթացքում ստացված վերջնարդյունքների ճանաչմանը:

Ուսումնական շարժունության համար խորհուրդ է տրվում ընդգրկել բաղադրիչներ, որոնք ներառված են եղել ուսանողի մայր բուհի կրթական ծրագրում, դրանց համապատասխան

կրեդիտների քանակը և անհրաժեշտության դեպքում արտերկրում ուսանողի ստացած գնահատականների բացատրությունը: Երբ շարժունության ժամկետը ճանաչվում է որպես մի ամբողջություն, այլ ոչ թե բաղադրիչ առ բաղադրիչ, ուղարկող հաստատությունը պետք է պարզապես արձանագրի կրեդիտների քանակը, գնահատականները (որտեղ կիրառելի է) և ուսումնառության վերջնարդյունքները՝ սահմանված ամբողջ շարժունության ժամանակահատվածի համար:

Վերապատրաստման պարագայում ուղարկող հաստատության կողմից տրամադրվող գնահատականների ներդիրը պետք է ներառի բավարար տեղեկատվություն՝ մինչ շարժունությունը ուսումնառության պայմանագրով հաստատված ճանաչման գործընթացները կատարելու համար: Այն կարող է ներառել կոնկրետ քանակությամբ կրեդիտներ, գնահատականներ և այլն:

Գնահատականների ներդիրում ներառվող տարրեր

- ուսանողի անուն
- ուսանողի անձը հաստատող փաստաթուղթ կամ կոնտակտային տվյալներ (առկայության դեպքում)
- հաստատության անվանում ու կոնտակտային տվյալներ
- ուսանողի ուսումնասիրության առարկա ու ծրագրի անվանում
- ուսումնառության ընթացիկ տարի
- հաստատությունում անցած կրթական բաղադրիչներ (իրենց դասիչներով, կրեդիտներով և գնահատականներով)
- ինստիտուցիոնալ գնահատման համակարգի նկարագիր
- նշված խմբին տրվող գնահատականների բաշխման վերաբերյալ տեղեկություն
- տրամադրման ամսաթիվ և պատասխանատու անձի ստորագրություն

²⁴ Տե՛ս կրեդիտային շարժունության և ճանաչման մասը:

7.4. Աշխատանքային պրակտիկայի վկայական

Աշխատանքային պրակտիկայի վերաբերյալ վկայականը ապահովում է թափանցիկություն և պարզաբանում է ուսանողի աշխատանքի փորձի արժեքը: Ընդունող կազմակերպությունը/ձեռնարկությունը տրամադրում է տվյալ փաստաթուղթը վերապատրաստվողի աշխատանքային պրակտիկայի ավարտին, որը կարող է ուղեկցվել այլ փաստաթղթերով, օրինակ՝ երաշխավորագրով:

CourseCatalogue

Աշխատանքային պրակտիկայի վկայականի համար առաջարկվող պարրեր

- ուսանողի անուն
- կազմակերպության/ձեռնարկության անվանում
- կազմակերպության/ձեռնարկության կոնտակտային տվյալներ (փողոց, քաղաք, երկիր, հեռախոս, էլ-փոստ, կայք)
- կազմակերպության/ձեռնարկության տեսակ (մասնավոր/հանրային/հարակից ոլորտ/...)
- աշխատանքային պրակտիկայի սկիզբ ու ավարտ
- պրակտիկայի մանրամասն ծրագիր՝ նշելով առաջադրանքները
- գիտելիք, հմտություններ (մտավոր և գործնական) և ձեռք բերած կարողություններ (ուսումնառության վերջնարդյունքները)
- ուսանողի կատարողականի գնահատում
- տրամադրման ամսաթիվ, ընդունող կազմակերպության/ձեռնարկության պատասխանատու անձի անուն ու ստորագրություն

ԵՐԱՆՏԻՔԻ ԽՈՍՔ

ԵՐԱԽՏԻՔԻ ԽՈՍՔ

Այս ուղեցույցը կազմվել է վերջին տարիներին Բոլոնիայի գործընթացի շրջանակում և առանձին երկրներում գործադրված զգալի ջանքերի շնորհիվ: Անհնար կլիներ նշել այն բոլոր կազմակերպությունները և անհատների անունները, որոնք իրականացել են այս ամենը:

Եվրոպական հանձնաժողովը ցանկանում է մասնավորապես շնորհակալություն հայտնել աշխատանքային խմբի անդամներին (ովքեր առաջադրվել են ԵԲԿՏ երկրների և մասնակից կազմակերպությունների կողմից) ECTS ուղեցույցը վերանայելու և իրենց աջակցության ու հանձնառության համար:

Իվան Բաբին (Ուկրաինա)
Թիմ Բիրտվիս (Միացյալ Թագավորություն)
Ռեգինե Բոլթեր (Ավստրիա)
Հովարդ Դեյվիս (Եվրոպական համասարանների ասոցիացիա - ԵՀԱ)
Բեատրիս Դելպոլ (Ֆրանսիա)
Ռոզա Դումբրավեանու (Մոլդովա)
Լյուք Ֆրանսուա (Բելգիա)
Ֆոլկեր Գեհմլի (Գերմանիա)
Ներսես Գևորգյան (Հայաստան)
Ջուդիթ Հիդասի (Հունգարիա)
Մարիա Քելո (Բարձրագույն կրթության որակի ապահովման եվրոպական միություն - ԲԿՈԱԵՄ)

Էլիանե Քոթլեր (Ֆրանսիա)
Սանդրա Կռազե (Եվրոպական համասարանների ասոցիացիա)
Յաներիկ Լունդբլիստ (Շվեդիա)
Ռայմոնդա Մարկևիչիանե (Լիտվա)
Լենե Օֆթեդալ (Նորվեգիա)
Ջոն Ռեյլի (Միացյալ Թագավորություն)
Մարիա Ստիչի Դամիանի (Իտալիա)
Էնթոնի Վիկերս (Միացյալ Թագավորություն)
Նևենա Վուկսանովիչ (Եվրոպական ուսանողական միություն - ԵՈՒՄ)
Ռոբերտ Վազենար (Նիդեռլանդներ)

ՎԵՐԱՆԱՅՎԱԾ ECTS ՈՒՂԵՑՈՒՅՑԻ ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1 ԲԱՌԱՐԱՆ

Ազատ տեղաշարժվող ուսանող

Ազատ տեղաշարժվող ուսանողը կրեդիտային շարժունության և կազմակերպված ուսանողական շարժունության ծրագրից անկախ (ինչպես օրինակ՝ Էրազմուս+ ծրագիրը) շարժունությանը մասնակցող ուսանողն է: Ազատ տեղաշարժվող ուսանողն ինքն է ընտրում հյուրընկալող հաստատությունը և այդ հաստատությունում կազմակերպում իր կրեդիտային շարժունությունը:

Աշխատանքային ծանրաբեռնվածություն

Աշխատանքային ծանրաբեռնվածությունը հաշվարկված ժամանակահատված է, որը սովորաբար սովորողներից պահանջվում է ուսումնական գործունեությունը (օրինակ՝ դասախոսությունները, սեմինարները, ծրագրերը, գործնական աշխատանքները, աշխատանքային պրակտիկան, անհատական ուսումնասիրությունը) ավարտելու համար, և որը ֆորմալ կրթական միջավայրերում պահանջվում է սահմանված ուսումնական վերջնարդյունքներին հասնելու համար: Մեկ ուսումնական տարվա առկա ուսուց-

ման աշխատանքային ծանրաբեռնվածության համապատասխանեցումը 60 կրեդիտներին հաճախ ձևակերպվում է ազգային իրավական կարգերով: Ընդհանուր առմամբ, ուսանողների ծանրաբեռնվածությունը մեկ ուստարվա համար տատանվում է 1500 ժամից 1800 ժամ, ինչը նշանակում է, որ մեկ կրեդիտը համապատասխանում է 25-30 ժամ աշխատանքի: Պետք է նկատի ունենալ, որ սա վերաբերում է նորմատիվ ծանրաբեռնվածությանը, և որ անհատ սովորողների դեպքում ուսումնառության վերջնարդյունքներին հասնելու համար տրամադրված ժամանակը կարող է տարբեր լինել:

Աշխատանքի վրա հիմնված կրթություն

Աշխատանքի վրա հիմնված կրթությունը ուսումնառություն է, որն իրականանում է աշխատավայրում որևէ համալսարանի, քոլեջի կամ այլ վերապատրաստում մատուցողի կողմից, սովորաբար այդ նույն հիմնարկությունից որևէ անձի հսկողության ներքո, ինչպես նաև հիմնարկից դուրս արհեստավարժ ուսուցչի ներկայությամբ²⁵:

Առաջընթաց

Առաջընթացը գործընթաց է, որը հնարավորություն է տալիս սովորողին անցնելու որակավորման մեկ փուլից մյուսին և մուտք ունենալու կրթական ծրագրերին, որոնք պատրաստում են ավելի բարձր մակարդակի որակավորման համար, քան այն մեկը, որը սովորողն արդեն ունի:

Առաջընթացի կանոններ

Առաջընթացի կանոնները որակավորումների սահմաններում և դեպի այլ որակավորումներ սովորողների առաջխաղացման համար պայմաններ սահմանող կանոնների խումբ են:

Բաց կրթական ռեսուրսներ (ԲԿՌ)

Բաց կրթական ռեսուրսները թվայնացված նյութերն են, որոնք անվճար և հասանելի կերպով առաջարկվում են կրթողներին, ուսանողներին և ինքնուսուցիչներին՝ դասավանդման, ուսումնառության և հետազոտության համար օգտագործելու և վերաօգտագործելու նպատակով. դրանք ներառում են ուսումնառության բովանդակությունը, բովանդակությունը զար-

գացնելու, օգտագործելու և բաշխելու համար ծրագրային գործիքներ, ինչպես նաև ռեսուրսների իրագործում, ինչպես օրինակ՝ բաց լիցենզիաներ: ԲԿՌ-ն նաև վերաբերում է կուտակված թվային ակտիվներին, որոնք կարող են ճշգրտվել և օգտակար լինել առանց սահմանափակելու մյուսների կողմից դրանք օգտագործելու հնարավորությունները²⁶:

Գնահատականների բաշխման աղյուսակ

Գ ն ա հ ա տ ա կ ա ն ն եր ի բաշխման աղյուսակները ցույց են տալիս, թե ինչպես են տվյալ հաստատությունում կիրառվում գոյություն ունեցող ազգային կամ ինստիտուցիոնալ գնահատման սանդղակները, արդյոք բաց մուտքային, թե՛ սելեկտիվ համակարգերի միջոցով, ինչպես նաև թույլ են տալիս համեմատել այլ հաստատության՝ զուգահեռաբար ընտրված հղման խմբի գնահատականների վիճակագրական բաշխման հետ: Դրանք ներկայացնում են դրական գնահատականների (անցողիկ և անցողիկից բարձր) վիճակագրական բաշխումը՝ շնորհիվ կոնկրետ հաստատությունում յուրաքանչյուր առարկայի համար:

²⁵ <http://www.sfc.ac.uk/housekeeping/glossary/glossary.aspx>

²⁶ Նույն տեղում:

Գնահատականների ներդիր

Գնահատականների ներդիրն ուսանողների ուսումնառության առաջընթացի որևէ կոնկրետ պահի արձանագրումն է, որը ներառում է անցած ուսումնառության բաղադրիչները, հատկացված ECTS կրեդիտների թիվը, ստացված գնահատականները: Այն առաջընթացն ու ուսումնառության ձեռքբերումները, ինչպես նաև ուսանողների շարժունությունն արձանագրելու կարևոր փաստաթուղթ է: Հաստատությունների մեծ մասը գնահատականների ներդիրները տրամադրում է իրենց տվյալների բազայից:

Գնահատման մեթոդներ

Գնահատման մեթոդները ներառում են գրավոր, բանավոր և գործնական թեստավորումների/քննությունների, նախագծերի, կատարողականի և ուսանողների անձնական գործերի փաթեթների ամբողջություն. դրանք կիրառվում են սովորողի առաջընթացը գնահատելու և որևէ կրթական բաղադրիչի (միավոր/մոդուլ) ուսումնառության վերջնարդյունքների ձեռքբերումը հաստատելու համար:

Գնահատման չափանիշներ

Գնահատման չափանիշները նկարագրում են յուրաքանչյուր մակարդակում ուսումնական որևէ վերջնարդյունքին հասնելու համար ուսանողից ակնկալվող քայլերը:

Կրթական որևէ բաղադրիչի համար կիրառվող գնահատման մեթոդները և չափանիշները պետք է համապատասխանեն սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքներին և իրականացված ուսումնառությանը:

Դասընթացային միավոր

Դասընթացային միավորն ամբողջական, պաշտոնապես կառուցված կրթական բաղադրիչ է: Այն պետք է ունենա ուսումնառության վերջնարդյունքների հետևողական և հստակ ցանկ, ուսումնառության սահմանված գործունեություն, որը համապատասխանում է ուսումնական պլանին և գնահատման չափանիշներին:

Դասընթացների տեղեկագիրք

Դասընթացի տեղեկագիրքը ներառում է հաստատության կրթական միջավայրի վերաբերյալ մանրամասն, դյուրընթեռելի և արդի տեղեկատվություն (ընդհանուր տեղեկություն հաստատության վերաբերյալ, վերջինիս ռեսուրսներն ու մատուցած ծառայությունները, ինչպես նաև առաջարկվող ծրագրերի և առանձին կրթական բաղադրիչների վերաբերյալ ակադեմիական տեղեկատվություն): Տեղեկագիրքը պետք է ուսանողներին հասու լինի նախքան ընդունվելն ու իրենց ուսումնառության ամբողջընթացում՝ նրանց հնարավորություն

ընձեռելով կատարել ճիշտ ընտրություն և հնարավորինս արդյունավետ օգտագործել ժամանակը:

Դասընթացների տեղեկագիրքը պետք է հրապարակվի հաստատության կայքում՝ նշելով դասընթացի/առարկայի վերնագրերն ազգային լեզվով (կամ հարկ եղած դեպքում՝ տարածաշրջանային լեզվով) և անգլերենով, որպեսզի հետաքրքրված բոլոր կողմերի համար այն լինի հեշտ հասանելի: Հաստատությունն ազատ է տեղեկագրի ձևաչափի ընտրության, ինչպես նաև տեղեկատվության հաջորդականության սահմանման հարցում: Այն պետք է բավականաչափ վաղ հրապարակվի, որպեսզի ապագա հավանական ուսանողներն ընտրություն կատարեն:

Դիպլոմի հավելված

Դիպլոմի հավելվածը (ԴՀ) փաստաթուղթ է, որը կցվում է բարձրագույն կրթության դիպլոմին՝ ներառելով անձի կողմից հաջողությամբ ավարտած ուսումնառության բնույթի, մակարդակի, բովանդակության և կարգավիճակի նկարագրությունը: Այն կազմվում է բարձրագույն կրթության հաստատությունների կողմից՝ համաձայն Եվրոպական հանձնաժողովի, Եվրոպայի խորհրդի և ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից համաձայնեցված չափանիշների: Դիպլոմի հավելվածը Europass-ի թափանցիկության գործիքաշարից է:

Այն ներառում է հետևյալ ութ բաժինները.

- տեղեկություն որակավորում ստացած անձի մասին,
- տեղեկություն որակավորման մասին,
- տեղեկություն որակավորման մակարդակի մասին,
- տեղեկություն բովանդակության և ձեռք բերված արդյունքների մասին,
- հավելվածի վավերականություն,
- տեղեկություն ազգային բարձրագույն կրթական համակարգի մասին (տրամադրված Ակադեմիական փոխճանաչման ազգային տեղեկատվական կենտրոնների կողմից (NARICs),
- այլ լրացուցիչ տեղեկություն: Բոլոնիայի գործընթացի մասնակից բոլոր երկրների շրջանավարտներն իրավունք ունեն եվրոպական հիմնական լեզուներից մեկով ավտոմատ և անվճար Դիպլոմի հավելված ստանալու:

Դուբլինյան նկարագրիչներ

Դուբլինյան նկարագրիչները 2003 թ. ներկայացված և 2005 թ. ընդունված Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի որակավորումների շրջանակի փուլային նկարագրիչներ են (կամ «մակարդակի նկարագրիչներ»): Դրանք տիպային և ընդհանրական սահմանումներ են, թե ինչպիսի ձեռք-

բերումներ և կարողություններ են ակնկալվում (Բոլոնիայի) այս կամ այն փուլի կամ մակարդակի ավարտին: Նկարագրիչները սահմանվում են ըստ կարողության մակարդակների, այլ ոչ թե ուսումնառության վերջնարդյունքների, և դրանք հնարավորություն են տալիս ավելի լայն ու ընդհանուր կերպով տարբերակելու փուլերը: Մակարդակի նկարագրիչը ներառում է հետևյալ հինգ բաղադրիչները՝

- գիտելիք և իմացություն,
- գիտելիքի և իմացության կիրառում,
- դատողություններ անելու կարողություն,
- հաղորդակցություն,
- հարատև կրթության հմտություններ:

Ե Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածք (ԵԲԿՏ)

Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքը (ԵԲԿՏ) մեկնարկել է Բոլոնիայի գործընթացի տասնամյա տարելիցին՝ 2010 թ. մարտին՝ Բուդապեշտ-Վիեննա նախարարների համաժողովի ժամանակ: 1999 թ. Բոլոնիայի գործընթացի գործարկումից ի վեր, հիմնվելով վերջինիս հիմնական նպատակի վրա, ԵԲԿՏ-ը կոչված է ապահովել Եվրոպայում բարձրագույն կրթության ավելի համեմատելի, համադրելի, համահունչ և գրավիչ համակարգեր:

Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի որակավորումների շրջանակ (ԵԲԿՏ-ՈՇ)

Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքում գոյություն ունեն երկու մակարդակների որակավորումների շրջանակներ: 2005 թ.-ին ընդունվել է համընդհանուր շրջանակը (ԵԲԿՏ-ՈՇ), և բոլոր անդամ երկրները պարտավորվել են մշակել ազգային որակավորումների շրջանակներ, որոնք համադրելի կլինեն համընդհանուր շրջանակի հետ:

Բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակները ներառում են բարձրագույն կրթական համակարգի բոլոր որակավորումները: Դրանք ցույց են տալիս այս կամ այն որակավորման համար ակնկալվող ուսումնառության վերջնարդյունքները և ուսանողների՝ որակավորումից այլ որակավորում տեղափոխվելու ուղիները:

ԵԲԿՏ-ՈՇ-ի նպատակն է բարձրագույն կրթության ազգային որակավորումները համադրել համաեվրոպական համընդհանուր որակավորումների շրջանակին: Այս շրջանակում որակավորումները դասավորվում են աստիճանական կարգով՝ հաշվի առնելով մակարդակների (բակալավր, մագիստրոս, դոկտոր) բարդությունը և դժվարությունը:

ԵԲԿՏ-ՈՇ-ը սահմանում է Դուբլինյան նկարագրիչներով բնութագրվող

երեք հիմնական շրջափուլերը: Դրանք տիպային և ընդհանրական սահմանումներ են, որոնք նկարագրում են, թե ինչպիսի ձեռքբերումներ և կարողություններ են ակնկալվում յուրաքանչյուր փուլի ավարտին: Առաջին և երկրորդ փուլերը նաև արտահայտվում են կրեդիտային տիրույթներով:

2 Զանգվածային բաց առցանց դասընթացներ (ԶԲԱԴ-ներ)

Զանգվածային բաց առցանց դասընթացներն ազատ մուտքով, անվճար բաժանորդագրությամբ դասընթացներ են, որոնք մատուցվում են առցանց՝ սովորաբար գործընկերների կամ սարքավորումների աջակցությամբ: Դրանք սովորաբար ներառում են մեծ թվով մասնակիցներ:

Է Էրազմուս+

Էրազմուս+ -ը կրթության, վերապատրաստման, երիտասարդության և սպորտի հարցերով ծրագիր է՝ 2014-2020 թթ. համար²⁷:

h Ինֆորմալ կրթություն

Ինֆորմալ կրթությունն աշխատանքային, ընտանեկան և ժամանցային առօրյա գործունեությունից բխող ուսումնառություն է, որը նպատակների, ժամանակացույցի և ուսումնառության աջակցության առումով կազմակերպված և կառուցվածքավորված չէ. սովորողի տեսանկյունից այն կարող է նպատակադրված չլինել: Ինֆորմալ կրթության արդյունքում ձեռք բերած ուսումնառության վերջնարդյունքների օրինակներ կարող են լինել կյանքի և աշխատանքային փորձի արդյունքում ձեռք բերած հմտությունները, ծրագրի ղեկավարման հմտությունները, աշխատավայրում ձեռք բերած ՏՀՏ հմտությունները, սովորած լեզուն, այլ երկրում ապրելու և սովորելու արդյունքում ձեռք բերած միջմշակութային հմտությունները, աշխատանքից դուրս ձեռք բերած ՏՀՏ հմտությունները, կամավոր աշխատանքների, մշակութային գործունեության, սպորտի, երիտասարդական աշխատանքի և տանը հանձն առած գործունեության (օրինակ՝ երեխային խնամելը) միջոցով ձեռք բերած հմտությունները²⁸:

²⁷ Կրթության, վերապատրաստման, երիտասարդության և սպորտի միասնական «Էրազմուս+» ծրագրի շուրջ 2013 թ. դեկտեմբերի 11-ին Եվրոպական խորհրդարանի և Խորհրդի կողմից ընդունված ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳ (ԵՄ) N 1288/2013: (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0050:0073:EN:PDF>):

²⁸ 2012 թ. դեկտեմբերի 20-ին ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության վավերացման վերաբերյալ ԽՈՐՀՐԴԻ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳԵՐ (2012/Գ 398/01), Հավելված: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EN:PDF>

Ծ

Ծրագիր (կրթական)

Ծրագիրը կրթական բաղադրիչների փաթեթ է՝ հիմնված ուսումնառության վերջնարդյունքների վրա, որոնք ճանաչվում են որոշակի որակավորում շնորհելու համար:

Կ

Կարողություն

ԵՐՇ-ն սահմանում է կարողությունը որպես գիտելիքը, հմտություններն ու անձնական, սոցիալական և/կամ մեթոդաբանական ունակությունները աշխատավայրում կամ ուսումնական իրավիճակներում, ինչպես նաև մասնագիտական և անձնական զարգացման մեջ գործի դնելու ունակություն: Եվրոպական որակավորումների շրջանակի համատեքստում կարողությունը նկարագրվում է պատասխանատվության և ինքնավարության տեսանկյունից:

Կարողությունների խթանումը բոլոր կրթական ծրագրերի նպատակն է: Կարողությունները զարգացվում են դասընթացային բոլոր միավորներում և գնահատվում են ծրագրի տարբեր փուլերում: Որոշ կարողություններ համապատասխանում են առարկայական ոլորտին (հատուկ են որոշակի ուսումնառության առարկային), մյուսներն ընդհանրական են (վերաբերում են կրթական աստիճանի յուրաքանչյուր

ծրագրին): Սովորաբար կարողությունների զարգացումը ամբողջ ծրագրի ընթացքում իրականացվում է ինտեգրված և փուլային ձևով:

Կրեդիտների կուտակում

Կրեդիտների կուտակումը ֆորմալ համատեքստերում կրթական բաղադրիչներից ձեռք բերած ուսումնառության վերջնարդյունքների և ինֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ համատեքստերում իրականացրած կրթական գործունեության տեսակների դիմաց շնորհված կրեդիտների հավաքագրման գործընթացն է: Ուսանողը կարող է կրեդիտներ կուտակել որակավորում ստանալու, ինչպես պահանջվում է կրթական աստիճան շնորհող հաստատության կողմից, կամ հարատև կրթության նպատակով անձնական հաջողությունները վավերագրելու համար:

Կրեդիտների բաշխում

Կրեդիտների բաշխումը որակավորումներին, կրթական աստիճանի հանգեցնող ծրագրերին և առանձին կրթական բաղադրիչներին կրեդիտների որոշակի թիվ նշանակելու գործընթացն է: Կրեդիտները հատկացվում են որակավորմանը կամ ծրագրերին՝ համաձայն ազգային օրենսդրության կամ առկա պրակտիկայի: Անհրաժեշտության դեպքում հղում է կատարվում ազգային

և/կամ եվրոպական որակավորումների շրջանակներին: Դրանք հատկացվում են կրթական բաղադրիչներին, ինչպիսիք են, օրինակ՝ դասընթացային միավորները, գիտական աշխատանքները, աշխատանքային փորձի վրա հիմնված ուսումնառությունը: Հիմք է ընդունվում առկա ուսուցմամբ ակադեմիական մեկ տարվա համար 60 կրեդիտների հատկացումը՝ ըստ յուրաքանչյուր բաղադրիչի սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքներին հասնելու համար պահանջվող հաշվարկված աշխատանքային ծանրաբեռնվածության:

Կրեդիտների շնորհում

Ուսանողներին և այլ սովորողներին պաշտոնապես որակավորման և/կամ դրա բաղադրիչների համար սահմանված կրեդիտներ են շնորհվում, եթե նրանք հասել են նախատեսված ուսումնառության վերջնարդյունքներին: Ազգային մարմինները պետք է նշեն, թե որ հաստատություններն իրավունք ունեն շնորհելու ECTS կրեդիտներ: Կրեդիտները շնորհվում են անհատ ուսանողներին ուսումնառության պահանջվող գործընթացն ավարտելուց և սահմանված վերջնարդյունքներին հասնելուց հետո:

Եթե ուսանողները և այլ սովորողները հասել են ուսումնառության վերջնարդյունքներին ֆորմալ, ոչ ֆորմալ կամ ինֆորմալ համատեքստերում կամ

ժամանակահատվածներում, կրեդիտներ կարող են շնորհվել այդ ուսումնառության վերջնարդյունքների գնահատման և ճանաչման միջոցով:

Կրեդիտ (ECTS)

ECTS կրեդիտներն արտահայտում են ուսումնառության ծավալը՝ հիմնված սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքների և դրանց հետ կապված ծանրաբեռնվածության վրա: 60 ECTS կրեդիտ տրամադրվում է առկա ուսուցման մեկ ակադեմիական տարվա ծանրաբեռնվածության հետ կապված ուսումնառության վերջնարդյունքներին հասնելու համար. այն սովորաբար ներառում է կրթական բաղադրիչների որոշ քանակ, որին հատկացվում են կրեդիտներ (կրթական վերջնարդյունքների և ծանրաբեռնվածության հիման վրա): ECTS կրեդիտները ընդհանուր առմամբ արտահայտվում են ամբողջական թվերով:

Կրեդիտային շարժունություն

Կրեդիտային շարժունությունը հյուրընկալող հաստատությունում փոխանակվող այն ուսանողների շարժունությունն է, ովքեր որոշակի ժամանակահատվածում կատարում են ակադեմիական կրեդիտներ շնորհող ուսումնառության տեսակներ, որոնք հետագայում ճանաչվում են ուղարկող հաստատության կողմից:

Կրեդիտների փոխանցում

Կրեդիտների փոխանցումը թույլ է տալիս բարձրագույն կրթության կրեդիտներ շնորհող մի մարմնի կողմից հասկացված կրեդիտների ճանաչումը և հաշվարկումը մեկ այլ հաստատության ծրագրի պահանջների բավարարման համար կամ որոշակի ծրագրի արդյունքում ձեռք բերած կրեդիտների ուղղորդումը մեկ այլ ծրագրի պահանջների բավարարմանը:

Կրեդիտների կուտակման և փոխանցման եվրոպական համակարգ (ECTS)

Կրեդիտների կուտակման և փոխանցման եվրոպական համակարգն ուսանողակետորոն համակարգ է՝ հիմնված ուսումնառության, դասավանդման և գնահատման գործընթացների թափանցիկության սկզբունքի վրա: Դրա նպատակն է խթանել կրթական ծրագրերի մշակումը, իրականացումն ու գնահատումը և ուսանողների շարժունությունը՝ ճանաչելով ուսումնառության ձեռքբերումները, որակավորումները և ուսումնառության ժամանակահատվածները:

Կրեդիտների ճանաչում

Կրեդիտների ճանաչումն այն գործընթացն է, որի միջոցով մի հաստատություն հավաստում է մեկ այլ հաստատու-

թյունում ձեռք բերած ու գնահատված ուսումնառության վերջնարդյունքները (դրանց որոշ մասը կամ բոլորը)՝ որոշակի ծրագրի, դրա բաղադրիչի կամ որակավորման պահանջները բավարարելու համար:

Կրթական աստիճանի հանգեցնող ծրագիր

Կրթական աստիճանի հանգեցնող ծրագիրը կրթական բաղադրիչների փաթեթ է, որը հանգեցնում է կրթական աստիճանի շնորհման՝ ուսանողի կողմից բոլոր պահանջները հաջողությամբ ավարտին հասցնելուց հետո:

Կրթական աստիճանի հանգեցնող շարժունություն

Կրթական աստիճանի հանգեցնող շարժունությունը կրթական աստիճանի ստացմանն ուղղված կրթական շարժունություն է, անգամ եթե ուսանած ծրագրի միայն մի մասն է անցկացվել արտասահմանում (օր.՝ համատեղ իրականացվող կամ համատեղ կրթական աստիճանի շնորհող ծրագրերի պարագայում)²⁹:

Կրթական բաղադրիչ

Կրթական բաղադրիչն ինքնարժեքով և պաշտոնապես կառուցված

կրթական փորձառություն է (ինչպես, օրինակ՝ դասընթացային միավոր, մոդուլ, պրակտիկա):

Համատեղ աստիճան

Միասնական փաստաթուղթ, որը տրվում է համատեղ ծրագիրն իրականացնող բուհերի կողմից և ճանաչվում է ազգային մակարդակում որպես համատեղ ծրագրի շնորհած աստիճան:

Համատեղ ծրագիր

Միացյալ կրթական ծրագիր է, որը համատեղ առաջարկվում և համակարգվում է տարբեր բուհերի կողմից և ավարտվում կրկնակի/բազմակի կամ համատեղ որակավորման շնորհմամբ³⁰:

Հարատև կրթություն

Հարատև կրթությունը ամբողջ կյանքի ընթացքում իրականացվող կրթական գործունեությունն է, որը նպատակ ունի բարելավելու գիտելիքը, հմտություններն ու կարողությունները անձնական, քաղաքացիական, սոցիա-

լական և/կամ աշխատանքի տեսանկյունից³¹:

Բարձրագույն կրթության համապատասխան ոլորտում հարատև կրթությանը նպաստող ծրագրերն ու ծառայությունները կարող են ներառել հիմնական ուղղությամբ ծրագրեր, շարունակական կրթություն, երեկոյան դասընթացներ, հեռակա ուսուցմամբ սովորողների համար հատուկ ծրագրեր, մուտք դեպի գրադարաններ/բարձրագույն ուսումնական հաստատության ռեսուրսներ, հեռավար ուսուցում, վերապատրաստման դասընթացներ, ինչպես նաև կենտրոնացում այլ գործողությունների ու նախաձեռնությունների վրա և խորհրդատվական ծառայություններ:

Հարատև կրթության որակավորումների եվրոպական շրջանակ (ԵՈՇ) (EQF-LLL)

Հարատև կրթության եվրոպական որակավորումների շրջանակն ընդհանրական եվրոպական հղումային շրջանակ է, որը Եվրամիության երկրներին հնարավորություն է տալիս իրենց որա-

³⁰ «Համատեղ ծրագրերի որակի ապահովման եվրոպական մոտեցում» հաստատված նախագծային առաջարկ, որն ընդունվել է Երևանում 2015 թ. մայիսին կայացած նախարարների համաժողովում. https://eqar.eu/fileadmin/documents/bologna/02_European_Approach_QA_of_Joint_Programmes_v8_5_endorsedByBFUG.pdf

³¹ Հարատև ուսումնառության համար եվրոպական տարածքն իրականություն դարձնելը COM(2001) 678, վերջնական՝ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0678:FIN:EN:PDF>

²⁹ ՀԱՄԵՆԻԱ (Համալսարանական շարժունության քարտեզում) ծրագիր՝ <http://www.maunimo.be/index.php/mobility-definitions>

կավորումները միակցելու մեկը մյուսին: Այն ընդունվել է 2008 թ. ապրիլի 23-ին Եվրոպական խորհրդարանի և Խորհրդի կողմից: ԵՈՇ-ը գործածում է հղումների ութ մակարդակ՝ հիմնված ուսումնառության վերջնարդյունքների վրա, որոնք սահմանված են «գիտելիք», «հմտություններ» և «կարողություն» եզրույթներով: Այն շեշտադրումը տանում է մուտքից (ուսումնառության ժամանակահատված, հաստատության տեսակ) դեպի այն, թե որոշակի որակավորում ունեցող անձը ի՞նչ գիտի և ի՞նչ կարող է անել: Այն որակավորումները դարձնում է ավելի ընթացիկ և հասկանալի Եվրոպական միության տարբեր երկրների և համակարգերի միջև:

Ճանաչում (ակադեմիական ճանաչում)

Ճանաչումը մի բարձրագույն ուսումնական հաստատության (տվյալ երկրում և արտերկրում) դասընթացների, որակավորումների կամ դիպլոմների ճանաչումն է այլ հաստատության կողմից՝ ուսանողի հետագա ուսումնառությունը շարունակելու նպատակով:

Ակադեմիական ճանաչում կարող է հայցվել նաև երկրորդ հաստատությունում ակադեմիական կարիերայի համար, իսկ որոշ դեպքերում աշխատաշուկայում այլ աշխատանքի ընդունելության համար (ակադեմիական ճանաչում մասնագիտական նպատակով): Ինչ վերաբերում է Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքին, ապա այստեղ կարող է իրականացվել ճանաչման երեք հիմնական մակարդակ՝ իրենց կից գործիքաշարով (ինչպես առաջադրվել է Լիսաբոնի ճանաչման կոնվենցիայով և Բոլոնիայի հռչակագրով): Դրանք են՝

- որակավորումների ճանաչում՝ ներառյալ նախընթաց կրթությունը և մասնագիտական փորձառությունը՝ թույլ տալով ընդունվել կամ վերընդունվել բարձրագույն ուսումնական հաստատություն,
- կարճաժամկետ ուսումնառության ճանաչում՝ կապված ուսանողների շարժունության հետ՝ որպես հիմնական գործիք ունենալով ECTS-ը (Կրեդիտների կուտակման և փոխանցման եվրոպական համակարգը),
- ամբողջական կրթական աստիճանների ճանաչում՝ որպես հիմնական գործիք ունենալով դիպլոմի հավելվածը³²:

³² Vlăsceanu L., et al., Որակի ապահովում և հավաստարմագրում: Հիմնական եզրույթների և հասկացությունների բառարան, Բարձրագույն կրթության փաստաթղթեր, UNESCO-CEPES, 2004:

Ճկունություն

Ճկունությունը վերաբերում է այն միջոցներին, որոնք բարձրագույն կրթության տրամադրումը դարձնում են ավելի ճկուն: Այս գաղափարը հիմնվում է բարձրագույն կրթության հասանելիության վրա ավելի շատ թվով մարդկանց համար, ինչպես նաև խթանում նրանց հարմարեցումը ժամանակակից հասարակություններին հատուկ բազմազանությանը: Այն նաև վերաբերում է ծրագրի/ուսումնական պլանի մշակման, ուսումնառության և դասավանդման մոտեցումների ճկունությանը:

Մակարդակների նկարագրիչներ

Տե՛ս «Շրջափուլի (մակարդակ) նկարագրիչներ» և «Դուբլինյան նկարագրիչներ»:

Մասնագիտական կրթության և վերապատրաստումների եվրոպական կրեդիտային համակարգ (ECVET)

Մասնագիտական կրթության և վերապատրաստումների եվրոպական կրեդիտային համակարգը միտված է որակավորում ստանալու համար ուսումնառու-

թյան վերջնարդյունքների փոխանցումը, ճանաչումն ու կուտակումը թույլ տալուն: Այն ապակենտրոնացված համակարգ է՝ հիմնված անդամ պետությունների և մասնագիտական ուսուցման շահառուների կամավոր մասնակցության վրա՝ հաշվի առնելով ազգային օրենսդրությունն ու կարգավորումները: Այն տալիս է որակավորումները բնութագրող մեթոդաբանական շրջանակ որակավորումներն ուսումնառության վերջնարդյունքներով նկարագրելու համար՝ կիրառելով միավորներ և թույլ տալով տարբեր կրթական և որակավորումների շրջանակներ ունեցող անդամ պետությունների փոխանցվելի միավորների կուտակումը: Համակարգը ստեղծված է գործընկերների պայմանագրերի հիման վրա՝ նկատի ունենալով որակավորումների թափանցիկությունը և շահակիցների փոխադարձ վստահությունը³³:

Մասնագիտական որակավորումների ճանաչում

2005/36/ԵՀ հրահանգը ԵՄ անդամ պետությունների համար սահմանում է կանոններ որոշակի մասնագիտական որակավորումներ ձեռք բերելու պահից ի վեր կանոնակարգվող մասնագիտության հասանելիության կամ դրանով զբաղվելու

³³ <http://www.ecvet-team.eu/en/ecvet-system>

վերաբերյալ: Հրահանգը սահմանում է, որ ընդունող անդամ պետությունը պետք է ճանաչի մեկ այլ անդամ պետությունում ստացած մասնագիտական որակավորումները, ինչը թույլ կտա նշված որակավորումներ կրողին այնտեղ շարունակել նույն մասնագիտությունը:

Հյուրընկալող անդամ պետության կողմից մասնագիտական որակավորումների ճանաչումը շահառուներին թույլ է տալիս այդ անդամ պետությունում ընդունվելու նույն մասնագիտությամբ, որի որակավորումն ունեն ծագման անդամ պետությունում և ընդունող անդամ պետությունում, շարունակել այն նույն պայմաններով, ինչ իրենց երկրում³⁴:

Մոդուլ

Մոդուլը դասընթացային միավոր է այն համակարգերում, որոնցում դասընթացի ամեն միավոր ունի կրեդիտների միևնույն թիվը կամ դրա բազմակիս:

Նախընթաց ուսումնառության և փորձառության ճանաչում

Նախընթաց կրթության և փորձառության ճանաչումը ֆորմալ, ոչ ֆորմալ կամ ինֆորմալ կրթությամբ ձեռք բերած այն ուսումնառության վերջնարդյունքների վավերացումն է, որոնք ձեռք են բերվել մինչ վավերացման պահանջը³⁵:

Շարժունության պատուհան

Շարժունության պատուհանն ուսանողների միջազգային շարժունության համար նախատեսված ժամանակահատված է, որը ներառված է կրթական ծրագրի ուսումնական պլանում³⁶:

Շարունակական մասնագիտական զարգացում (ՇՄԶ)

Հարատև կրթության ասպեկտը, որը հաճախ անվանում են շարունակական մասնագիտական կրթություն, նկարագրում է այն հմտությունները,

գիտելիքները և փորձը, որոնք անհատը ձեռք է բերում իր աշխատանքում ֆորմալ և ոչ ֆորմալ ձևերով, և որոնք հիմնված են նրա հիմնական որակավորումների ու վերապատրաստման վրա: Մասնագիտական կարիերայում գնալով աճում է ուսումը շարունակելու պաշտոնական պահանջը, և ամբողջ կարիերայի ընթացքում անհրաժեշտ է զարգացնել գիտելիքը, հմտությունները և կարողությունները՝ ժամանակին համընթաց շարժվելու և ապահով, օրինական ու արդյունավետ աշխատելու ունակության համար: Ֆորմալ ՇՄԶ-ն, որը մասնագիտական պահանջ է, վավերացվում և հաստատվում է փաստաթղթերով: Գործատուները ակնկալում են ունենալ անհատի ՇՄԶ-ի պաշտոնական վավերացված արձանագրում, հետևապես այն դառնում է ուսումնական պլանի կարևոր տարր:

Շրջափուլ

1999 թ. ընդունված Բոլոնիայի հռչակագրի նպատակներից մեկը «եր-

կու փուլերի վրա հիմնված մի համակարգի ընդունումն էր, այն է՝ բուհական և հետբուհական»: 2003-ին դոկտորական մակարդակը նույնպես ներառվեց Բոլոնիայի կառուցվածքի մեջ՝ որպես երրորդ փուլ: Այսպիսով, ԵԲԿՏ-ն սահմանել է բարձրագույն կրթության երեք փուլերի հիերարխիա (առաջին փուլ, երկրորդ փուլ և երրորդ փուլ): Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքում բարձրագույն կրթության բոլոր որակավորումները գտնվում են այս երեք փուլերի տիրույթում:

Շրջափուլի (մակարդակ) նկարագրիչներ

Սրանք ընդհանրական սահմանումներ են այս երեք փուլերից յուրաքանչյուրից ակնկալվող վերջնարդյունքների վերաբերյալ: Ընդհանրական փուլի (մակարդակի) նկարագրիչների լավ օրինակ են Դուբլինյան նկարագրիչները, որոնք (ECTS-ի հետ մեկտեղ) հիմք են ծառայել Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի որակավորումների շրջանակի համար:

³⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02005L0036-20140117&from=EN>

³⁵ 2012 թ. դեկտեմբերի 20-ին ոչ պաշտոնական և ոչ ֆորմալ կրթության վավերացման վերաբերյալ ԽՈՐՀՐԴԻ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ (2012/Գ 398/01), Հավելված. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EN:PDF>

³⁶ Mobility Windows: From Concept to Practice/Irina Ferencz, Kristina Hauschildt and Irma Garam (eds.) – Bonn: Lemmens Medien GmbH, 2013 (ACA Papers on International Cooperation in Education), էջ 35. http://www.aca-secretariat.be/fileadmin/aca_docs/images/members/ACA_2013_Mobility_windows.pdf

Ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության ճանաչում

Ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության ճանաչումն այն գործընթացն է, որի միջոցով մի հաստատություն հավաստում է մեկ այլ համատեքստում (ոչ ֆորմալ կամ ինֆորմալ ուսումնառություն) ձեռք բերած ու գնահատված ուսումնառության վերջնարդյունքները (դրանց որոշ մասը կամ բոլորը) որոշակի ծրագրի, դրա բաղադրիչի կամ որակավորման պահանջները բավարարելու համար:

Ոչ ֆորմալ կրթություն

Ոչ ֆորմալ կրթությունն ուսումնառություն է, որը տեղի է ունենում ծրագրավորված գործունեության միջոցով (ուսումնառության նպատակների, ժամանակամիջոցի առումով), որում առկա է որոշակի ուսումնական աջակցություն (օրինակ՝ սովորող-ուսուցիչ փոխհարաբերություններ), այն կարող է ներառել այնպիսի ծրագրեր, որոնք հաղորդում են աշխատանքային հմտություններ, մեծահասակների գրագիտություն և դպրոցական կրթությունն ընդհատած սովորողների համար հիմնական կրթություն: Ոչ ֆորմալ կրթության հա-

ճախ հանդիպող տեսակները ներառում են վերապատրաստում հիմնարկությունում, որի միջոցով հիմնարկությունները թարմացնում և բարելավում են իրենց աշխատողների հմտությունները, ինչպես, օրինակ՝ առցանց ուսուցման վրա հիմնված SCS հմտությունները (օրինակ՝ օգտվելով բաց կրթական ռեսուրսներից), և դասընթացներ, որոնք կազմակերպված են քաղաքացիական հանրության կազմակերպությունների կողմից իրենց անդամների, թիրախային խմբերի կամ լայն հասարակության համար³⁷:

Որակավորում

Որակավորումն իրավասու մարմնի կողմից շնորհված ցանկացած աստիճան, դիպլոմ կամ որևէ վկայական է, որը հաստատում է ճանաչված ուսումնական ծրագրի հաջող ավարտը:

Որակի ապահովում

Որակի ապահովումն ազգային կամ ինստիտուցիոնալ մակարդակներում ընդունված գործընթաց է կամ գործընթացների շարք՝ միտված ապահովելու կրթական ծրագրերի և շնորհվող որակավորումների որակը:

Որակի ապահովումը պետք է երաշխավորի կրթական այնպիսի միջավայր, որում ծրագրերի բովանդակությունը, ուսումնառության հնարավորություններն ու հարմարությունները համապատասխանեն վերջինիս նպատակին: Որակի ապահովմանը հաճախ են անդրադառնում շարունակական բարելավման փուլի համատեքստում (այն է՝ ապահովման և բարելավման գործունեություն):

Որակավորումների ազգային շրջանակ (ՈԱՇ)

Որակավորումների ազգային շրջանակը կոնկրետ մակարդակների վերջնարդյունքների չափորոշիչների վրա հիմնված որակավորումների դասակարգման գործիք է: ՈԱՇ-ի նպատակն է ինտեգրել և համակարգել ազգային որակավորումների ենթահամակարգերը և բարելավել որակավորումների թափանցիկությունը, հասանելիությունը, առաջընթացն ու որակը՝ աշխատաշուկային և քաղաքացիական հանրությանը համապատասխան³⁸:

Որակավորումների ազգային շրջանակները ներառում են կրթական բոլոր որակավորումները կամ բարձրագույն կրթության բոլոր որակավորումները՝ կախված տվյալ երկրի քաղաքականու-

թյունից: Դրանք ցույց են տալիս, թե ի՞նչ է ակնկալվում, որ սովորողներն իմանան, հասկանան և կարողանան անել այս կամ այն որակավորման հիման վրա (ուսումնառության վերջնարդյունքների), ինչպես նաև այն, թե ինչպես են որակավորումները փոխկապակցվում համակարգում, այսինքն՝ ինչպես կարող են սովորողները տեղաշարժվել կրթական համակարգում որակավորումների միջև:

Որակավորումների ազգային շրջանակները մշակվում են իրավասու պետական մարմինների կողմից տվյալ երկրում շահակիցների ընդգրկուն շրջանակի՝ ներառյալ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների, ուսանողների, անձնակազմի ու գործատուների հետ համագործակցելու արդյունքում:

Պրակտիկա

Պրակտիկան հաստատությունից դուրս (օրինակ՝ որևէ աշխատավայրում) փորձառության համար հատկացված պլանավորված ժամանակահատված է, որը, որպես ծրագրի մաս, ուսանողներին օգնում է զարգացնել հատուկ հմտություններ, գիտելիք կամ իմացություն:

³⁷ 2012թ. դեկտեմբերի 20-ին ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության վավերացման վերաբերյալ ԽՈՐՀՐԴԻ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ (2012/Գ 398/01), Հավելված. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EN:PDF>

³⁸ Նույն տեղում:

Պրակտիկայի վկայական

Պրակտիկայի վկայականը ընդունող կազմակերպության/ձեռնարկության կողմից վերապատրաստվողի աշխատանքի տեղավորման ժամանակահատվածի ավարտից հետո ըստ նրա պահանջի տրվող փաստաթուղթ է: Պրակտիկայի վկայականին կարող են կցվել այլ փաստաթղթեր, ինչպես, օրինակ՝ երաշխավորագրերը: Դրա նպատակն է ապահովել թափանցիկություն և վեր հանել պրակտիկայի ընթացքում ուսանողի փորձառության արժեքը:

Սովորող

Սովորողն անհատ է, ով ներգրավված է ուսումնական գործընթացի մեջ (ֆորմալ, ոչ ֆորմալ կամ ինֆորմալ կրթության): Ուսանողները սովորողներ են, ովքեր ներգրավված են ֆորմալ կրթության գործընթացում³⁹:

³⁹ Այն հարցը, թե արդյոք ուսանողների մասին խոսելիս պետք է նրանց դիմել որպես «ուսանողներ», թե՛ «սովորողներ», հանգամանակից քննարկվել է աշխատանքային խմբում և շահակիցների հետ: Արդյունքում խումբը համաձայնվել է, որ բարձրագույն կրթությունը ընթանում է դեպի ավելի ճկուն կազմակերպում, և որ բարձրագույն կրթական համակարգերի մեծ մասը կազմակերպված է հստակ սահմանվող ուսանողական համակարգի համար ֆորմալ ծրագրերի կազմակերպման շուրջ: Քանի որ նախապես ենթադրվում էր Ուղեցույցում գործածել միայն «սովորող» եզրույթը, «ուսանող» եզրույթը գործածվում է համապարփակ ընդգրկելու բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում բոլոր սովորողներին (անկախ այն բանից ուսանում են առկա, թե հեռակա, ներգրավված են հեռավար, լսարանային կամ աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցման վրա, ձգտում են ստանալ որակավորում կամ առանձին կրթական միավորների կամ դասընթացների վերաբերյալ վկայական):

⁴⁰ 2012թ.-ի ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության վավերացման վերաբերյալ ԽՈՐՀՐԴԻ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ (2012/Գ 398/01), Հավելված; <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EN:PDF>

Վավերացում

Վավերացումն իրավասու մարմնի կողմից հաստատման գործընթացն է առ այն, որ անհատը համապատասխան չափորոշի համաձայն, ձեռք է բերել ուսումնառության վերջնարդյունքները: Այն բաղկացած է հետևյալ հստակ փուլերից.

1. հարցազրույցի միջոցով անհատի փորձի ՆՈՒՅՆԱԿԱՆԱՑՈՒՄ,
2. անհատի փորձառությունը տեսանելի դարձնելու ՓԱՍՏԱԳՐՈՒՄ,
3. այդ փորձառությունների պաշտոնական ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ,
4. գնահատման արդյունքների ՀԱՎԱՍՏԱԳՐՈՒՄ, ինչը կարող է հանգեցնել մասնակի կամ ամբողջական որակավորման⁴⁰:

Վիրտուալ շարժունություն

Տրանս-ազգային էլեկտրոնային ուսուցումն ուսանողի մասնակցությունն է

հեռավար ուսուցման դասընթացների, որոնք առաջարկվում են օտարերկրյա բարձրագույն ուսումնական հաստատության կողմից: Վիրտուալ շարժունությունը կարող է օգտակար լինել ֆիզիկական շարժունությունը խթանելու և լրացնելու համար: Վիրտուալ շարժունությունը կարող է կարևոր դեր խաղալ հաստատության միջազգայնացման ռազմավարության հարցում⁴¹:

Ուսանող

Ուսանողը ֆորմալ կրթության ծրագրում ներգրավված սովորողն է:

Ուսանողակենտրոն կրթություն

Ուսանողակենտրոն կրթությունը ուսումնառության մոտեցում է, որը բնութագրվում է դասավանդման նորարարական մեթոդներով, որոնք միտված են խթանել ուսումնառությունը դասախոս-ուսանող հաղորդակցության միջոցով: Այն մեծ կարևորություն է տալիս ուսումնառության գործընթացում ուսանողների դերին՝ նրանց դիտարկելով որպես

իրենց իսկ ուսումնառության ակտիվ մասնակիցներ՝ շեշտադրելով փոխանցելի հմտությունները, ինչպես, օրինակ՝ խնդիրներ լուծելու հմտությունները, քննադատական և տրամաբանական մտածողությունը⁴²:

Ուսումնառության շարժունություն

Սովորաբար ուսումնառության շարժունությունն ինքնըստինքյան ներառում է ֆիզիկական շարժունություն, որի ընթացքում սովորողը/ուսանողը տեղափոխվում է այլ երկրում գտնվող հաստատություն՝ որպես ուսումնական ծրագրի մաս կամ ամբողջություն: Այս տիպի շարժունության մեծ մասը տեղի է ունենում մշակված և կազմակերպված ծրագրերի համատեքստում: Նման շարժունությունից ձեռք բերած կրեդիտները պաշտոնապես ճանաչվում են ուղարկող հաստատության կողմից:

Գոյություն ունի նաև «ազատ տեղաշարժվող ուսանողների» մեծ թվաքանակ, որոնց շարժունությունը անձնական նախաձեռնության արդյունք է:

Ֆիզիկական շարժունությունից բացի, ուսանողները շատ դեպքերում

⁴¹ ՀԱՄՇԱՔԱ (ՀԱՄալսարանական ՇԱրժունության ՔԱրտեզագրում) ծրագիր. <http://www.maunimo.be/index.php/mobility-definitions>

⁴² Ուսանողակենտրոն կրթություն. ուսանողների համար գործիքների փաթեթ, Բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ, Բրյուսել, հոկտեմբեր, 2010, էջ 5. <http://www.esu-online.org/resources/6068/Student-Centred-Learning-Toolkit/>

կարող են մասնակցել վիրտուալ շարժունությանը: Սա նույնպես կարող է իրականացվել կազմակերպված, համատեղ կամ ընդհանուր ուսումնական պլանի սահմաններում, կամ բաց համալսարանների, բաց կրթական ռեսուրսների, ՋԲԱԴ-ների (MOOCs) կամ այլ առցանց նյութերի միջոցով:

Ուսումնառության պայմանագիր

Ուսումնառության պայմանագիրը շարժունության մեջ ներգրավված երեք կողմերի՝ ուսանողի, ուղարկող հաստատության և ընդունող հաստատության կամ կազմակերպության/ձեռնարկության պաշտոնական ուսումնառության պայմանագիրն է, որն ուղղված է խթանելու կրեդիտների շարժունությունն ու ճանաչումը: Պայմանագիրը պետք է ստորագրեն երեք կողմերի ներկայացուցիչները նախքան շարժունության ժամանակահատվածի սկիզբը, այն նպատակ ունի ուսանողին հավաստիացնելու, որ շարժունության ընթացքում իր կողմից հաջողությամբ ձեռք բերած կրեդիտները կճանաչվեն:

Ուսումնառության վերջնարդյունք

Կրթական վերջնարդյունքները սահմանում են, թե սովորողն ի՞նչ գիտի, ի՞նչ է հասկանում կամ ի՞նչ կարող է

անել այս կամ այն ուսումնական գործընթացի ավարտին: Ուսումնառության վերջնարդյունքներին հասնելը պետք է գնահատվի պարզ և թափանցիկ չափանիշների վրա հիմնված ընթացակարգերի միջոցով: Ուսումնառության վերջնարդյունքները սահմանվում են առանձին կրթական բաղադրիչների կամ ամբողջ ծրագրի համար: Դրանք նաև կիրառվում են եվրոպական և ազգային որակավորումների շրջանակներում՝ նկարագրելու համար որակավորման առանձին մակարդակը:

Ուսումնառության ուղի

Ուսումնառության ուղին սովորողի ուսումնական ճանապարհն է, որը նրան թույլ է տալիս աստիճանաբար կառուցել գիտելիքը և ձեռք բերել ցանկալի կարողությունների լրակազմը: Ուսումնառության ուղին կարող է լինել «նախանշված» հաստատության ուղղորդման և կանոնակարգերի միջոցով (ներառյալ նախընթաց կրթության և փորձառության ճանաչումը): Ուսումնառության տարբեր ուղիներ կարող են նաև հանգեցնել միևնույն որակավորման շնորհմանը: Ըստ էության «ուսումնառության ուղի» հասկացությունը շեշտադրում է ուսանողի ցանկալի կրթական նպատակներին հասնելու ընտրությունը:

Փոխանցում (կրեդիտների)

Փոխանցումը որակավորում ստանալու նպատակով մեկ համատեքստում (ծրագիր, հաստատություն) շնորհված կրեդիտների ճանաչումն է մեկ այլ ֆորմալ համատեքստում: Մի ծրագրի շրջանակում ուսանողներին շնորհված կրեդիտները կարող են փոխանցվել հաստատության կողմից, որպեսզի կուտակվեն տվյալ կամ մեկ այլ հաստատության կողմից առաջարկվող ծրագրում: Կրեդիտների փոխանցումը ուսանողների հաջող շարժունության գրավականն է: Հաստատությունները, ֆակուլտետներն ու ամբիոնները կարող են կնքել կրեդիտների ավտոմատ ճանաչում և փոխանցում երաշխավորող պայմանագրեր:

Ֆորմալ կրթություն

Ֆորմալ կրթությունը սովորաբար իրականացվում է կրթական կամ վերապատրաստող

հաստատության կողմից: Այն կառուցվածքավորված է (կրթական նպատակների, ուսումնառության ժամանակահատվածի և աջակցության առումով) և հանգեցնում է որակավորման: Ֆորմալ կրթությունը սովորողի տեսանկյունից նպատակային ուսումնառություն է:

Europass շարժունություն

Europass-ը հինգ փաստաթղթերի փաթեթ է (ինքնակենսագրություն, լեզվական անձնագիր, Europass-ի շարժունության վկայական, դիպլոմի հավելված), որը միտված է եվրոպայում հմտություններն ու որակավորումները դարձնել պարզ և հեշտ հասկանալի: Europass-ի շարժունության փաստաթուղթը, որով արձանագրվում են մեկ այլ եվրոպական երկրում անհատի ձեռք բերած գիտելիքն ու հմտությունները, լրացվում է շարժունության մեջ ներգրավված հաստատությունների (ուղարկող և հյուրընկալող հաստատություն) կողմից:

**ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2
ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐԻ
ՓՈԽԱՐԿՄԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ**

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2⁴³

ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐԻ ՓՈԽԱՐԿՄԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

1. Տարբեր ազգային գնահատման համակարգերին պատկանող երկու խմբերի գնահատականների բաշխման աղյուսակների վրա հիմնված գնահատականների փոխարկման օրինակ՝

Ա խումբ Իտալիայից (անցողիկ գնահատականներ են՝ 18–30՝ գերազանցության դեպքում)

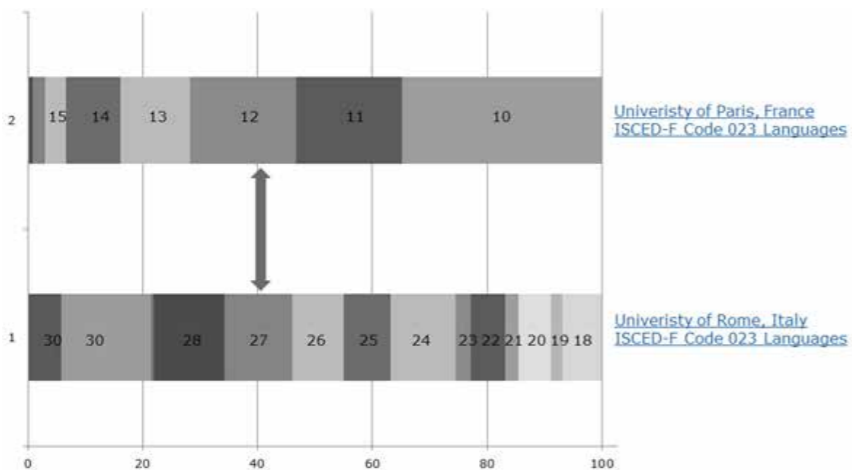
Թիրախային խումբ/ուսումնասիրության առարկան՝ ISCED կոդ, 023 լեզուներ

Բ խումբ Ֆրանսիայից (անցողիկ գնահատականները գտնվում են 10-ից 20 տիրույթում)

Թիրախային խումբ/ուսումնասիրության առարկան՝ ISCED կոդ՝ 023 լեզուներ

*Գնահատականների բաշխումը հղում արվող խմբի ներսում

**Գնահատականը կամ դրանից ցածր ստացող ուսանողների գումարային տոկոսը

⁴³ Խնդրում ենք դիմել ECTS Ուղեցույցին հավելյալ օրինակների համար:

Աղյուսակում՝ University of Paris, France – Փարիզի համալսարան, Ֆրանսիա
 ISCED–F CODE 023 Languages – ԿԴՄՄ–Ֆ կոդ՝ 023 Լեզուներ
 University of Rome, Italy – Հռոմի համալսարան, Իտալիա
 ISCED–F CODE 023 Languages – ԿԴՄՄ–Ֆ կոդ՝ 023 Լեզուներ

Այս դեպքում գնահատականների տոկոսային տիրույթները կարող են համընկնել: Հյուրընկալող հաստատությունը պետք է նախօրոք որոշի՝ արդյոք իրենց համար ընդունելի կլինի համընկնող տիրույթների նվազագույն, միջին, թե՛ առավելագույն համեմատելի գնահատականը: Այդ իսկ պատճառով Հռոմի համալսարանը նախօրոք որոշում է կայացրել, որ նրանք օգտագործելու են նվազագույնը կամ միջինը, և ուսանողի գնահատականը կլինի 27: Առավելագույնն օգտագործելու դեպքում ուսանողի գնահատականը կկազմի 28:

2. Տարբեր ազգային գնահատման համակարգերին պատկանող երկու խմբերի գնահատականների բաշխման աղյուսակների վրա հիմնված գնահատականների փոխարկման օրինակ՝

Կիրառական գիտությունների Ֆորարլբերգ համալսարան Ավստրիայում

(անցողիկ գնահատականները գտնվում են 1-ից 4 տիրույթում)

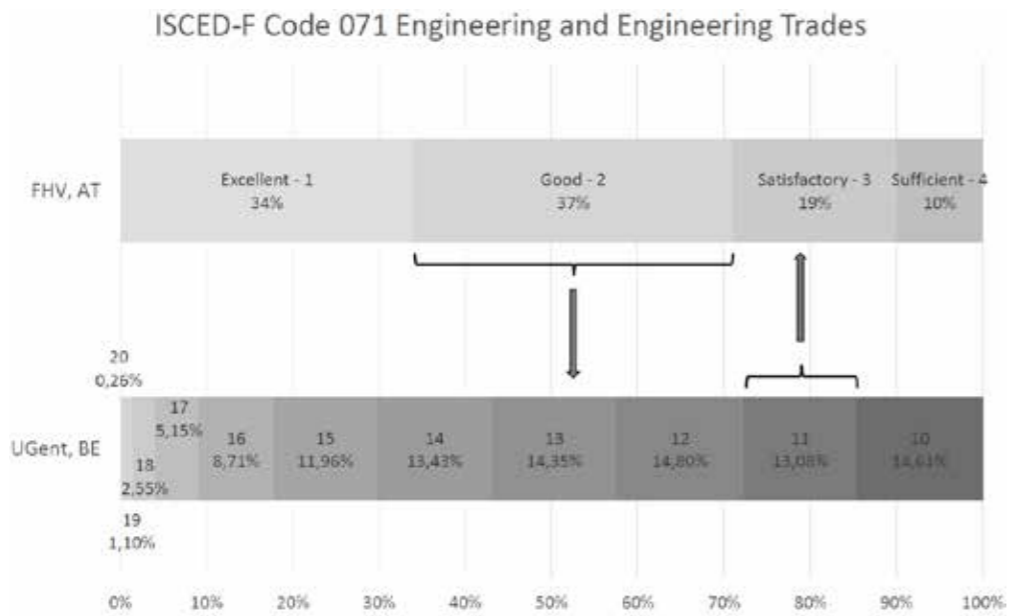
Թիրախային խումբ/ուսումնասիրության դաշտ՝ ISCED կոդ՝ 071 Ճարտարագիտություն և ճարտարագիտական պայմանագրեր

Գենտի համալսարան Բելգիայում

(անցողիկ գնահատականները գտնվում են 10-ից 20 տիրույթում)

Թիրախային խումբ/ուսումնասիրության դաշտ՝ ISCED կոդ՝ 071 Ճարտարագիտություն և ճարտարագիտական պայմանագրեր

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3 ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՓԱՆԿ

Աղյուսակում՝ *ISCED-F Code 071 Engineering and Engineering Trades – ԿԴՄՍ-Ֆ կողմից 071 ճարտարագիտություն և ճարտարագիտական պայմանագրեր*
 FHV, AT – Կիրառական գիտությունների Ֆորարլբերգ համալսարան,
 Ավստրիա UGent, BE – Գենտի համալսարան, Բելգիա
 Excellent – գերազանց, Good – լավ,
 Satisfactory – գոհացուցիչ, Sufficient – բավարար

Այս օրինակում Ավստրիայի հաստատության 2 (լավ) գնահատականը Բելգիայի հաստատությունում կփոխարկվի 13 գնահատականի: Իսկ Բելգիայի հաստատության 11-ը Ավստրիայում կփոխարկվի 3-ի (գոհացուցիչ): Այս դեպքում երկու հաստատություններն էլ որոշել են համընկնող տոկոսային տիրույթի դեպքում գործածել միջինը:

Բոլոնիայի գործընթացի վերաբերյալ այլ փաստաթղթեր

Բոլոնիայի շրջանակ ու հավաստագրում (2008), http://www.ehea.info/Uploads/QF/Bologna_Framework_and_Certification_revised_29_02_08.pdf

Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի որակի ապահովման եվրոպական չափանիշներ և ուղենիշներ (<https://revisionesg.files.wordpress.com/2014/10/esg-draft-endorsed-by-bfug.pdf>)

Համատեղ ծրագրերի որակի ապահովման եվրոպական սկզբունքը. Բոլոնիայի գործադիր խմբի կողմից երաշխավորված նախագծային առաջարկ, որը պետք է ընդունվի Երևանում 2015 թ. մայիսին կայանալիք նախարարական համաժողովում https://eqar.eu/fileadmin/documents/bologna/02_European_Approach_QA_of_Joint_Programmes_v8_5_endorsedByBFUG.pdf

Եվրոպական միության պաշտոնական փաստաթղթեր

2012 թ. դեկտեմբերի 20-ին ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության վավերացման վերաբերյալ Խորհրդի երաշխավորությունը (2012/Գ 398/01) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EN:PDF>

Հանձնաժողովի հաղորդակցություն COM(2001) 678 վերջնական՝ Հարատև կրթության եվրոպական տարածքն իրականություն դարձնելու վերաբերյալ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0678:FIN:EN:PDF>

2008 թ. ապրիլի 23-ին շարունակական կրթության համար որակավորումների եվրոպական շրջանակի ստեղծմանն ուղղված Եվրոպական խորհրդարանի և Խորհրդի երաշխավորությունը [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506(01)&from=EN).

Էրազմուս+ -ի կրթության, վերապատրաստման, երիտասարդների և սպորտի միության հիմնադրմանն ուղղված 2013 թ. դեկտեմբերի Եվրոպական խորհրդարանի և Խորհրդի երաշխավորություն (ԵՄ) No 1288/2013 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0050:0073:EN:PDF>)

Կայքեր և հրատարակություններ

ECVET՝ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_en.htm

Ավելի լավ ճանաչեք ECVET-ը. հարցեր և պատասխաններ, Բրյուսել, 2011. <http://www.ecvet-team.eu/en/system/files/documents/14/questions-answers-about-ecvet-21/04/2010.pdf>
ENIC-NARIC ցանց՝ <http://www.enic-naric.net/>

Բարձրագույն կրթության ոլորտում նախկին ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ ուսումնառության ճանաչում, Euridyce, 2012. <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/focus-on/152.pdf>
EUA հոդվածներ MOOC-երի վերաբերյալ. http://www.eua.be/Libraries/Publication/MOOCs_Update_January_2014.sflb.ashx

Bergan, S. (2007): Qualifications – Introduction to a Concept (Council of Europe higher education series No.6)

Bergan, S; Rauhvargers, A. (eds.) (2005): Standards for recognition: the Lisbon recognition convention and its subsidiary texts (Council of Europe higher education series No. 3)

Biggs, J. (2003): Aligning teaching for constructing learning; <https://www.heacademy.ac.uk/aligning-teaching-constructing-learning>

Bingham (1999): Guide to Developing Learning Outcomes, Cedefop (2009) European guidelines for Validating Non-formal and Informal learning; Luxembourg; http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4054_en.pdf

Cedefop (2011): Using learning outcomes: European Qualifications Framework Series: Note 4; http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/Using_learning_outcomes.pdf

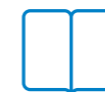
Colucci, E.; Davies, H.; Korhonen, J.; Gaebel, M. (2012): Mobility: Closing the gap between policy and practice; European University Association, Brussels; http://www.maunimo.be/images/Oslo/eua%20maunimo_web.pdf

Ferencz, I.; Hauschildt, K.; Garam, I. (eds.) (2013): Mobility Windows: From Concept to Practice, Bonn: Lemmens Medien GmbH (ACA Papers on International Cooperation in Education); http://www.aca-secretariat.be/fileadmin/aca_docs/images/members/ACA_2013_Mobility_windows.pdf

Hunt, E. S.; Bergan, S. (eds.) (2010): Developing attitudes to recognition. Substantial differences in an age of globalization (Strasbourg: Council of Europe Publishing. Council of Europe Higher Education Series No 13)

Lokhoff, J. et al (2010): A Guide to Formulating Degree Programme Profiles: Bilbao, Groningen, The Hague <http://core-project.eu/documents/Tuning%20G%20Formulating%20Degree%20PR4.pdf>

Vlăsceanu L., et al. (2004): Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions, Papers on Higher Education, UNESCO-CEPES.

Ծրագրերի արդյունքներ

CoRe stands for Competences in Education and Recognition <http://www.core-project.eu/>

EGRACONS – European Grade Conversion System Project, co-funded by the EU Lifelong Learning Programme. <http://egracons.eu/>

EAR Manual – A European Area of Recognition project. <http://www.eurorecognition.eu/emanual/>

EMQT project (Erasmus Mobility Quality Tools), co-funded by the EU Lifelong Learning Programme. http://www.che-consult.de/cms/?getObject=397&PK_Projekt=1022&strAction=show&getLang=de

Եվրոպական ճանաչման ձեռնարկ բուհերի համար
<http://eurorecognition.eu/Manual/EAR%20HEI.pdf>

Joint Degrees from A to Z project, co-funded by the Erasmus Mundus Programme,
<http://www.nuffic.nl/en/expertise/jdaz>

MAUNIMO (Mapping UNiversity MObility) project `
<http://www.maunimo.be/index.php>

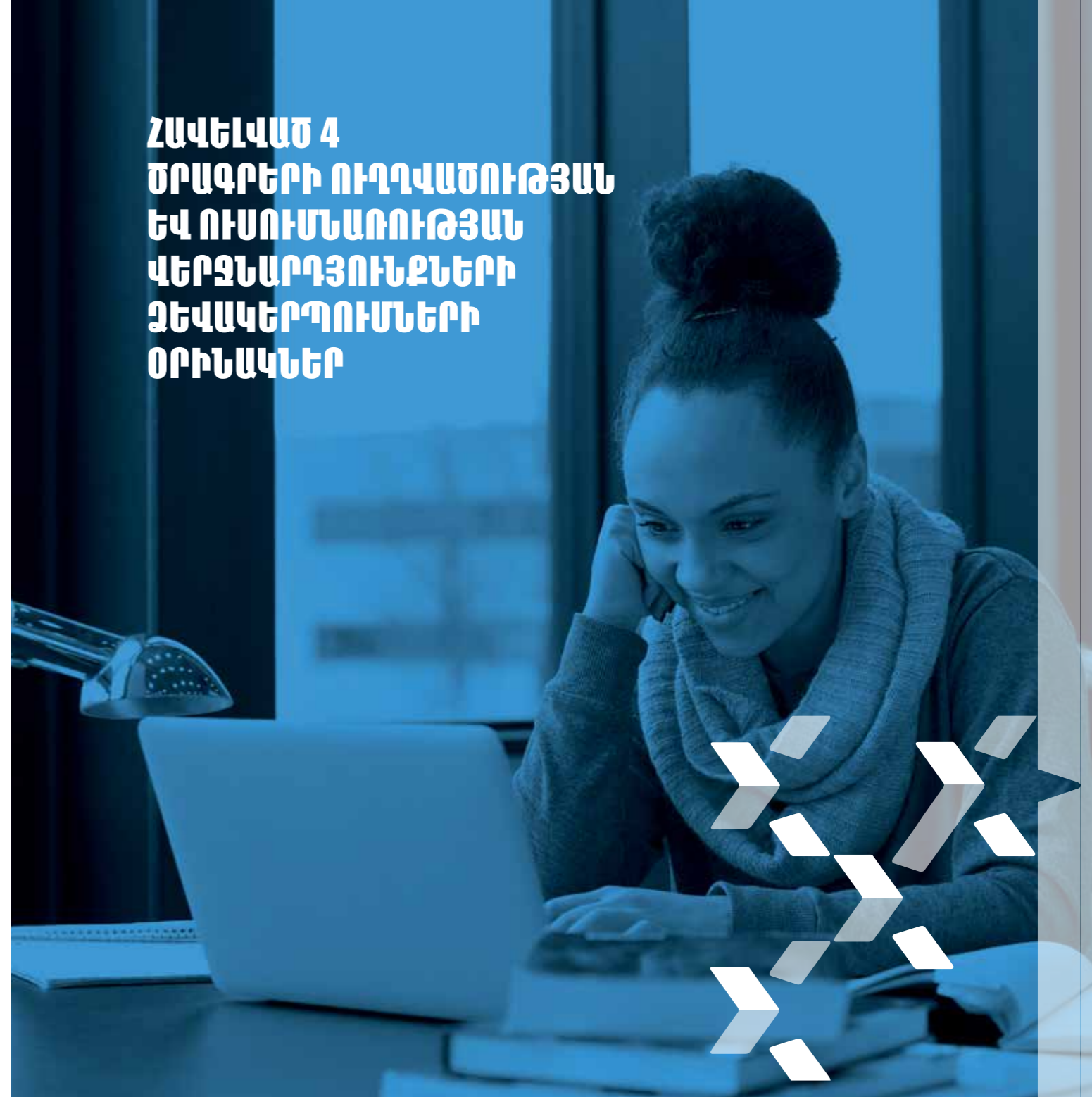
Բարձրագույն կրթության հավատարմագրման (ԲԿՀ) եվրոպական կոնսորցիումի համատեղ ծրագրերի պորտալ, որը համաֆինանսավորվել է ԵՄ-Էրազմուս Մունդուս ծրագրի կողմից. http://ecahe.eu/w/index.php/Portal:Joint_programmes

Ինտեգրացված տրանս-ազգային շարժունություն պարունակող կրթական աստիճան շնորհող ծրագրերի մշակման գործնական ուղեցույց – MOCCA project (արտասահմանում ինտեգրացված շարժունություն պարունակող հիմնական ուսումնական պլանի մոդել), որը համաֆինանսավորվել է ԵՄ «Սոկրատես» ծրագրի կողմից

Ուսանողակենտրոն կրթություն (2010): Ուսանողների, անձնակազմի և բուհերի համար գործիքների փաթեթ, Բրյուսել, Եվրոպական ուսանողների միության ծրագիր, որը համաֆինանսավորվել է ԵՄ Հարատև ուսումնառության ծրագրի կողմից.
<http://www.esu-online.org/resources/6068/Student-Centred-Learning-Toolkit/>

TUNNING Academy. <http://tuningacademy.org/>

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4 ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՈՒՂՂՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԳՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄՆԵՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՈՒՂՂՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄՆԵՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

Ստորև բերված օրինակները ցույց են տալիս ծրագրի ուղղվածությունը և/կամ դասընթացի առանձին միավորների նկարագրման եղանակներ: Դրանք լավագույն փորձի օրինակներ են և պարտադիր չէ դրանց հետևել: Օրինակները հիմնված են ECTS Ուղեցույցի առաջարկությունների և երաշխավորությունների վրա:

Օրինակ 1

ՕՐԻՆԱԿ 1. Համակարգչային ծրագրավորման առաջին շրջափուլի կրթական աստիճանի ծրագրի նկարագիր և «Ֆիզիկա I» դասընթացի միավորի ուսումնառության վերջնարդյունքներ

Կրթական աստիճանի ծրագրի ուղղվածությունը

Համակարգչային ծրագրավորման բակալավրի ծրագիրը մշակված է պատրաստելու համար ուսանողներ, ովքեր հիմնարար գիտելիքներ կունենան ճարտարագիտության տարբեր ոլորտներում և համակարգչային գիտություններում: Դասընթացների նպատակն է մասնակիցներին ապահովել համակարգչային համակարգերի և համացանցերի, ծրագրերի կիրառման, արդյունաբերական ավտոմատացման և կառավարման տեղեկատվական համակարգերի, համալիր մշակման և վերահսկման համակարգերի մշակման, ներդրման և պահպանման անհրաժեշտ հմտություններով: Համակարգչային ճարտարագիտության աստիճանի շրջանավարտը հիմնականում ճարտարագետ է, ինչպես նաև SS ոլորտի մասնագետ:

Ուսումնառության հիմնական վերջնարդյունքները

Համակարգչային ծրագրավորման առաջին շրջափուլի կրթական աստիճանի ծրագրի շրջանավարտները կկարողանան մշակել, ներդնել ու պահպանել համակարգչային համակարգեր ու համացանցեր, ծրագրային, արդյունաբերական ավտոմատացման և կառավարման տեղեկատվական համակարգեր, համալիր մշակման և վերահսկման համակարգեր:

Օրինակ 1

Շրջանավարտների մասնագիտական ուղղվածություն/ները

Այս աստիճանի շրջանավարտները որակավորված են աշխատելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հիմնարկներում, որոնք մասնագիտացած են համակարգչային տեխնիկայի ու ծրագրային ապահովման արտադրության մեջ և արդյունաբերական ավտոմատացման ոլորտներում, ինչպես նաև բոլոր կարգի ձեռնարկություններում, որոնք ներքին արտադրության և կառավարման գործընթացների համար կիրառում են տեղեկատվական համակարգեր և համակարգչային ցանցեր: Նրանք նույնպես կարող են աշխատել որպես անկախ փորձագետներ կամ պայմանագրային անկախ կապալառուներ՝ հիմնականում ծրագրերի թվային կառավարման համակարգերի մշակման համար: Ընդ որում՝ սույն ծրագիրն ուսանողներին համակարգչային ճարտարագիտության և ավտոմատացման ոլորտում կտա ակադեմիական առաջընթացի հնարավորություն:

Առանձին դասընթացի միավոր՝ Ֆիզիկա I Ուսումնառության վերջնարդյունքներ

Դասընթացը հաջողությամբ ավարտած ուսանողը կյուրացնի ֆիզիկայի հիմնարար հասկացությունները թե՛ նյութաբանական մեխանիկայում, թե՛ դասական էլեկտրամագնիսականության տեսության մեջ կիրառելու հմտություններ: Նա ունակ կլինի հիմնարար գիտելիքներ ցուցադրել պահպանման օրենքների և Մաքսվելի հավասարումների վերաբերյալ, որոնց կիրառումը նրան թույլ կտա լուծել մեխանիկական համակարգերում դինամիկայի և էլեկտրամագնիսականության վերաբերյալ խնդիրներ:

Գնահատման մեթոդներ և չափանիշներ

- Վերջնական գրավոր քննություն,
- վերջնական բանավոր քննություն:

Գրավոր քննությունը համարվում է վերջնական բանավոր քննությանը մասնակցելու թույլտվության նախաշեմ: Քննությունն անցնելու համար պահանջվում է հավաքել հնարավոր 30 միավորից 15-ը: Վերջնական գնահատականի մեջ բանավոր քննության կշիռը մոտավորապես 70% է, եթե հաղթահարված է գրավոր քննության շեմը:

Գնահատման չափանիշներ

Ուսանողը կգնահատվի դասընթացի հիմնական հասկացություններն ըմբռնելու և դրանք որոշակի դեպքերում կիրառելու իր ցուցաբերած ունակության հիման վրա: Գրավոր քննության ժամանակ (3 ժամ, 2 խնդիր) ուսանողը պետք է ցուցաբերի ֆիզիկայի հիմնական հասկացությունները տեղակայելու՝ մեկ խնդրին տրվող երեք հարցերից ճիշտ պատասխանը գտնելու իր ունակությունը: Բանավոր քննության ժամանակ (1/2 ժամ) ուսանողը պետք է ցույց տա դասընթացում քննարկված ֆիզիկայի ամենակարևոր օրենքները գործադրելու և քննադատական իրազեկվածությամբ դրանք կիրառելու ունակությունը:

ՕՐԻՆԱԿ II. Պատմության առաջին շրջափուլի կրթական աստիճանի ծրագրի նկարագիր և «Ժամանակակից պատմություն» դասընթացի միավորի ուսումնառության վերջնարդյունքներ

Կրթական աստիճանի ծրագրի ուղղվածությունը

Պատմության կրթական աստիճանի ծրագրի նպատակն է ուսանողին պատրաստել պատմաբանական հետազոտության՝ շնորհիվ պատմագրական թեմաների և բանավեճերի վերաբերյալ հիմնարար գիտելիքների և աղբյուրների մշակման ու մեկնաբանման մեթոդաբանության ձեռք բերման, ինչպես նաև պատմագրական երկխոսության համար պարզ ու ճշգրիտ լեզվի կիրառման: Ուսումնական փորձառությունը ձեռք է բերվում դասախոսությունների, գործնական և լաբորատոր աշխատանքների արդյունքում: Նշված գործունեության հետ մեկտեղ ուսանողները կարող են մասնակցել գիտաժողովներին, սեմինարներին և հանդիպումներին՝ ազգային և միջազգային մակարդակում ծավալվող գիտական քննարկումներին: Այս կրթական ծրագիրն ունի չորս ուղղվածություն՝ հնագույն պատմություն, միջնադարի պատմություն, ժամանակակից պատմություն և մեր օրերի պատմություն:

Ուսումնառության հիմնական վերջնարդյունքները

Պատմության առաջին շրջափուլի կրթական աստիճանի ծրագրի շրջանավարտները կկարողանան ցուցաբերել քննադատական ըմբռնողականություն «Ներկայի հարաբերակցությունը անցյալին» թեմայի շուրջ, պատմական հետազոտության հիմնական ձևերի վերաբերյալ գիտելիքներ և դրանք կիրառելու ունակություն, կարևոր

Օրինակ 2

գիտական գրականությունը, գրականության ցանկն ու պատմագրական խնդիրներին վերաբերող ռեսուրսները կանխորոշելու ունակություն, ստացված հետազոտական արդյունքները տարբեր ուղիներով հաղորդելու ունակություն՝ համաձայն թիրախային լսարանի, այլ հասարակական և հումանիտար գիտությունների, ինչպես նաև պատմության հիմնական գործիքաշարի վերաբերյալ գիտելիքներ և դրանք կիրառելու ունակություն, մարդկային պատմության հիմնական գծերի կայուն գիտելիք, որևէ լայն պատմական ժամանակաշրջանի ավելի մասնագիտացված գիտելիք (հնագույն, միջնադարյան, ժամանակակից/մեր օրերի), իտալերենից բացի՝ առնվազն որևէ մեկ այլ ԵՄ լեզվով հաղորդակցվելու ունակություն, հաղորդակցվելու, պատմագրական տեքստերի և տվյալների ձեռք բերման և մշակման համար անհրաժեշտ հիմնական SCS ունակություն:

Շրջանավարտների մասնագիտական ուղղվածություն/ները

Պատմության ոլորտում առաջին շրջափուլի կրթական աստիճանի որակավորման կրողները (Laurea) կարող են հանրային և մասնավոր կազմակերպություններում տարաբնույթ գործունեություն ծավալել պատմական հետազոտությունը համակարգելու, մշակութային ժառանգությունը պահպանելու և գնահատելու ոլորտներում՝ հատկապես արխիվներին, գրադարաններին և նյութական մշակույթին առնչվող, հրապարակումներ ունենալ և աշխատել որպես լրագրող, ինչպես նաև այլ տարբեր համատեքստերում, որոնցում պատմական մշակույթն ու դրա մասսայականացումն օգտակար են՝ ներառյալ հանրային կառավարումն ու միջազգային մշակութային հարաբերությունները: Շրջանավարտները կարող են գրանցվել պատմության և գրականության ոլորտում ուսուցիչներ պատրաստող ծրագրերում, նրանք կարող են մասնակցել քաղաքացիության ոլորտում հայտարարվող աշխատատեղերի մրցույթներին, որոնք կապված են դասավանդման, արխիվների կառավարման, գրադարանների և թանգարանների, խորհրդարանական փաստաթղթերի ու տեղեկատվական ծառայությունների և դիվանագիտական կարիերայի հետ:

**Առանձին դասընթացի միավոր՝ Ժամանակակից պատմություն
Ուսումնառության վերջնարդյունքներ**

Այս դասընթացը հաջողությամբ ավարտող ուսանողը կկարողանա կայուն գիտելիքներ ցուցաբերել եվրոպական և համաշխարհային պատմության հիմնական գործընթացների և իրադարձությունների վերաբերյալ՝ աշխարհագրական ուսումնասիրություններից սկսած մինչև նապոլեոնական ժամանակաշրջանը:

Բացի այդ, նա ունակ կլինի դրսևորել միջերկրական և ատլանտյան համատեքստում իսպանական կայսրության վերաբերյալ ժամանակակից և հատուկ գիտելիքներ, ինչպես նաև դրան հարող պատմագրական խնդիրների շուրջ, և ունակ կլինի կարդալ ու վերլուծել այդ ժամանակաշրջանի տեքստեր ու փաստաթղթեր:

**Գնահատման մեթոդներ և չափանիշներ
Գնահատման մեթոդներ**

- Վերջնական բանավոր քննություն,
- պարբերական գրավոր թեստեր:

Ուսանողները, որոնք կհաճախեն դասախոսություններին ու կմասնակցեն փաստաթղթերի քննարկումներին ու վերլուծություններին, կհանձնեն պարբերական գրավոր քննություններ, որոնք սովորաբար ներառում են դասընթացի նյութի վերաբերյալ հարցերին գրավոր պատասխաններ էսսեի ձևով, որոնք կգնահատվեն և հաշվի կառնվեն վերջնական բանավոր քննության ժամանակ: Ովքեր հնարավորություն չեն ունեցել մասնակցելու դասընթացին, կգնահատվեն վերջնական քննության հիման վրա:

Գնահատման չափանիշներ

Պարբերական գրավոր քննություններին տրամադրվող ժամանակն ու ձևը նրանց համար, ովքեր հաճախել են դասընթացին, քննարկվում են ուսանողների հետ դասախոսությունների ընթացքում: Վերջնական բանավոր քննության նպատակն է համոզվել, որ ուսանողն ունակ է ցուցաբերել դասընթացի նյութի վերաբերյալ գիտելիք և քննադատորեն ու պատշաճ բառապաշարով ներկայացնել ընտրված մենագրություն/ները:

ՕՐԻՆԱԿ III. Մարկետինգային վերլուծություն. երկրորդ շրջափուլի կրթական աստիճանի ծրագրի (առաջավոր մագիստրոս) ուսումնառության վերջնարդյունքների նկարագիր

Ուսումնառության վերջնարդյունք 1. Մարկետինգային վերլուծության կարողություն

ՈՒՎ 1.1. Չարգացնել բարդ մարկետինգային որոշումների մոդելներ՝ հիմնված հաճախորդների հետ հարաբերությունների կառավարման տեսությունների վրա

ՈՒՎ 1.2. Մարկետինգային որոշումների ինտեգրումն իրական իրադրություններում

ՈՒՎ 1.3. Ինքնուրույն և քննադատորեն վերլուծել բիզնեսին հարող խնդիրները՝ օգտագործելով տվյալներ և տեղեկատվություն

ՈՒՎ 1.4. Ստեղծագործական մոտեցում տվյալների մշակման մեթոդներին՝ բիզնեսին առնչվող հարցերում

ՈՒՎ 1.5. Բիզնեսի հետ կապված խնդիրների լուծման համար շուկայական հետազոտությունների առաջատար մեթոդների ստեղծագործական օգտագործում

Ուսումնառության վերջնարդյունք 2. Գիտահետազոտական կարողություն

ՈՒՎ 2.1. Ընտրել և հավաստել բարդ մարկետինգային խնդիրները մոդելավորելու համար տվյալների կուտակման ու վիճակագրական մեթոդներ

ՈՒՎ 2.2. Ձևակերպել բարդ մարկետինգային խնդիրները՝ որպես հետազոտական հարցադրում

ՈՒՎ 2.3. Կիրառել բարդ մարկետինգային խնդիրների շուրջ միջազգային, գրախոսվող ամսագրերում ներառված գրականության ուսումնասիրություն

ՈՒՎ 2.4. Համադրել սեփական հետազոտության արդյունքները մարկետինգի վերաբերյալ գիտական գրականության հետ

ՈՒՎ 2.5. Ներազդել բարդ տվյալների համակարգերին

Ուսումնառության վերջնարդյունք 3. Մտավոր կարողություն

ՈՒՎ 3.1. Ծրագրավորման տարբեր լեզուներին և ծրագրային գործիքներին տիրապետել որպես բարդ մարկետինգային որոշումների մոդելների կառուցման միջոց

ՈՒՎ 3.2. Սեփական մեթոդաբանական կարողություններն ինտերակտիվ ձևով շարունակաբար ընդլայնել

ՈՒՎ 3.3. Բարդ մարկետինգային խնդիրներին սեփական ճիշտ լուծումներ տալ

ՈՒՎ 3.4. Տարբեր շահառու կողմերի համեմատելի տեսակետները մեկ մարկետինգային լուծման մեջ ինտեգրել

Ուսումնառության վերջնարդյունք 4. Համագործակցելու և հաղորդակցվելու կարողություն

- ՈՒՎ 4.1.** Սեփական մարկետինգային հետազոտության համապատասխան արդյունքները գիտականորեն ճշգրիտ կերպով զեկուցել
- ՈՒՎ 4.2.** Փորձառության տարբեր մակարդակներով միջազգային և միջդիսցիպլինար թիմում իրական բիզնես ծրագիր գործադրել
- ՈՒՎ 4.3.** Բարդ մարկետինգային խնդիրների և դրանց լուծումների շուրջ մասնագիտորեն շարադրված զեկույց պատրաստել
- ՈՒՎ 4.4.** Բարդ մարկետինգային խնդիրների և դրանց լուծումների վերաբերյալ բանավոր մասնագիտական զեկուցում ներկայացնել
- ՈՒՎ 4.5.** Մարկետինգային լուծումներն արհեստավարժ մասնագետներին և ոչ մասնագետներին հաղորդել անգլերեն
- ՈՒՎ 4.6.** Իրական բիզնես ծրագրում կարևոր անձնական ներդրում ունենալ

Ուսումնառության վերջնարդյունք 5. Հասարակական կարողություն

- ՈՒՎ 5.1.** Տվյալների հավաքագրման մեջ նոր զարգացումների հետևանքներն ինտեգրելը
- ՈՒՎ 5.2.** Որոշումների մոդելները սահմանափակումներին և բիզնես նպատակներին հարմարեցնելը

ՕՐԻՆԱԿ IV. Բիզնեսի կառավարում – առաջին շրջափուլի կրթական աստիճանի ծրագրի նկարագիր

Ծրագրի անվանում՝

Բիզնեսի կառավարում

Ծրագրի մակարդակ՝

Մասնագիտական բակալավրի կրթական աստիճան շնորհող ծրագիր

Շնորհվող որակավորում՝

Ձեռնարկության և հիմնարկի մենեջեր

Որակավորման մակարդակ

Ծրագիրը հաջողությամբ ավարտելուն պես շրջանավարտը ստանում է մասնագիտական բակալավրի դիպլոմ և «ձեռնարկության ու հիմնարկի մենեջերի» որակավորում, որը համապատասխանում է 5-րդ մասնագիտական մակարդակին, ինչն էլ համապատասխանում է Լատվիայի որակավորումների շրջանակի (ԼՈՇ) 6-րդ մակարդակին և Որակավորումների եվրոպական շրջանակի 6-րդ մակարդակին:

Ընդունելության հատուկ պահանջներ

Գրանցումը, այսինքն՝ ուսումնական ծրագրում ընդգրկումը կազմակերպվում է հաստատության գրանցման կանոնների համաձայն, որոնք երաշխավորվել են Սենատի կողմից յուրաքանչյուր ուսումնական տարվա համար:

Նախկին կրթության ճանաչմանն ուղղված հատուկ միջոցառումներ

Ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության ճանաչման համար գոյություն ունի իրավական շրջանակ, որը կիրառվում է հարատև ուսումնառության խթանման և իրականացման համար: 2012 թ. հունվարի 10-ին Նախարարների խորհուրդը թողարկեց «Նախկին կրթության կամ մասնագիտական փորձառության ուսումնառության վերջնարդյունքների ճանաչմանն ուղղված ընթացակարգի կանոններ», թիվ 36: Այս ընթացակարգային փաստաթղթերը զարգացվեցին հաստատության կողմից և երաշխավորվեցին Սենատի կողմից: Մշակվեցին հարատև ուսումնառության գործունեություններ այն հեշտացնելու համար: Ծրագրերը մշակվել են ուսումնառության վերջնարդյունքներով,

որոնք ապահովում են թափանցիկություն և համադրելիություն: ECTS-ն կիրառվում է հարատև ուսումնառության համար: Ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության ճանաչման համար ընդհանուր միջոցառումները բացատրված են նախկին կրթության կամ մասնագիտական փորձառության ուսումնառության վերջնարդյունքների ճանաչմանն ուղղված ընթացակարգի կանոններում, որոնք հաստատվել են Սենատի կողմից 2012 թ.: Փաստաթուղթը բացատրում է գործընթացը, չափորոշիչները և ճանաչումը:

Որակավորման պահանջներ ու կանոնակարգեր

Մասնագիտական բակալավրի կրթական աստիճան ու որակավորում ստանալու համար ուսանողը պետք է բավարարի ծրագրի հետևյալ պահանջները.

- ձեռք բերել ընդհանուր և դասընթացին հատուկ ուսումնառության վերջնարդյունքներ.
- ձեռք բերել կամընտրական դասընթացի ուսումնառության վերջնարդյունքներ.
- անցնել պրակտիկա որևէ հիմնարկությունում.
- պատրաստել ու պաշտպանել դիպլոմային աշխատանքը:

Ծրագրի ուղղվածություն

Ծրագրի նպատակն է տրամադրել գիտելիք, հմտություններ և ունակություններ ձեռք բերելու հնարավորություն, պատրաստել իրազեկված մենեջերներ, ովքեր սոցիալ-տնտեսական փոփոխվող պայմաններում ունակ են ազգային տնտեսության մեջ գործադրել իրենց գիտելիքը՝ կառավարելով գործընթացները և լուծելով խնդիրները, ինչպես նաև որոշումներ կայացնել առնչվող ոլորտներում: Շնորհիվ որակավորումը հավաստում է, որ շրջանավարտները ձեռք են բերել ձեռնարկատիրական կատարողականության հիմնական սկզբունքները սահմանելու և ձևակերպելու հմտություններ, աշխատանքը պլանավորելու և ղեկավարելու հմտություններ՝ համաձայն ձեռնարկության կողմից սահմանված նպատակների, ինչպես նաև աշխատել մարդկանց հետ, պատրաստ են հարմարվել կառավարման ոլորտում արագ զարգացող բիզնես միջավայրի տարբեր փոփոխություններին՝ համաձայն «ձեռնարկություն ու հիմնարկի մենեջեր» մասնագիտության մասնագիտական ստանդարտի

5-րդ կարգի մասնագիտական որակավորման մակարդակի, որը համապատասխանում է Լատվիայի որակավորումների շրջանակի (ԼՈՇ) 6-րդ մակարդակին և Որակավորումների եվրոպական շրջանակի 6-րդ մակարդակին: Ուսանողները սովորում են փորձառու և արհեստավարժ ակադեմիական անձնակազմի ուղղորդման ներքո և ձեռք բերում 240 ECTS (160 լատվիական կրեդիտ): Ուսանողները սովորում են միջազգային ուսուցման միջավայրում: Ուսանողներն իրավասու են սովորելու «Էրազմուս+» ուսանողների փոխանակման ծրագրի շրջանակներում: Նրանք նույնպես իրավունք ունեն սովորելու գործընկեր համալսարանների միջազգային ակադեմիական անձնակազմի հետ: Պրակտիկա կազմակերպելն ու կառավարելը ծրագրի մասն են: Պրակտիկայի առաջադրանքները հստակ ձևակերպված են, ցուցումները և ուղենիշները հանրությանը հասանելի են առցանց:

Ուսումնառության հիմնական վերջնարդյունքներ

Ծրագրում սահմանված են ուսումնառության հետևյալ վերջնարդյունքները.

1. Տնտեսական զարգացման օրինաչափությունները, ազգային տնտեսության գործընթացներն ընկալելու և դրանք բացատրելու ունակություն, մասնակցություն բովանդակային քննարկումներին ու, ըստ փոփոխվող հանգամանքների, որոշումներ կայացնելու ունակություն:
2. Ձեռներեցության կառավարման մեջ ձեռք բերված գիտելիքները ըստ սահմանված օպերատիվ և ռազմավարական նպատակների կիրառելու ունակություն, իրականացման գործընթացին հետևելու, օպերատիվ և ռազմավարական գործունեության օպտիմալացման համար որոշումներ կայացնելու և ճշգրտումներ անելու ունակություն:
3. Մասնագիտական գործունեություն ծավալելու, տեղեկատվություն ու խնդիրները ձևակերպելու և վերլուծելու, ինչպես նաև իրենց մասնագիտության մեջ, գիտական մոտեցում օգտագործելով, լուծումներ գտնելու ունակություն:
4. Բարոյագիտորեն գործելու ունակություն և միջավայրի ու հասարակության վրա մասնագիտական ներգործման համար պատասխանատվության ըմբռնում:
5. Պատասխանատվություն ստանձնելու ունակություն, թիմում աշխատելու, պատվիրակելու և պարտականությունները համակարգելու ունակություն, պլանավորելու և իրենց աշխատանքն արդյունավետ կազմակերպելու, ինչպես նաև կոնֆլիկտային իրավիճակները հարթելու ունակություն:

Շրջանավարտների մասնագիտական ուղղվածություններ և օրինակներ

Շրջանավարտներն աշխատում են հիմնարկներում կամ հաստատություններում՝ թե՛ պետական, թե՛ մասնավոր, նրանք աշխատում են փոքր/միջին չափի հիմնարկներում որպես մենեջերներ/վարչության պետեր:

Հետագա ուսման հնարավորություն

Մասնագիտական բակալավրի կրթական աստիճանի ծրագրի շրջանավարտներն իրավասու են դիմելու մագիստրոսի կրթական աստիճանի ծրագրերին հետագա ուսուցման նպատակով:

Առանձին դասընթացային միավոր. Համաշխարհային շուկաներում սպառողների վարքագիծ

Ուսումնառության վերջնարդյունքներ՝

- ուսանողն ունակ է բացատրելու և կիրառելու սպառողների վարքագծին վերաբերող հիմնական եզրույթները, սահմանումները և հասկացությունները,
- ուսանողը կարող է վերլուծել սպառողների վարքագծի միտումները և կիրառել դրանք սպառողների այս կամ այն շուկայում,
- ուսանողն ունակ է նկարագրելու այն գործոնները, որոնք ազդում են որևէ արտադրանք գնելու՝ սպառողի կայացրած որոշման վրա,
- ուսանողն ունակ է գնահատելու տարբեր գովազդային պատանների և այլ գովազդային գործունեության արդյունավետությունը, ինչպես նաև դրանց ներգործությունը սպառողների վարքագծի վրա:

ՕՐԻՆԱԿ V. «Քիմիայում խորացված սպեկտրոսկոպիա». Երկրորդ շրջափուլի կրթական աստիճանի ծրագրի նկարագիր և «Չանգվածային սպեկտրոսկոպիա» դասընթացային միավորի ուսումնառության վերջնարդյունքներ

Ուղղվածություն

Մագիստրոսի դասընթացն ուսանողներին պատրաստում է դառնալու արհեստավարժ մասնագետներ և զարգացնելու նրանց միջազգային հմտությունները դոկտորանտուրա դիմելու և/կամ քիմիական հետազոտության և նյութերի կառուցվածքի բնութագրման մեջ մասնագիտական արդյունաբերական կարիերայի համար: Շարժունության սխեման երաշխավորում է, որ բարձր մասնագիտացումից և իրավիճակային տեխնոլոգիաներից օգտվելու հնարավորությունից զատ՝ ուսանողներին կառաջարկվի նաև եվրոպական տարբեր բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում ուսուցման հիմնական ուսումնական պլան:

Գնահատվող հմտություններ կամ ունակություններ

Հիմնական հմտությունները հետևյալ ոլորտներում.

- քիմիական վերլուծություն
- կառուցվածքային բնութագրում
- պատկերավորում և մոլեկուլյար մոդելավորում
- արագ ռեակցիաների բնութագրում
- որակի վերահսկում
- նյութեր:

Հարակից հմտություններ հետևյալ ոլորտներում.

- հետազոտական ծրագրերը մեթոդաբանորեն իրականացնելու ունակություն,
- գործընթացի կառավարման ոլորտում որոշումներ կայացնելու կարողություն,
- լեզվական հմտություններ, գիտական ծրագիրն անգլերենով ներկայացնելու ունակություն՝ թե՛ բանավոր, թե՛ գրավոր,
- իրականացնել միջազգային և բազմամշակութային համատեքստում ծրագրեր, աշխարհագրական շարժունություն:

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՄԻԱՎՈՐԻ ՕՐԻՆԱԿ

ՔԻՄԻԱՅՈՒՄ ԽՈՐԱՑՎԱԾ ՍՊԵԿՏՐՈՍԿՈՊԻԱ ԾՐԱԳԻՐ

ՄԻԱՎՈՐԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	Չանգվածային սպեկտրոսկոպիա (Դասախոս՝ XY)
ՄԻԱՎՈՐԻ ԴԱՍԻՉ	ASC- 01 – ՈՒՆ կիսամյակ I
ECTS ԿՐԵԴԻՏՆԵՐ	5 կրեդիտ

ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	Բակալավրի աստիճան քիմիայում կամ դրան համարժեք աստիճան
---------------	---

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Այս դասընթացն ընդգրկում է մոլեկուլյար զանգվածային սպեկտրոմետրիայի սպեկտներ՝ ներառյալ գործիքային դիզայնի, տեխնիկաների նորագույն զարգացումները և զանգվածային սպեկտրալ գործընթացների հասկացությունները: Ներկայացված են վերլուծական նմուշների ներմուծման համար հասանելի մեթոդները, հաշվի են առնված այդ մեթոդների առավելություններն ու թերությունները: Քննարկված են զանգվածային վերլուծիչների տարբեր տիպերը, դրանց գործող սկզբունքները և ներկայացումները: Նկարագրված են տվյալների վրա հիմնված վերլուծության համար կիրառվող ներկայիս ծրագրային գործիքները և առցանց տեխնիկաները: Ներկայացված են քիմիայի տարբեր ոլորտներում զանգվածային սպեկտրոմետրիայի տեխնիկաների կիրառման օրինակներ:

ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ

Դասընթացի միավորի նպատակներն են՝

- հիմնվել ու ընդլայնել բակալավրի կրթական աստիճանի ծրագրի ընթացքում ներկայացված տեսական և գործնական հասկացությունները.
- զարգացնել ուսանողների կարողությունն ու վստահությունը զանգվածային սպեկտրոմետրիայում.
- ընդգծել գործիքավորման և տեխնիկաների առումով զանգվածային սպեկտրոմետրիայի ոլորտում ժամանակակից առաջընթացը.
- որոշակի ծրագրերի համար սահմանել համապատասխան գործիքավորում:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

Դասընթացի այս միավորի ավարտին ուսանողը պետք է կարողանա՝

- հասկանալի ձևով քննարկել զանգվածային սպեկտրոմետրիկ նմուշներ ներդնելու համար առկա մեթոդները.
- իրենց համար սահմանել մեթոդներ և որոշել դրանց առավելություններն ու թերությունները.
- քննադատաբար վերանայել զանգվածային վերլուծիչների առկա տիպերը.
- քննարկել ծրագրերի օգտագործումը զանգվածային սպեկտրալ տվյալների ստացման և վերլուծության համար.
- հատուկ կիրառությունների համար որոշել ամենահարմար գործիքավորումները և նկարագրել ստացված տվյալների չափն ու սահմանափակումները.
- մեկնաբանել զանգվածային սպեկտրալ տվյալներն ու եզրահանգումները ներկայացնել գրավոր ու բանավոր.
- ոչ մասնագետներին բացատրել, թե ինչպես կարող է զանգվածային սպեկտրոմետրիան տեղեկություն տրամադրել քիմիայի տարբեր բնագավառների և այլ հարակից դիսցիպլինների համար:

ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՌՈՒԹՅՈՒՆ

դասախոսություններ և կոնֆերանսներ՝ 40 ժամ

ուսանողակենտրոն ուսուցում՝ 90 ժամ

ուսանողների ընդհանուր ջանքերը՝ 130 ժամ

ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ. ուսուցման ժամանակահատվածի ավարտին քննություն՝ գրավոր կամ բանավոր (կշիռը՝ 100%)

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ.

Mass Spectrometry, Principles and Applications, E. de Hoffmann and V. Stroobant, Wiley, Chichester, 2001.

[ec.europa.eu/education/tools/
ects_en.htm](https://ec.europa.eu/education/tools/ects_en.htm)

Publications Office

